

10

నగఁడు

తెలంగాణ ఉద్యమ సంకలనం

తెలంగాణ రిపోర్ట్ సెంటర్ ప్రచురణ

మానవ, ప్రకృతి విభ్యంసం - పేరీలవరం

రైండ్ బ్రాగ్

- అంతరించిపోతున్న ఆదివాసీ 'వైవిధ్యం'!
- వనం చాలు, ఏ వరాలు వద్దు
- పోలవరంతో ఆదివాసులకు ముహ్ము
- పోలవరం - పాలమూరు
- చక్రబంధంలో పోలవరం
- ప్రాణాలు తీసేందుకే ప్రాజెక్టులా?
- పోలవరం నిర్మాణం... తెలంగాణకు ఓ గండం
- అభివృద్ధి అంటే నిండా ముంచడమేనా?

మానవ, ప్రకృతి విధ్వంసం - పోలవరం : రెండవ భాగం

Maanava, Prakruthi Vidhyamsam - Polavaram : Rendava Bhagam

ప్రచురణ కాలం : నవంబర్, 2012

Edition : November, 2012

ప్రచురణ : తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్, హైదరాబాద్

Published by : **Telangana Resource Centre, Hyderabad.**

ప్రచురణ కర్త : ఎం. వేదకుమార్, ఛైర్మన్, తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్

Publisher : **M. Vedakumar**, Chairman, Telangana Resource Centre

సంపాదకులు : బొనకుర్తి సోమేశ్వర్, కో-ఆర్డినేటర్, తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్

Editor : **Bonakurthy Someshwar**, Co-ordinator, Telangana Resource Centre

ప్రతులకు : తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్

“చంద్రం” 490, ప్రీట్ నెం. 11, హిమయత్నగర్, హైదరాబాద్-29.

trchyd@gmail.com; Mobile : 9959922022

www.trchyd.org

సహాచర బుక్మార్క్ • దిశ పుస్తక కేంద్రం • నవోదయ బుక్ హాస్

వెల : రూ. **20/-**

ముఖచిత్రం ఆర్ట్ : గోవేలింగరాజు

Printed at :

DECCAN PRESS Azamabad, Hyderabad. Ph.+91-040-27678411
e-mail : deccan.press@yahoo.com

మానవ, ప్రకృతి విధ్వంసం - పోలవరం

రెండవ భాగం

తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్
హిమాయత్నగర్, హైదరాబాద్

విషయ సూచిక

ప్రమాదకర్త మాట :

మానవ, ప్రకృతి విధ్వంసం పోలవరం
ముందుమాట

- యం. వేదకుమార్ 3

- చిక్కడు ప్రభాకర్ 4

వనం చాలు ఏ వరాలు వద్దు - గీతాంజలి 6

పోలవరంతో ఆదివాసులకు ముప్పే - మైపతి అరుణ్ కుమార్ 9

పోలవరం - పాలమూరు - ఆర్. విద్యాసాగర్ రావు 11

ప్రాణాలు తీసేందుకే ప్రాజెక్టులా? - జంజర్ రమేష్బాబు 14

పోలవరం: ఉత్తర తెలంగాణ మరో సోమాలియా కానుండా? - చిక్కడు ప్రభాకర్ 16

పోలవరం నిర్మాణం... తెలంగాణకు ఓ గండం - జనం సాక్షి ఎడిటోరియల్ 21

అభివృద్ధి అంటే నిండా ముంచడమేనా? - దబ్బేటి మహేష్,
కూనూరు శివకుమార్ 23

అంతరించిపోతున్న ఆదివాసీ 'వైవిధ్యం'! - గుమ్మడి లక్ష్మీనారాయణ 26

వక్కబంధంలో పోలవరం - ఆర్. విద్యాసాగర్రావు 28

పోలవరం నిర్వాసితులకు ప్రభుత్వం భూమి, పెస్సన్ ఇవ్వాలి - ఎన్. సూర్యప్రకాశ్ 31

రిపోర్టు
పోలవరం ప్రాజెక్టు - ప్రస్తుత పరిణామాలు - చర్చ - జంజర్ రమేష్బాబు 33

అనుబంధం - 1
పోలవరం ప్రాజెక్టు - అడవులు ఆదివాసులు - మైపతి అరుణ్ కుమార్ 36

అనుబంధం - 2
శ్రీశైలం గుడి - చెంచుల హక్కు (టిఆర్సి చర్చ) - 23) - బోనక్కర్ సోమేశ్వర్ 38

స్పెషల్ రిపోర్ట్
ఛలో పోలవరం బన్ని యాత్ర - దక్కన్ స్వాన్ 44

ప్రచురణకర్త మాట

మానవ, ప్రకృతి విధ్వంసం పోలవరం

మన సమాజంలో చాలామంది సాగునేటి ప్రాజెక్టులన్నీ అభివృద్ధికి, ప్రజల పురోగతికి తోడ్పడతాయని గట్టిగా నమ్ముతారు. నీళ్ళు సముద్రంపాలు కాకుండా ప్రాజెక్టులు నిరోధిస్తామని, రాజకీయాభిప్రాయాలతో నిమిత్తం లేకుండా వీళ్ళంతా వాదిస్తారు. తద్వారా వ్యవసాయం అభివృద్ధిచెంది, స్థానిక ప్రజల సంక్లేషణానికి దారితీస్తుందని కూడా వాదిస్తారు. అయితే ఈక్రమంలో ప్రాజెక్టులు కట్టి నీటిని వినియోగంలోకి తెచ్చేటప్పుడు ప్రజలకీ, నదికి మధ్య ఉండే సంబంధం మారిపోతుంది. దీన్ని పాలకులు మర్చిపోతారు. కొంతమంది నదితో తమకున్న సంబంధాన్ని కోల్పోతే మరికొందరు తమ జీవనోపాధిని కోల్పోతారు.

ముంపును పూర్తిగా నివారించడం సాధ్యంకాకపోతే, వీలైనంత కనీస స్థాయికి తగ్గించాలి. అలాగే నిర్మాణయులైన ప్రజలు, ప్రాజెక్టు మొట్టమొదటి లభ్యిదారులు కావాలన్న ధోరణి ముందుకు వస్తుంది. పోలవరం ప్రాజెక్టు విషయంలో ఇవి ఏవీకూడా అనుసరించడంలేదు. ఈ ప్రాజెక్టు మూలంగా షెడ్యూల్లు ప్రాంతాలు ముంపుకు గురవుతున్నాయి. ఈ ప్రాంతాలలో సగానికి సగం జనాభా అదివాసులే. కొన్ని మండలాలలో అదివాసుల సంఖ్య ఇతరులకంటే ఎక్కువ. అదివాసులు తమ వనరులపై హక్కులను రక్షించుకోవడంకోసం ఎంతో పోరాడాల్సి వచ్చింది. వారి ఆందోళనలకు జవాబుగా ప్రత్యేక చట్టాలను, ఏర్పాటులను చేయవలసి వచ్చింది. ఈ ప్రాంతాలకు సంబంధించిన పరిపాలన, నియంత్రణలపై అధికారాలు, రాష్ట్రపతి చేతిలో ఉంటాయి. షెడ్యూల్లు ప్రాంతం నుండి ఏ ప్రాంతాన్నెనా మినహాయించాలన్నా, ఆ ప్రాంతంలోకి చేర్చాలన్నా రాష్ట్రపతి అనుమతి తప్పనిసరి. కానీ షెడ్యూల్లు ప్రాంతాలలో అదివాసుల హక్కులు, ప్రత్యేక సౌకర్యాలు నామమాత్రమైపోయాయి. షెడ్యూల్లు ప్రాంతంలోనే అదివాసుల పరిస్థితి ఈ విధంగా ఉంటే, రేపు వారికి షెడ్యూల్లు ప్రాంతాల బయట పునరావాసం కల్పిస్తే, ఏమవుతుందో ఊహించుకోవచ్చు.

ఇంక చెప్పాలంటే షెడ్యూల్లు ప్రాంతాల్లో యాబైశాతంమంది అదివాసుల భూములపై పట్టాలు పొంది ఉన్నారు. కాబట్టి వీళ్ళకు ఆ పునరావాసం పొందే అవకాశంకూడా లేదు. అడవిబిడ్డల సంస్కృతి కనుమరుగై వారి మనుగడ ప్రశ్నార్థకంగా మారే ప్రమాదమున్న నేపథ్యంలో పోలవరం ప్రాజెక్టును కట్టితీరుతామని ప్రకటించేస్తున్నవారు ఈ విధ్వంసానికి, వివక్షకు సమాధానం చెప్పాలి. అడవి బిడ్డలు బతుకులను కాంక్రీట్ జంగల్లో వదలాలని అనుకోవడం ఎంతమేరకు సమంజసనం కాదని పోలవరం నిర్మించడం అంటే భారత రాజ్యాంగం కల్పించిన హక్కులను కాలరాస్తున్న ప్రజాస్వామ్య ప్రభుత్వాన్ని ప్రశ్నిస్తూ పోలవరం ప్రాజెక్టుపై వచ్చిన కొన్ని వ్యాసాలను దక్కున్ స్వాస్తికు ప్రత్యేకంగా అందిన వ్యాసాలను, ఇంటర్వ్యూలను నెగడు-9లో “మానవ, ప్రకృతి విధ్వంసం-పోలవరం”గా తెలంగాణ ఉద్యమ సంకలనం మీ ముందుకు తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్ అందించింది. అంతేకాక పోలవరం ప్రాజెక్టు నిర్వాసితులకు సంబంధించిన వ్యాసాలను సంకలనంగా నెగడు-10ను మానవ ప్రకృతి విధ్వంసం-పోలవరం” రెండవ భాగాన్ని మీముందుకు తీసుకువస్తున్నాం.

- వేదకుమార్. యం.

ష్టైర్సన్, తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్

ముందుమాటు

- చిక్కుడు ప్రభాకర్

గత నెల నుండి ఎలక్ట్రానిక్, ప్రింట్ మీడియాలలో జీవ వైవిధ్యం గురించి చిలక పలుకులు పలుకుతున్న ముఖ్యమంత్రి ప్రపంచ జీవవైవిధ్య సదస్యులో (Bio-diversity) జీవ వైవిధ్యం గురించి మాట్లాడుతూ ప్రపంచ దేశాలకు జీవవైవిధ్యాన్ని కాపాడాలని పిలుపునివ్వడం ‘దయ్యాలు వేదాలు వల్లించినట్లు’ ఉన్నది, ‘దొంగ దొంగ’ అని అరిచినట్లుగా ఉంది. గత జూన్లో దక్కిణాంద్రాలో పర్యాటిస్తూ ఎన్ని అడ్డంకులు ఎదురైనా పోలవరాన్ని కట్టి తీరుతామని చట్టానికి అతీతంగా, రాజ్యంగానికి అతీతంగా, అనైతికంగా ముఖ్యమంత్రి ప్రకటించారు. ఈ ప్రాజెక్టు జీవ వైవిధ్యాన్ని సర్వాశనం చేయడమే కాక 44వేల చదరపు మీటర్లలో విస్తరించి ఉన్న అపారమైన అడవి, వన్యప్రాణులు, అటవి సంపద నాశనం కావడంతో పాటు నోరులేని, అడవినే నమ్ముకుని జీవిస్తున్న దాదాపు రెండున్నర లక్షల ప్రజల జీవనాన్ని విచ్చిన్నుం చేసి కడుతున్న పోలవరం ప్రాజెక్టు ప్రజల వినాశానాన్ని కోరుతున్నది. ఇప్పటికే ధవళేశ్వరం బ్యారేజ్ ద్వారా రెండు పంటలు పండిస్తున్న దక్కిణాంద్ర భూస్వామ్య పెట్టుబడిదారులు అందులో వచ్చిన అదనపు విలువ ద్వారా దేశాన్ని శాసించే స్థితికి చేరుకున్నారు. తూర్పు, పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలు దేశంలోనే సస్యశామలమైన జిల్లాలుగా ప్రసిద్ధిగాంచగా, గోదావరి నది 70% పారుతున్న ఉత్తర తెలంగాణ జిల్లాలు అత్యంత దుర్ఘాలమైన జిల్లాలుగా దేశంలోనే ప్రసిద్ధిగాంచాయి. ఇప్పటికే తూడిపూడి, పుష్ట లాంటి ఇతర ఎత్తిపోతల పథకాల తో పాటు అపారమైన నీటిని వాడుకునేందుకు దక్కిణాంద్రలోని పై జిల్లాలకు విస్తృతమైన అవకాశం ఉండి వాణిజ్య పంటలు కూడా పండిస్తున్నారు. మరోషైపు ఉత్తర తెలంగాణ వ్యవసాయం మాట అటుంచి, గుక్కెడు నీళ్ళ కొరకు శతాబ్దాలుగా ప్రజలు తల్లిడిల్లుతున్నారు. ముఖ్యంగా గోదావరినది పరివాహక ప్రాంతంలోని ఆదివాసి ప్రజలు ఎండాకాలం, వానాకాలం పరిశుభ్రమైన నీరు దొరకక కలిపితమైన నీరు తాగి మలేరియా, డయేరియాలతో వేలాగించి మరజిస్తున్నారు. ఉత్తర తెలంగాణ లోని ఐదు జిల్లల లోని మెజార్టీ పట్టణాలు, గ్రామాల ప్రజలు ఫోర్సెర్డ్ బారినపడి మంచినిరు కొనుక్కొని తాగుతున్నారు. తలాపున నది ఉన్నా, పల్లెలు, పట్టణాలు ఎదారిగా మారే పరిస్థితి ఉధృవించింది. దీనికి కారణం గోదావరి నదిలో దొరికే జలాలను ఉత్తర తెలంగాణలోని గోదావరినది పరివాహక ప్రాంతంలో ఇచ్చంపల్లి, పెనుగంగ, కాంతాలపల్లి లాంటి ప్రాజెక్టులను సీమాంద్ర భూస్వామ్య పెట్టుబడిదారులు ప్రభుత్వ రూపంలో ఉండి కట్టినీయకపోవడమే ప్రధాన కారణం. తెలంగాణ ప్రజా ప్రతినిధులు కూడా దశాబ్దాల తరబడి తెలంగాణ ప్రజల అభివృద్ధి పట్ల నిర్లక్ష్యం వహించడమే దీనికి కారణం.

మూడోపంటకు నీరు అందిస్తూ, విశాఖపట్నం నుండి కాకినాడ వరకు నిర్మించే ‘స్నేహల్ ఎకానామిక్ జోన్’ కు నీరు అందించే ప్రయత్నం మరియు కృష్ణానది పరివాహక ప్రాంతానికి 80 టిఎంసిల నీరు అందించేందుకు కడుతున్న ఈ ప్రాజెక్టు తెలంగాణ ప్రజల పట్ల, తూర్పు, పశ్చిమగోదావరి జిల్లాలలో, ఖమ్మం జిల్లాలో నివసించే ఆదివాసి ప్రజలపట్ల ‘మరణశయ్య’గా మారింది. అపారమైన అడవిని నాశనం చేసి, చారిత్రక అందాలను ముంచివేసి, ప్రజలందరిని నాశనం చేసి కట్టబోయే ఈ ప్రాజెక్టు నిర్మాణంలో అపారమైన ధనాన్ని ఖర్చు పెట్టేందుకు సీమాంద్ర భూస్వామ్య పెట్టుబడిదారులు వారికి కొమ్ముకాస్తున్న ప్రభుత్వం తన ప్రయత్నాలను ముమ్మరం చేస్తూ టెండర్లను

కూడా ఖరారు చేసే ప్రయత్నంలో ఉంది. రాజ్యాంగంలోని ఐదవ షైడ్యూలులోని ఈ గిరిజన ప్రాంతంలో ఎటువంటి నిర్మాణం చేపట్టాల్సినా, రాష్ట్రపతి అనుమతిని తీసుకోవాల్సిన అవసరం ఉంది. వన్యప్రాణుల సంరక్షణ చట్టం 1972, అటవి సంరక్షణ చట్టం 1980 నుండి అనుమతులు పొందాల్సిన అవసరం ఉంది. అదేవిధంగా ఈ షైడ్యూలు ప్రాంతంలో పె.సా. చట్టాన్ని అమలు చేయాల్సిన అవసరం ఉంది. ఔ చట్టాలనుండి ఎటువంటి అనుమతులు పొందని ప్రభుత్వం కేవలం నీటి లభ్యత (హైద్రాలజిటి) ఉండనే సాకుతో పోలవరం కట్టడం రాజ్యాంగబద్ధ, చట్టబద్ధ పాలనకు వ్యతిరేకమే. సీమాంద్ర భూస్వామ్య పెట్టుబడిదారుల ప్రయోజనం కొరకు ఎంతటి నీచాన్నికొనా దిగజారే ఈ ప్రభుత్వాల నైజాన్ని వ్యతిరేకిస్తూ, విశాలమైన ఐక్య ఉద్యమం నిర్మించాల్సిన తక్షణ అవసరం తెలంగాణ ప్రజాఉద్యమం ఔ ఉన్నది. దేశంలోనే అత్యంత ఎక్కువ ప్రజలు, ఎక్కువ గ్రామాలు, ఎక్కువ అడవి, ఎక్కువ వన్యప్రాణులు, అత్యంత ఎక్కువ చారిత్రక అందాలను ముంచివేస్తున్న ఈ పోలవరాన్ని అడ్డుకునేడుకు మహాత్మరమైన విశాలపోరాటంగా రూపుదిద్దుకోక పోవడం తెలంగాణ ప్రజాఉద్యమ ముఖ్య బలహీనతగానే గుర్తించాలి. పోలవరాన్ని వ్యతిరేకించే రాజకీయ పార్టీలు, ప్రజాసంఘాలు, సామాజిక ఉద్యమ శక్తులు ఈ బలహీనతల నుండి బయటపడి, తెలంగాణ ప్రజల విస్తృత ప్రయోజనం కొరకు పోలవరం వ్యతిరేక ఉద్యమం అంచలంచలుగా ప్రాజెక్టును అడ్డుకునే వైపు అతి తొందరలో కదలాలి. ఖమ్మం జిల్లాలోని ఏడు మండలాలు తూర్పు, పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలల్లోని ఒక్క మండలం పూర్తిగా ఈ ప్రాజెక్టు ముంచివేస్తుంది. గోదావరి నదిలోని వరదను 60% తన ద్వారా పైన చెప్పిన కారిడార్కు, మూడోపంటకు, కృష్ణానది పరివాహక ప్రాంతానికి 80 టిఎంసిల నీటికొరకే తప్ప, తాడిత పీడిత ప్రజల ప్రయోజనం కొరకు ఎంతమాత్రం ఈ ప్రాజెక్టు ఉపయోగపడదు.

వాస్తవంగా ఆదివాసులను అడవినుండి బయట సమాజానికి తరిమి కొట్టడానికి జరుగుతున్న ఈ ప్రయత్నాన్ని అడ్డుకోకపోతే ఆదివాసి సమాజంలో సంక్లోభమే ఏర్పడుతుంది. ఈ సంక్లోభాన్ని ఎదుర్కొనేందుకు ప్రజలు సిద్ధంగా లేరు. ఈ సంక్లోభాన్ని రూపుమాపేందుకు బాధితుల నాయకత్వంలో విశాల ప్రజా ఉద్యమం రూపుదిద్దుకోవల్సిన చారిత్రక పరిస్థితి ఉంది. ఈ చారిత్రక పరిస్థితులలో తెలంగాణ ప్రజలందరు కూడా ఉపైనలూ కదిలి ఈ ఉద్యమాన్ని ఉద్ధృతం చేయకపోతే సీమాంద్ర భూస్వామ్య పెట్టుబడిదారుల నాయకత్వంలోని ప్రభుత్వం ఇప్పటికే పెండర్లను ఖరారు చేస్తుండగా, రేపు నిధులు విడుదల చేసి ప్రాజెక్టు పనులను ఉద్ధతం చేస్తుంది. ఇప్పటివరకు వ్యాసాల రూపంలో, చిన్న చిన్న బుక్కలేట్ల రూపంలో పోలవర విధ్వంసాన్ని బయటి ప్రపంచానికి చాటినా, బాధిత ప్రాంతాలలో మాత్రం విస్తృతంగా ప్రజల్లోకి విధ్వంస మూలాలను ప్రచారం చేయలేకపోయాం. ఇప్పటిక్కెనా బాధిత ప్రాంతాల్లో ఆర్ & ఆర్ ప్యాకేజీలకు భ్రమ పడక, పోలవరం వ్యతిరేక, రాజీలేని, మదమ తిప్పని పోరాటం చేయడం ద్వారా మాత్రమే తెలంగాణ విశాల ప్రజలకు, ఆదివాసి ప్రజలకు రాబోయే రోజుల్లో భవిష్యత్తు ఉంటుందనే ప్రచారం విస్తృతంగా ఉద్యమ సంస్థలు చేపట్టాలి. ఈ ఉద్యమం రూపుదిద్దుకొని మహాత్మర ఉద్యమంగా మారకపోతే పైన చెప్పిన తెలంగాణ, ఆదివాసి ప్రజలకు భవిష్యత్తు అంధకారంగా మారుతుంది.

బాధిత ప్రాంతంలో పోలవరం ప్రాజెక్టు ద్వారా జరిగే విధ్వంసాన్ని ప్రజలకు అర్థం చేయించి ప్రజాపోరాటాన్ని ఉద్ధృతం చేయాల్సిన ప్రస్తుత తరుణంలో ఈ పుస్తకం విరివిగా ఆ ప్రాంతాల్లో పంచబడి ఆ ప్రజలను చైతన్యవంతం చేసేందుకు ఉపయోగపడుతుందని ఆశిస్తున్నాను. ఇప్పటికే దేశంలోని ఉత్తర, దక్షిణ ప్రాంతాల్లోని లాల్గడ్ నుండి కళింగనగర్, సోమ్పేట, తమిళనాడు లోని అఱువిద్యుత్ కేంద్ర వ్యతిరేక ఉద్యమం వరకు ప్రజలు ఉద్ధతంగా కదిలి మదమ తిప్పని పోరాటం చేయడంవల్లనే పాలకులు ఆ ప్రాజెక్టులను నిలిపివేసారు. అటువంటి పోరాటం పోలవరం బాధిత ప్రాంతాల్లో అభివృద్ధి చేయాల్సిన ఈ తరుణంలో మరింత విస్తృతంగా ప్రజాఉద్యమం అభివృద్ధి చేయడానికి శాయాశక్తుల కృషిచేద్దాం. అటువైపు నడిచే ప్రజాఉద్యమానికి ఈ పుస్తకం దోహదపడుతుందని ఆశిస్తాం.

- చిక్కుడు ప్రభాకర్

వనం చాలు, ఏ వరాలు వద్దు

- గీతాంజలి

“పోలవరం ప్రాజెక్టు వల్ల వచ్చే నీళ్ళు మా పంట పొలాల్లో మేం పండించుకోవడానికి కాదు. తూర్పుగోదావరి జిల్లాకే ఆ నీళ్ళు. వాళ్ళకి ముందే అన్ని నీళ్ళుండగా మళ్ళీ ఎందుకు? ఇది మమ్మల్ని బతికించడానికి కాదు, పరిశ్రమల కోసం. పోలవరం రావాలి - మేం చావాలా? దీని వెనకాల రాజకీయ ప్రయోజనాలున్నాయి. పోలవరం వచ్చినా మేం ఇక్కడ్నుంచి కదలం’ - ఖమ్మం జిల్లా కట్టూరు గ్రామ వాసి సోంది నారయ్య మాటలివి.

మానవ హక్కుల వేదిక ఆధ్వర్యంలో విరసం, ఆదివాసీ, గిరిజన, తెలంగాణ సంఘాల ప్రతినిధులు గత నెల 19, 20 తేదిల్లో ఖమ్మం జిల్లాలోని 32 గ్రామాల్లో పోలవరం ప్రాజెక్టు వ్యతిరేక ప్రచార యాత్ర నిర్వహించాయి. అన్ని గ్రామాల్లోను ఆదివాసీ, డళిత ప్రజలు పోలవరం ప్రాజెక్టు పట్ల తీవ్ర వ్యతిరేకత తెలిపారు. ఆ ప్రాజెక్టు విషయమై ఎటువంటి గ్రామ సభలు నిర్వహించలేదని తెలిపారు. తమకు కనీస సమాచారం ఇవ్వకుండా కేంద్ర పర్యావరణ అటవీ మంత్రిత్వశాఖ పోలవరం ప్రాజెక్టులో తమ అటవీప్రాంతం ముంపునకు ఆమోదిస్తూ రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి ఉత్తర్వులివ్వడం పట్ల ప్రతి ఒక్కరు ఆగ్రహం వ్యక్తం చేశారు. అటవీహక్కుల చట్టంలోని 3వ అధ్యాయం, సెక్షన్ 4 (1) (డి) అనుసరించి తమకు పునరావాసం, ప్రత్యామ్నాయ పథకాల గురించి తమకు ఎటువంటి సమాచారం లేదని వారు ఆరోపించారు.

మా ప్రచారయాత్ర వేలేరుపాడు మండలం కొఱుదా గ్రామం నుంచి ప్రారంభమయింది. ఎక్కడో అశ్వారావు పేటలో తమకు భూములు ఇస్తారని వింటున్నామని, అడవిలో తప్ప ఇతర మండలాల్లో బతకలేమని, పోలవరం ప్రాజెక్టే వద్దని గ్రామస్తులు నిక్కచ్చిగా చెప్పారు. తమ సాగులో ఉన్న అటవీ భూములను ప్రాజెక్టుకు బదిలీ చేసే సందర్భంలో కుడా ఏ అధికారీ తమను సంప్రతించలేదని, గ్రామసభలను ఏర్పాటుచేసి తమ అంగీకారం తీసుకోలేదని వారు అన్నారు. తమ గ్రామాల్లో అటవీ హక్కుల చట్టాన్ని అంద్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం పూర్తిగా అమలు పరచలేదని అన్నారు. అయితే రాష్ట్ర ప్రభుత్వం 2011 జూన్ 10 నాటి చట్టాన్ని పూర్తిగా అమలుపరచినట్టు 2010 సెప్టెంబర్ 2న కేంద్ర పర్యావరణ అటవీ మంత్రిత్వ శాఖకు తప్పుడు సమాచారం ఇచ్చిందని తెలుసుకుని తాము నిర్మాంతపోయామని వారు తెలిపారు. ఇలా తప్పుడు సమాచారాన్ని ఎవ్వడంపై విచారణ జరిపించాలని తమ సభలు ప్రభుత్వాన్ని డిమాండ్ చేస్తూ తీర్మానాలు చేసినా లాభం లేకుండా పోయిందని వాపోయారు.

పోలవరం ఎవరి ప్రయోజనాల కోసం అమలుకాబోతుందో నిర్వాసితులవబోతున్న ఆదివాసులు తెలుసుకున్నారు. పోలవరం నిర్మాణాన్ని తలపెట్టింది పొలాలకు నీరందించడం కోసం కాదని, తీరాంధ్రంలో ఏర్పడబోతున్న అతిపెద్ద పారిక్రామిక కారిడార్కి నీటి సరఫరాను సమృద్ధిగా చేయడం కోసమేనని వారికి స్పష్టంగా తెలుసు, దేశీయ, విదేశీ పారిక్రామికవేత్తలు ఎక్కడ పరిశ్రమలు పెట్టినా వారిక విద్యుత్తు, నీరు విస్థుతంగా అందిస్తామని అవసరమైతే తమ గిరిజన, డళిత, ఆదివాసీ రైతాంగం ప్రాణాలు తీసైనా అందిస్తామని మన ప్రభుత్వం రుజువు చేస్తూనే ఉంది. ప్రజాసంఘాల వారు పర్యాటించిన గ్రామాల్లో ఆదివాసీలు, ఆదివాసీతర పెద్దాల్లు కులాలకు చెందిన రైతులకు పెద్ద సంఖ్యలో ఉన్నారు. ఆదివాసీతరుల చేతుల్లో పట్టాలు ఉన్నాయి. కనుక పొలం తాలూకు నష్టపరిహారం వారికే

దక్కుతుంది. దీంతో ఆ పొలాల్లో సంవత్సరాలతరబడి వ్యవసాయం చేసుకుంటున్న భూమి లేని పట్టలు లేని ఆదివాసీలు ఈ రోజు నడిరోడ్డుమీద అయ్యామయంలో నిల్చున్నారు. స్వయం సమ్మిద్ధ ఆర్థిక వ్యవస్థను ఎందుకు ధ్వంసం చేసుకుని నిర్వాసిత స్థలాల్లో కూలీలు అవ్వాలి? సహజ వనరులే కాదు ఆదివాసులు ఒక్కసారి తమ అటవీప్రాంతాన్ని దాటి బయటకు వెళ్తే వారు తమ అటవీ హక్కుల్లో ఎవన్ఎమ్ లాంటివదులుకోవాల్సి వస్తుంది. ఆదివాసీ - షెడ్యూలు తెగలకు ప్రత్యేకంగా ఉద్యోగ రిజర్వేషనల్లో వచ్చే వీఆర్ఎస్, ఎవన్ఎమ్ లాంటి ఉద్యోగావకాశాలు పోతాయని అక్కడి ఆదివాసీ హక్కుల సంఘాలు చెప్పున్నాయి. అంతేకాదు. భూమి బదలాయింపు నియంత్రణ-1996నాటి పంచాయితీల షెడ్యూల్లు ఏరియాలకు విస్తరణ చట్టం ద్వారా అమల్లోకి వచ్చిన ప్రత్యేక నిబంధనలకిందట స్వీయపాలన అన్ని కూడా ఈ అటవీ ప్రాంతాల్సి దాటగానే వారు కోల్సేతారు. అందుకే 'మావనాటో - మా రాజ్యం' (మా ఊతో మా రాజ్యం) అంటున్నారు ఖమ్మం జిల్లాలోని ఆదివాసీలు.

కొంతమంది ప్రజలు అయ్యామయంలో ఉన్నారు. న్యూడెమ్యూక్రస్, సీపీఎ, సీపీఎం పార్టీలు నిర్వాసితులకు పోలవరం నష్టపరిహరిం ఇప్పతేని పోలవరాన్ని వద్దంటున్నాయి. అంతేకాని అసలు 300 గ్రామాల్సి, పదివేల ఎకరాల అటవీ సాగుభూమిని ముంచి, మూడు లక్షల దళిత ఆదివాసులను నిర్వాసితుల్సి చేసే అపారమైన అటవీ సంపద, వన్యప్రాణాలు, వనమూలికల్ని, అరుదైన జీవ వైవిధ్యాన్ని కలిగిన పాపికొండల్ని, ఆదివాసీ సంస్కృతిని, భాషను నాశనం చేసే, పర్యావరణ కాలుష్యాన్ని పెంచే పోలవరాన్ని వద్దనడం లేదు. నిర్వాసిత, ష్యాకేజీ-నిర్వాసిత హక్కులమీద మాత్రమే దృష్టి సారిస్తూ అక్కడి ప్రజల్ని అయ్యామయానికి గురి చేస్తున్నాయి.

షైసలు రెండురోజుల్లో అయిపోతాయి. భూమి అడవి తల్లిలూ బతుకంతా ఆదుకుంటుంది. మా పిల్లలకీ అది కూడూ, చదువూ, బతుకు ఇస్తుంది. మాకు పునరావాస ష్యాకేజీ డబ్బులూ వద్దు. మా భూమి మాకు కావాలి. మాఊళ్ళు, మా అటవీసంపద మాక్కాహాలి' అని ఆదివాసీలు ముక్కుతకంరంతో కోరుతున్నారు.

'గోదావరికి వరదొస్తే అదిగో అడవిలోని ఆ గుట్టలు మమ్మల్ని ఆదుకుంటాయి. గుట్టలెక్కి అక్కడేన్న పండుకుని -ఉండి వరదపోగానే మళ్ళీ మా ఊళ్ళలోకి వస్తాం. మాపంట పొలాలు ఎటూ పోవు మళ్ళీ అన్ని సమకూర్చుకుంటాం. పోలవరం ప్రాజెక్టు అట్లాకాదు కదా! ఇది మొత్తం మా ఆదివాసీ తెగనే సమూలంగా నిర్మాలిస్తుంది. భూమి-ఊళ్ళు, అడవి అన్ని కోల్సేతాం. కాబట్టి మాకు ఈ ప్రాజెక్టు వద్దేవద్దని' కుకునూరు మండలం రామన్నగూడెం ప్రజలు చెప్పారు. ఇక్కడి ఆదివాసీలందరిని 1/70 చట్టం 73వ రాజ్యంగ సవరణకు షెడ్యూల్ల్ ప్రాంతాలకు వర్తింపచేస్తు పంచాయితీరాజ్ షెడ్యూల్ల్ ప్రాంత విస్తరణ చట్టం 'పెసా' లాంటి అటవీ హక్కుల గురించి మంచి అవగాహన ఉంది. ఈ అవగాహన బహుశా మానవహక్కుల కార్యకర్త బాలగోపాల్ బతికి ఉన్నప్పుడు ఇక్కడ పోలవరం ఆపడానికి విస్తుతంగా తిరిగినప్పుడు వీరికి కలిగించిన అవగాహనలో భాగంగా అనుకోవచ్చు.

అక్కడి గ్రామాల్లో ఇప్పుడిప్పుడే డిగ్గీలదాకా చదువుతున్న ఆదివాసి యువతీయువకులు ఉన్నారు. ఈ ప్రాజెక్టు వారి జీవితాల్సి అంధకారంలోకి తోస్తుంది. కోయజాతిలో చదువుకున్న సంపాదిస్తున్న ట్రీలు, నాట్చవన్ ట్రీలు మహిళా సంఘాల్లో చురుకైన కార్యకర్తలుగా పనిచేస్తు కోయ, తెలుగు-జింగ్రీపు పదాల ప్రయోగంలో ధారాళంగా మాట్లాడుతుంటే అబ్బరమనిపించింది. పోలవరం ప్రాజెక్టు వలన జరిగే మరో ప్రమాదకరమైన నష్టమేమంటే... పోలవరానికి ఎగవన ఉన్న తెలంగాణలో కరీంగర్, మెదక్, నిజామాబాద్, ఆదిలాబాద్ జిల్లాలకు ఇవ్వాల్సిన 680 టీఎంసీల నీటి నుంచి 500 టీఎంసీల నీటిని ఆంధ్రప్రదీపికి పాల్గుడడం. అన్నిటికంటే దారుణమైన విషయం ఏమిటంటే.. నిర్మించే అవకాశం ఉన్న ఇచ్చుంపల్లి ప్రాజెక్టును మర్చిపోవడం, అలాగే కోట్లు ఖర్చుపెట్టినా మొదలుకాని దుమ్ముగూడెం ప్రాజెక్టు, శ్రీరాంసాగర్, దేవాదుల, ఎల్లంపల్లి, సింగూరు కాలువ, కొమరం భీం, రాలివాగు, నెట్టింపాడు, భీమా, ప్రాణహిత పనులు అలానే ఆగిపోయి ఉన్నాయి. వీటి గురించి ఆలోచించకుండా ముందునుంచీ నీటి వసతి బాగా ఉన్న కృష్ణా-విశాఖ, తూర్పు, పశ్చిమగోదావరి జిల్లాలో దాదాపు 600 గ్రామాలకు నీరందించడానికి, అక్కడి అంధ్రా పారిక్రామికవేత్తల పరిశ్రమలకు, సెజ్జలకు నీరందించడానికి ఉత్తర తెలంగాణ

నీటి హక్కుని గుంజాకునే పోలవరం నిర్వించడం ఎంత వరకు సమంజసను?

పోలవరం వలన 960 మొగావాట్ల విద్యుత్తు ఉత్తత్త్తి అవుతుందని చెప్పున్నారు. కానీ ఖమ్మం జిల్లాలో ముంపుకు గురయ్య మండలాల అటవీ ప్రాంత గ్రామాల్లో నైరుతి రుతువువనాల కాలంలో 1400 మిల్లీ మీటర్ల వర్షపాతం కురిసి కరెంటు, భూగర్జు జల వినియోగం లేకుండా పంటలన్నీ వాననీటిలోనే పండుతాయి. అయినా పోలవరం వల్ల ఉత్తత్త్తి అయ్యే కరెంటు ఆ ప్రాంత ప్రజలకు కాదన్నది వాస్తవం. పాలకుల విధ్వంసకర అభివృద్ధి నమూనాలైన ఖనిజాలకై అడవుల తవ్వకాలు సెజ్సలు-పారిశ్రామిక కారిడార్లు, కెమికల్, గ్యాస్ ప్లాంటు వలన నాశనం అయ్యే ఆదివాసీ, దళిత, బీద రైతాంగాలు, అదృశ్యమయ్యే వృక్ష-వన-జంతుసంపదులు ఎవరికి కావాలి? డ్యామ్ల నిర్మాణంపై పరిశీలన కోసం ఏర్పాత్తిన అంతార్జాతీయ భారీ ప్రాజెక్టుల కమిషన్ ఈ విషయాన్ని తీప్రంగా ఖండిస్తూ అభివృద్ధి అంటే సహన వనరులను నాశనం చేస్తూ-ఒక వర్గ ప్రజల ఆదాయ అవకాశాలను పెంచడం కాదని స్పష్టం చేసినా ఎవరికి పట్టింది? పోలవరాన్ని వ్యతిరేకించే ఇంజనీర్లు దీని నిర్మాణం వలన అపారమైన జలసంపద ఒకచోట పోగుపడి లేదా నిల్వ చేయడం జిరిగి భూమిపై ఒత్తిడి పెరిగి భూకంపాలు సంభవించే అవకాశం ఉందని తేల్చి చెప్పారు. ప్రత్యామ్నాయాలు సూచించారు. అయినా కేంద్ర పర్యావరణ మంత్రిత్వ శాఖ 28 జూలై 2010న ఫారెస్ట్ క్లియరెస్స్ జారీ చేయడం ఎవరి ప్రయోజనాలకోసం?

మల్కున్నగిరిలో కలెక్టర్ వినీల్కష్టును కిడ్న్యావ్ చేసిన మావోయిస్టుల డిమాండ్లో పోలవరం ప్రాజెక్టును ఆపివేయమని ఉన్నా, ముందు ఒప్పుకున్నా విడుదల అయ్యాక స్వయంగా సీఎం కిరణ్ కుమార్ రెడ్డి కేంద్రం నుంచి పోలవరానికి జాతీయ హోదా కల్పించే నిధుల విడుదల ప్రయత్నం చేయడం ఏ విద్రోహాన్ని సూచిస్తుంది? ఏమైనా ఒక వర్గానికి విద్యుత్ కోసమో - నీటి కోసమో రాజకీయ నాయకులు పంచుకున్న నిధుల వాటాల కోసమో మేం బలికాదల్చుకోలేదు. చివరిదాకా పోరాటం చేస్తాం. మేం అసలు వీళ్ళకు పోలవరం ప్రాజెక్టు కట్టే అనుమతి ఇవ్వలేదు. ఇప్పుకుండా భూమి ఆక్రమించుకునే హక్కు వీళ్ళకు లేదు. మా హక్కుల కోసం పోరాడతాం. మీలాంటివాళ్ళు ఇంకా చాలాసార్లు మాగ్రామాలకు రావాలి. మాకు సాయపడాలి. అందరం కలిసి పోలవరాన్ని రాకుండా ఆపాలి. గ్రామసభలు నిర్వహించండి. మాండ్సో మారాజ్యమే నడవాలి అని ఆదివాసీలు చాలా ధృథంగా మాతో చెప్పారు. ఇది ఆదివాసీల స్వయం పాలన ఆకాంక్ష కాక మరేమిటి? తమ ప్రాంతంలోకి బలప్రయోగాలతో, మోసాలతో చొచ్చుకొస్తున్న విదేశీ పారిశ్రామికవేత్తలని, వారికి దళారుల్లా పనిచేస్తున్న స్వదేశీ రాజకీయ ద్రోహుల మోసాల్ని అధ్యకుని, తమ ప్రాంత స్వీయ పాలన, అటవీ హక్కుల్ని కాపాడుకోవడమే ధేయంగా ప్రతిఫుటిస్తున్న ఆదివాసీల పోరాటాలు విజయవంతమై పోలవరం ప్రాజెక్టు ఆగిపోవాలని ఆకాంక్షించాం.

16.03.2011, ఆంధ్రజ్యోతి

- గీతాంజలి

ఈ రాజ్యాంగంలో, చట్టంలో ప్రజలు స్వేచ్ఛగా జీవించే హక్కులు ఉన్నాయి. కానీ ఈ హక్కులను పాలకులు కాలరాస్తున్నారు అనడానికి ప్రజలను నిర్మాణితులను చేయడమే బలమైన ఉదాహరణ. ప్రజలకు కూడు, గూడు, గుడ్డకు దూరం చేయడం అంటే ప్రజలను నిర్మాణితులను చేయడం. రాజ్యాంగాన్ని పాలకులే పాడుచేస్తున్నారు. ఈ రాజ్యాంగో పేద ప్రజలపట్ల రాజ్యాంగం అమలు కావడంలేదు. అమలైతే నిర్మాణితులు, నిరుద్యోగులు సంక్లేషణానికి దూరమైన అబాగ్యులు ఉందరు. అందుకే భారత రాజ్యాంగ ప్రజాసామ్య వ్యవస్థ వైఫల్యం చాలా స్పష్టంగా కనిపిస్తుంది. ప్రజలకు ఉపయోగపడని, ప్రజలతో సంబంధం లేని ప్రజా ప్రయోజనాలు నెరవేర్చుని ప్రజా వ్యతిరేక విధానాలవల్ల పాలకులు ప్రజలకు వ్యతిరేకంగా మారుతున్నారు. అందుకే అనివార్యంగా భాధిత ప్రజాసీకమంతా ఉద్యమంలో భాగమై నిరసిస్తున్నారు. ప్రజా అందోళనలను గుర్తించి పాలకులు మనలుకోవాలి, లేనిచో ప్రజా ఆగ్రహానికి గురవుతారు.

- మద్దిలేటి, టి.పి.ఎఫ్.

పోలవరంతో ఆదివాసులకు ముప్పే

- మైపతి అరుణ్ కుమార్

పోలవరం టెండర్ ప్రక్రియ పూర్తయి భయంకరమైన జీవన విధ్వంసానికి మార్గం నుగమమైంది. రాష్ట్రంలో బహుళజాతి కంపెనీలకు కొమ్ముకాస్తున్నపాలక, ప్రతిపక్ష పార్టీలు ప్రజలను ముంచి కోట్ల రూపాయలు అక్రమంగా సంపాదించేందుకు ప్రయత్నిస్తున్నాయి. బ్రిటిష్ వలస పాలకులతో ఎన్నో పోరాటాలు, ప్రాణత్యాగాలు చేసి సంపాదించుకున్న స్వేచ్ఛ స్వేతంత్రాలను నేటి పాలకులు అదే సామ్రాజ్యవాదులకు తాకట్టు పెడుతున్నారు.

ఈ ప్రాజెక్టు వల్ల ఆంధ్రప్రదేశ్ లో 276, ఒరిస్సాలో 16, ఛత్తీస్గఢ్ లో 14 గ్రామాలు దాదాపు రెండు లక్షల మంది ఆదివాసీ, ఆదివాసేతరులు, సుమారు 1.20లక్షల ఎకరాల సాగుభూమి ముంపునకు గురవుతుందని ప్రభుత్వం చెబుతున్నది. కానీ 1990లో వచ్చిన వరదలో 250 గ్రామాలు వరదముంపునకు గురై 1,12,000 మంది నిర్వాసితులయ్యారు. ఈ వరదల కారణంగా డ్యాం నిర్వాణం జరగకముందే 369 గ్రామాలు నీటిలో మునిగిపోయాయి. ఇప్పుడే పరిస్థితి ఇలా ఉంటే గోదావరి నదికి అడ్డంగా డ్యాం నిర్మిస్తే ఎంత పెనుముప్పు ఉంటుందో అంచనా వేయవచ్చు. ప్రాజెక్టు నిర్వాణం జరిగితే 800 గ్రామాలు, నాలుగు లక్షల జనాభా నిర్వాసితులవుతారనేది నిపుణుల అంచనా. ఈ ప్రాజెక్టు వల్ల ఆదిమ తెగల ఉనికే ప్రశ్నార్థకమవుతుంది. 402 చారిత్రక కట్టడాలు, పాపికొండలు, జంతుజాలం నశిస్తుంది. భద్రాచల రామాలయం, 44వేల చ.కి.మీ. రిజర్వ్ ఫారెస్టు కనుమరుగవుతుంది.

ప్రాజెక్టు క్రింద నిర్వాసితులయ్యే ఆదివాసులకు నష్టపరిహారం చెల్లిస్తామని ప్రభుత్వ చెబుతున్నా, అది మాటల్లోనే తప్ప చేతల్లో కనిపించడంలేదు. ప్రభుత్వ సంస్థలు చెప్పుతున్నట్లు ఆదివాసిలకు భూమి నుంచి వచ్చే ఆదాయం తక్కువ. వారి ఆహారం, ఉపాధి 50 శాతం అడవి నుంచే లభిస్తుంది. తునికి ఆకు, ఇప్పుపువ్వు, కరక్కాయ, చింతపండు, వెదురు, పుట్టలేనె, చిల్లగింజలు, దుంపగడ్డలు ఇలా అటవీ ఉత్పత్తులతోనే వారి జీవనం ముడిపడి ఉన్నది. ఇప్పుడు మైదాన ప్రాంతంలో పునరావాసం కల్పిస్తే వారి సాంస్కృతిక జీవనం అంతరించిపోతుంది. అనాదిగా అడవినే నమ్ముకుని బతుకుతున్న ఆదివాసులకు ప్రకృతితో, పశుపక్కాదులతో వారికి ఉన్న సంబంధాన్ని విడదియాలనే దుర్మార్గపు చర్యకు ప్రభుత్వం పాల్పడుతున్నది.

పోలవరం ప్రాజెక్టు నిర్వాసితులకు ప్రభుత్వం నష్టపరిహారం ఇచ్చే మాట పక్కకు పెడితే, ఎప్పుడో పూర్తయిన శ్రీశైలం, నాగార్జునసాగర్, శ్రీరాంసాగర్, తాండవ ప్రాజెక్టు నిర్వాసితులకు ఇప్పటివరకు నష్టపరిహారం అందని దుస్థితి ఉన్నది. ఈ నిర్వాసితుల పోరాటం ఇప్పటికీ కొనసాగుతున్నది. నాగార్జునసాగర్ క్రింద నిర్వాసితులైన లంబాడిలకు నష్టపరిహారం అందక తమ బిడ్డలను అమ్ముకొని జీవనం కొనసాగించే దౌర్ఘాగ్యపు స్థితి వచ్చింది. తాండవ ప్రాజెక్టు నిర్వాసితులకు 30 ఏక్కు అయినా దిక్కుమొక్కు లేదు. దీన్నిబట్టి చుస్తే పోలవరం కింద మునిగే ఆదివాసీలకు కూడా పునరావాసం అనేది అందని ద్రాక్షగానే మిగులుతుంది.

పోలవరం ప్రాజెక్టుపై 1980 ఏప్రిల్ 2న నాటి మధ్యప్రదేశ్ (ప్రస్తుత ఛత్తీస్గఢ్), ఒడిషా, అంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వాలు ఒక ఒప్పందాన్ని కుదుర్చుకున్నాయి. 36 లక్షల క్యూనెక్కుల నీటిని నిలవచేసే విధంగా పోలవరం డ్యాంను డిజైన్ చేశారు. ఈ ఒప్పందం జరిగి మూడు దశాబ్దాలు అయింది. ఆ తర్వాత 2006 ఆగష్టలో అంధ్రప్రదేశ్

ప్రభుత్వం 36 లక్షల క్యాసెక్కులను కాస్తా 50 లక్షల క్యాసెక్కులుగా ధాం నిర్మాణం (స్పీల్వే)లో మార్పులు చేసింది. కానీ ముంపు ప్రాంతాల నిర్ధారణగాని కోబ్రా ఆపరేషన్ రూల్స్ గానీ 50 లక్షల క్యాసెక్కులకు సరిపడ డిజెన్ గాని చేయలేదు. 36 క్యాసెక్కుల సమర్థంగా ఈ ద్వాం 50 లక్షల క్యాసెక్కుల నీటిని ఆపగలదా? ఇటువంటి పరిస్థితులలో ఈ ద్వాం తెగిపోదని గ్యారంటి ఉండా? నాణ్యత లేకుండా నిర్మించిన కడెంవాగు (ఆదిలాబాద్), పాలెంవాగు (ఖమ్మం), గుండ్లవాగు (వరంగల్) ప్రాజెక్టులు తెగిపోయిన సందర్భాలు తెలియనివి కావు. అలాంటప్పుడు పోలవరాన్ని ఆడ్డడిడ్డంగా ఎలా నిర్మిస్తున్నారు?

దురదృష్టవశాత్తు ద్వాం తెగితే పరిస్థితి ఏమిటని పోలవరంపై రాష్ట్ర ప్రభుత్వం, కేంద్ర జిలవనరుల మంత్రిత్వశాఖ ఆధ్వర్యంలో జాతీయ నీటి వనరుల సంస్థ ఇంజనీర్లు ఆధ్యయనం చేయించింది. ఈ నిపుణులు 1999 జూన్లో సమర్పించిన నివేదిక ప్రకారం పోలవరం ద్వాం బద్దులైతే పది గంటల వ్యవధిలో రాజమండ్రి కొప్పురు ప్రాంతాలలో 50 లక్షల క్యాసెక్కుల నీరు చేరి ఆ ప్రాంతాలన్నీ జలసమాధి అవుతాయని పేర్కొన్నది. రాజమండ్రితో సహి 45 లక్షల మందిని జలసమాధి చేస్తుందని తెలిపింది. పోలవరం ప్రాజెక్టుతో ఇప్పటి అంచనాలమేరుకు కాలువల నిర్మాణం జరిగితే గోదావరి, కృష్ణ దెల్టాల్లో సుమారు 3 లక్షల ఎకరాలలో తొలకరి పంట ఉండదు. మురుగు సమస్య తీవ్రం అవుతుంది. ముఖ్యంగా పళ్ళిమ గోదావరి దెల్టా నష్టపోతుంది. బుదమేరు వరద తీవ్రమవుతుంది. పర్యావరణ సమతల్యం దెబ్బతింటుంది. దీతో సముద్రమట్టం మూడు నాలుగు అడుగులు పెరగవచ్చి అని శాస్త్రజ్ఞుల అంచనా. ఇదే జరిగితే దెల్టాలో లోతట్టు భూములు ఉప్ప నీటిలో మునిగిపోతాయి. మురుగు కాలువల్లో సముద్రపు నీరు ఎగతన్నట్టం వలన ప్రవాహం తగ్గిపోతుంది దీంతో దెల్టాలో దుర్భర పరిస్థితులు ఏర్పడే ప్రమాదం ఉన్నది. మూడు లక్షల మందిని ముంచే ఈ ప్రాజెక్టు ఇప్పటిన్న పూడిక ప్రమాదతీవ్రతను బట్టి ఎన్నోళ్లో నిరుపయోగం కాగలదో అంచనా కట్టలేదు.

ఈ ప్రాజెక్టుతో 7.20 లక్షల ఎకరాలకు నీరందిస్తాం. 965 మెగావాట్ విద్యుత్ ఉత్పత్తి అవుతుంది. 80 టీఎంసీల నీటిని కృష్ణ దెల్టాకు తరలిస్తారు. 23 టీఎంసీల నీటిని విశాఖానగరానికి తరలిస్తామని ప్రభుత్వం చెబుతున్నపన్నీ కాకి లెక్కలే. ఎందుకంటే ఇప్పటికే పోలవరం ప్రాజెక్టుతో సాగునీరు అందిస్తామని చెబుతున్న 7.20 లక్షల ఎకరాలకు ఏర్పరు, తోడిగడ్డ ఎత్తిపోతల పథకం ద్వారా 5.20 లక్షల ఎకరాలకు సాగునీరు అందుతున్నది. కేవలం తాడిపూడి పుష్టురు అయికట్టు ద్వారానే 3.92 లక్షల ఎకరాలు తడుస్తుండంగా, ఈ ప్రాజెక్టు వల్ల నష్టపోయేది 1.85 లక్షల ఎకరాలు. ఎక్కువ అయికట్టు అధిక లెక్కలు చూపిస్తు ప్రజాధనాన్ని దుర్మినియోగం చేస్తున్నారు. 965 మెగావాట్ విద్యుత్ ను అందించే ఈ ప్రాజెక్టు కేవలం కృష్ణ దెల్టాకు, సంపన్నులకు మూడో పంటకోసం కాకినాడ నుంచి విశాఖపట్టం వరకు విస్తరించివున్న పారిక్రామిక కారిడార్ కొరకు నిర్మించబడుతున్నది.

రాజ్యంగంలోని 5వ షెడ్యూల్ సి క్లాజు (6) ప్రకారం ఒక షెడ్యూల్ గ్రామాలను తొలగించే అధికారం రాష్ట్రపతికి మాత్రమే ఉంది. కానీ ఈ ప్రాజెక్టు వల్ల 276 గ్రామాలు మునుగుతాయని ప్రభుత్వం చెబుతున్నపాటిలో 274 షెడ్యూల్ పోదా కలిగిన గ్రామాలున్నాయి. పంచాయితీరాజ్ చట్టం 1998 సెక్ల్చర్ 4(1) ప్రకారం షెడ్యూల్ ప్రాంతాలలో అభివృద్ధి ప్రాజెక్టుల కోసం భూమిని సేకరించే ముందు గ్రామసభలను సంప్రదించి, ప్రజాభిప్రాయ సేకరణ చేయాలి. కానీ మన పాలకులు ఈ చట్టాలను ఉల్లంఘించి పోలవరం ప్రాజెక్టును కట్టాలని చూస్తున్నారు. ఏ ప్రాంతానికి ఉపయోగపడని ఈ ప్రాజెక్టును వ్యతిరేకిస్తున్న తెలంగాణ ప్రాంత ప్రజా సంఘాలను, విద్యార్థి సంఘాలను, సీమాంద్రులు తప్పపడుతున్నారు. నీటి నుంచి చేపను వేరు చేస్తే ఎంత ప్రమాదమో అడవి నుంచి ఆదివాసిలను వేరు చేస్తే అంతే ప్రమాదం అనేది గుర్తించాలి. ఈ ప్రాజెక్టును వ్యతిరేకంగా చేసే పోరాటం న్యాయమైనది. ప్రజాస్వామిక వాదులు మేధావులు దీనికి మద్దతు తెలపాలి.

- మైపతి అరుణ్ కుమార్

ఆదివాసీ విద్యార్థి సంఘం (తుడుండెబ్బ) రాష్ట్రకమిటీ

పోలవరం-పాలమూరు

- అర్థ విద్యాసాగర్ రావు

ఈమధ్య ముఖ్యమంత్రి గోదావరి జిల్లాల్లో ఇందిరమ్మ బాట సందర్భంగా పర్యటిస్తు గోదావరిలో వరదలొస్తూ వందలాది టీఎంసీల నీళ్ళు వృధాగా సముద్రంలోని కలుస్తున్నాయని చెప్పారు. పోలవరం నిర్మించి ఉంటే గోదావరి నీటిని ఉపయోగించుకునేవాళ్ళమని చెప్పారు. పోలవరం కట్టకుండా కేసీఆర్ అష్టపదుతున్నారని ఆయన ప్రాతినిధ్యం వహించే మహబూబ్ నగర్ జిల్లాకు పోలవరం కడితే నీళ్ళు అంది ఎదారి కాకుండా ఉండేదని, కేసీఆర్కు ఈ విషయంలో అవగాహన లేదని అన్నారు. పోలవరానికి, గోదావరి వరదలకు-కృష్ణ బేసిన్లోని మహబూబ్ నగర్ ఎదారిగా మారదానికి ఏం సంబంధమో అర్థం కావడంలేదు. వివరించండి.

-నంబి గోపాలాచార్యులు, అమనగల్లు, మహబూబ్ నగర్ జిల్లా లింకులకే! తలచుకుంటే దేన్నుంచి దేనికొనా ముడిపెట్టుచ్చు. వినేవాడు అదేదో ఐతే చెప్పేవాడు చేట భారతం చెప్పాడని సామెత. గోదావరి వరదలకు పాలమూరు జిల్లా కరవుకు లింకు ఉన్నదంటే ఉన్నది. లేదంటే లేదు. ప్రత్యక్షంగా లేదు. పరోక్షంగా ఉన్నది. విషయానికి వస్తే, గోదావరి నదిలో ప్రతి సంవత్సరం వరదలు వస్తు ఉంటాయని భద్రాచలం దగ్గర ప్రమాద ఘణంటికలు మోగిస్తూ ఉంటారని, ప్రతిఏటా మూడు వేల టీఎంసీల నీరు సముద్రంలోకి వృధాగా పోతున్నదని చెప్పారు. ఒకవైపు రాష్ట్రంలోని అనేక ప్రాంతాలు తాగు, సాగుసీరు లేక కటకట పదుతూంటే, ఏటా విలువైన జలరాశి సముద్రం పాలవడం ప్రభుత్వ అసమర్థతకు నిదర్శనమని ప్రతిపక్షాలు విమర్శిస్తుంటాయి. గోదావరిలో మూడువేల టీఎంసీలు, కృష్ణాలో వేయ టీఎంసీలు వృధా అవుతున్నాయని ప్రకటనలు గుప్పిస్తూంటాయి.

గోదావరిలో ప్రవహించే నీళ్ళు, సముద్రంలో కలిసే నీళ్ళు అన్నింటినీ ఒక్క చుక్క కూడా వృధా కాకుండా ఒడిసిపట్టుకోవడం సాధ్యం కాదని అర్థం చేసుకోవాలి. మనం వినియోగించుకోగలిగే జలాల గురించి మాత్రమే మాట్లాడుకుంటే అర్థవంతంగా ఉంటుంది. గోదావరిలో 75 శాతం విశ్వసనీయత ఆధారంగా లభించే మన రాష్ట్ర వాటా సుమారు 1480 టీఎంసీలు. ఇందులో సగం నీళ్ళను వాడుకోవడానికి మనం వసతులు ఉంటే భారీ, మధ్యతరపో, చిన్నతరపో ప్రాజెక్టులను ఎర్పాటు చేసుకున్నాం. శ్రీరంసాగర్ ప్రాజెక్టు, నిజాంసాగర్, కిన్నెరసాని, సింగూరు, కడెం ధవళేశ్వరం బ్యారేజీ వంటి భారీ ప్రాజెక్టులు, ఘనవరం, కౌలాసనాల, నల్లవాగు, పోచారం, భానాపూర్, స్వర్ణ సత్తొనాల నామదుగు, శనిగరం, రామపు చెరువు, శాలివాగు, అప్పర్మానేరు, బొగ్గులవాగు, చెలమలవాగు, వట్టివాగు, లక్ష్మివరం, పెద్దవాగు వంటి మధ్యతరపో ప్రాజెక్టులు కట్టుకున్నాం. ఇవిగాక అనేక చెరువులు, ఎత్తిపోత పథకాలు నిర్మించుకుని సుమారు 700టీఎంసీలు దాక వినియోగించుకోవడానికి అవసరమైన సదుపాయాలు ఏర్పాటు చేసుకున్నామని ప్రభుత్వ గణాంకాలే వివరిస్తున్నాయి. సమయాల్లో మిగతా 780 టి.ఎం.సి.ల వినియోగ విషయమే. దీని గురించే ప్రభుత్వం అనేక పథకాలను రూపొందించింది. అవి వివిధ దశల్లో ఉన్నాయి. ఇవన్నీ పదేళ్ళకో, ఇరవై ఎళ్ళకో పూర్తవుతే గోదావరిలో లభించే 75 శాతం విశ్వసనీయత కలిగిన జలాలను ఉపయోగించుకోగలుగుతాం. మరప్పుడు గోదావరిలో వచ్చే వరదనంతటినీ మనం వాడుకుంటుమనుకోవచ్చా? అప్పడింక గోదావరిలో వరదలు రావా? ఉధృతి ఉండదా? జననష్టం, ఆణ్ణి నష్టం ఉండదా? ఉంటే అప్పడూ

వరదలు వస్తాయి. కాకపోతే ఒడిసిపట్టుకోవడానికి మనదగ్గర నికర జలాలుండవు కాబట్టి వరద నీటిని వీలైనంతమేరకు, ఇతర కొరత ఉన్న నీటి బేసిన్ (కృష్ణా, పెన్నా, కావేరి)కు తక్కువ ఖర్చుతో, చట్టపరమైన, పర్యావరణ, సామాజిక ఆర్థిక వగైరా సమస్యలు తలెత్తకుండా, ఆధునిక పరిజ్ఞానంతో తరలించేందుకు ప్రయత్నాలు జరగవలసి ఉంటుంది. అయితే ఈ నీళ్ళను పూర్తిగా ఒడిసిపట్టుకోవడం అంత తేలికగా సాధ్యంకాదు. ప్రస్తుతం మనం ఆలోచించలవలసింది అంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పడి 56 సంవత్సరాలైనా, బచావత్ అవార్డు (గోదావరి నీటి పంపకం జరిగి) 40 సంవత్సరాలు పూర్తికావాచ్చినా మనకు లభించిన 1480 టీ ఎంసిల నికర జలాలను ఇప్పటిదాకా ఎందుకు ఉపయోగించుకోలేకపోతున్నామనేది మాత్రమే. కట్టుకున్న శ్రీరాం సాగర్, నిజాంసాగర్, అప్పర్మానేరు ప్రాజెక్టులు కళ్ళలాడుతున్నాయా? అనుకున్నాట్టుగా 700 టీ ఎంసిల వినియోగమపుతుండా అన్నది వేరేమాట. అవి ఎండిపోవడానికి, నీరు సక్రమంగా రాకపోవడానికి, వచ్చినా పూర్తి ఆయకట్టుకు నీరందకపోవడానికి గల కారణాలు వేరు. ప్రస్తుతం మనం చర్చించుకుంటున్నది ఇంకా మిగతా నీటిని వాడుకోవడానికి, ప్రభుత్వం హమీలు గుప్పించి, కోట్లాడి రూపాయలు ఖర్చుపెట్టినా, సంవత్సరాలు గడిచినా ఏర్పడని వసతుల మాట.

ఇప్పటి పరిస్థితి ఏమిటంటే - మహారాష్ట్ర నుంచి శ్రీరాంసాగర్లోకి చుక్క నీరు రావడంలేదు. కనుక పోచంపాడు ఎండిపోయి ఉన్నది. మంజీరకు నీళ్ళు లేవు కాబట్టి సింగూరులోకి నీళ్ళు రాలేదు. నిజాంసాగర్ వెలవెలబోతూ ఉన్నది. శ్రీరాంసాగర్ దిగువన ఎల్లంపల్లి పూర్తికాలేదు. కనుక నీటిని నిలుపుదల చేసే ప్రస్తక్తి లేదు. దేవాదుల ఆపసోపాలు పడుతూ ఉంది. శ్రీరాంసాగర్ వరదకాలువ కొంతమేరకు పూర్తయినా నీటిని నిలువ ఉంచే మిడ్మానేరు ప్రాణహిక దశలోనే ఉన్నది. శ్రీరాం సాగర్ ద్వితీయదశ కాలువలు పూర్తికాలేదు. ఇప్పుడు వచ్చే వరదలు, ఆదిలాబాద్ జిల్లా నుంచి. అవన్నీ అంతిమంగా ప్రాణహిత ద్వారా గోదావరిలో కలుస్తాయి. మహారాష్ట్రలో, ఛత్రీస్సిగధ్లో కురిసే భారీవర్షాల వల్ల గోదావరికి ప్రధానమైన మూడు ఉపనదులు ప్రాణహిత, ఇంద్రావతి, శబరిలలో వరదలు వచ్చి వాటిని ఒడిసిపట్టుకోవడానికి ఎలాంటి రిజర్వ్యాయర్లు లేక నీరంతా సముద్రంలో కలుస్తోంది. సుమారు 350 టీ ఎంసిలు ప్రాణహిత ద్వారా, 300 టీ ఎంసిలు ఇంద్రావతి ద్వారా, 200 టీ ఎంసిలు శబరి ద్వారా నికర జలాలు గోదావరిలో మన రాష్ట్రపాటూకు అందుతున్నాయి. నీటిని ఉపయోగించుకునే విషయంలో ఇప్పటిదాకా మనం చేసిన ప్రయోగాలు, ప్రయత్నాలు ఏమేరకు ఘలితాన్నిచ్చాయి?

మైనర్ ఇరిగేఫన్ ప్రాజెక్టులు, ఆదిలాబాద్ జిల్లాలో కడుతున్న మధ్యతరహో ప్రాజెక్టులను వదిలెసి తలపెట్టిన భారీ ప్రాజెక్టుల గురించి మాత్రమే ముచ్చటించుకుండాం. మొదట 160 టీ ఎంసిలు వినియోగించుకునే ప్రాణహిత, చేవెళ్ళ ఎత్తిపోతల పథకం, తర్వాత దేవాదుల పథకం 50 టీ ఎంసిలు వినియోగంతో ప్రారంభించి ఈ ప్రాజెక్టును 38 టీ ఎంసిలకే కుదించారు. ఆతర్వాత కంతనపల్లి ప్రాజెక్టు 100 టీ ఎంసిల వినియోగించుకోగల ఈ ప్రాజెక్టును ప్రథమ దశగా 50 టీ ఎంసిలకే ప్రభుత్వము ఆమోదం తెలుపటం విశేషం. కిందికి వస్తే దుమ్ముగూడం ఎత్తిపోతల పథకం, పోలవరం ఎత్తిపోతల పథకం - ఎవి ఒక్కొక్కటి 1650 టీ ఎంసిల సామర్థ్యం. ఇవి నిర్మాణంలో ఉన్న తెలంగాణ ప్రాజెక్టులు.

అంతిమంగా అన్ని ప్రాజెక్టులను మొదట అనుకున్న విధంగా పూర్తిచేస్తే 343 టీ ఎంసిలను మాత్రమే వినియోగించుకోగలం. కంతనపల్లి, దేవాదుల వచ్చాయి కాబట్టి, ఇచ్చంపల్లి ప్రస్తక్తి ఉండదు. ఇకపోతే అంధ్రలో పోలవరం 301 టీ ఎంసిల వినియోగంలో తలపెట్టుతున్నారు. దీన్ని కూడా కలుపుకుంటే సుమారు 645 టీ ఎంసిలు వినియోగమపుతుంది. మధ్యతరహో ప్రాజెక్టులు, చిన్న తరహో ప్రాజెక్టులు, పారిశ్రామిక అవసరాలకోసం ఏర్పాటు చేసే వసతులు వగైరా అన్నిటినీ పరిగణనలోకి తీసుకుంటే లభ్యమయ్యే మొత్తం, నికర జలాలను వాడుకున్నట్టపుతుంది. ఇక ప్రభుత్వ చిత్తపుద్ది గురించి ఆలోచిస్తే - ప్రాణహిత ప్రాజెక్టును వైఎస్ఎర్ స్వయంగా స్వాగతించి వెంటనే చర్యలు తీసుకొమ్మని ఆదేశిస్తే దేవుడు వరమిచ్చినా పూజారి వరమివ్వలేదు అన్న చందంగా వలస పాలకులు ఎన్నో అడ్డంకులు సృష్టించారు. ముందు 27-06-2005 నాడు జారీ చేసిన జీవో 657 ద్వారా ఆయకట్టును సగానికి సగం తగ్గించి (12 లక్షల ఎకరాలకు బదులు 5.50 లక్షల ఎకరాలకు కుదించడం) అదే ఘరతులతో కూడిన

పథకానికి ఇన్వెస్టిగేషన్స్కు అనుమతులు జారీ చేయడం ద్వారా పథకాన్ని పురిట్లోనే గండికొట్టే ప్రయత్నం చేశారు. వీళ్ళ కుటుంబము బహిర్గతం చేసి ముఖ్యమంత్రి దృష్టికి తెస్తే ఆయన సంబంధిత అధికారులను చీవాట్లు వేస్తే, ఆ కుటీల జీవోను మార్చి 15-07-2005న కొత్త జీవో 623 విడుదల చేశారు. అంతటితో ఆగలేదు సీమాంధ్ర పాలకుల కుటుంబము. 160 టీఎంసీలు నీళ్ళు లేవని, పథకానికి గండికొట్టే ప్రయత్నాన్ని స్క్రంపై ప్రాజెక్టు రిపోర్టు తయారు చేసే WAPCOS అధికారులను లొంగదీసుకోవడం ద్వారా కొనసాగించాలనుకున్నారు. ఎప్పటికప్పుడు వీరి ఆగడాలను ఎదుర్కొన్న తెలంగాణ ఇంజనీర్లు ఎట్లకేలకు పథకానికి జీవో 124 కు 16-05-2007 ద్వారా ప్రభుత్వ పరిపాలనా ఆమోదం పొందారు. అప్పటికీ దీన్ని దుమ్ముగూడెం - నాగార్జునసాగర్ టెలంగాణ వ్యతిరేకిస్తున్న (ప్రాజెక్టు) తో జతచేసి రెండు పథకాలకు ఒకేరోజు ఒకే సమయంలో జీవో 125 ద్వారా మరో దుష్ట పన్నగానికి తెరతీయడం జరిగింది. 42 వేలకోట్ల రూపాయలు ఖర్చుయే ఈ ప్రాజెక్టును 28 ప్యాకెజీలుగా విభజించి కాంట్రాక్టర్లకు అప్పచెప్పినా ఖర్చు పెట్టింది నామమాత్రమే. అసలు ఈ ప్రాజెక్టు పూర్తవుతుందా? అనుమానమే.

ఈక దేవాదుల పరిస్థితి - దేవాదుల స్కిమంగా పనిచేయాలంటే కంతనపల్లి కట్టాలి. కంతనపల్లికి మొత్తం 20 వేలకోట్ల రూపాయలు కావాలి. మొదటి దశకు పదివేల కోట్లు మంజూరు చేశారు. కంతనపల్లి ద్వాం పనులకు సుమారు 1400 కోట్లకు టెండర్లు పిలిచినా ఎవరూ ముందుకు రాలేదు. మరో నాలుగైదు వందల కోట్లకు పెంచి సపరించిన అంచనాను ముఖ్యమంత్రి తొమ్మిది నెలలు పైల్ అట్టిపెట్టుకుని ఈ మధ్యనే క్లియర్ చేశారు.

ఈక దమ్ముగూడెం 'పోలవరం' ఎత్తిపోతల పథకాల సంగతి ఎంత తక్కువ మాట్లాడితే అంతమంచిది. అంటే ప్రాణహీత చేవేళ్ళ నుంచి పోలవరం ఎత్తిపోతల దాకా ఏ తెలంగాణ ప్రాజెక్టు గురించి కూడా మన ముఖ్యమంత్రికి చిత్తపుద్ది లేదు. కానీ లక్ష ఎనబై వేల ఎకరాలు ముంచి, రెండు లక్షల మంది గిరిజనులను నిరాశ్రయులను చేసి కేవలం 7 లక్షల 20 వేల ఎకరాలు ఉభయగోదావరులు, కృష్ణ, గుంటూరు జిల్లాలలోని ఆయకట్టు గురించే ఆలోచిస్తారు. పక్క రాష్ట్రాల అభ్యంతరాల గురించి మాట్లాడరు. ప్రత్యామ్మాయాల గురించి, సుప్రీం కోర్టులోని కేసుల గురించి, పర్యావరణ అనుమతుల రద్దు గురించి మాట్లాడరు.

పోలవరం వస్తే తెలంగాణకు అదే మహాబూబ్ నగర్ కు లాభం అని, దీన్ని టీఆర్ఎస్ నాయకుడు కేసీఆర్ అడ్డుకుంటున్నాడని అర్థం లేని వ్యాఖ్యలు మీడియాలో చేస్తుంటారు. పోలవరం సాకారమవుతే 80 టీఎంసీల గోదావరి జలాలు, ప్రకాశం బ్యారేజీకి చేరుతాయి. అందులో 35 టీఎంసీలు మహోప్పు, కర్రాటుకల వాటా. మిగిలిన 45 టీఎంసీల నికర జలాలు మనకు దక్కుతాయి. పోలవరం సాంక్షేమిక అయిన మరుక్కణమే 35 టీఎంసీల కృష్ణ జలాలను పై రాష్ట్రాలు మనకు రాకుండా ఆపుతాయి. పోలవరం నిర్మాణమయ్యాక ప్రకాశం బ్యారేజీకి గోదావరి జలాలు ప్రయాణించాడ, ఆ నీటిని ఉపయోగించుకునే కృష్ణ డెల్టాకు సాగర్ నుంచి విడుదల చేయాలిన 45 టీఎంసీల నీటిని ఆపుకోవడం జరిగితే ఆ నీటిని శ్రేష్ఠాలం దగ్గర బంధించి రాయలసీమకు 30 టీఎంసీలు, తెలంగాణకు 15 టీఎంసీలు కేటాయించడం జరిగింది. తెలంగాణకు పదో, పదిహేనేళ్ళ తర్వాత వస్తే గిస్తే 15 టీఎంసీలు వీటిలో అదనంగా సాగులోకి వచ్చే లక్ష ఎకరాల తరి, లేక లక్షన్నర ఎకరాల ఖమ్ము, కానీ ఇప్పుడే ఖమ్మం జిల్లాలలో లక్ష యాభై వేల ఎకరాలు పోలవరంలో మునిగితే అసంగతి మాత్రం మాట్లాడరు. రాగల ఆ పదిహేను టీఎంసీలలో నల్గొండకు సగం, మహాబూబ్ నగర్ కు సగం విభజించవచ్చు. అంటే ఎప్పుడోవచ్చే ఆరేడు టీఎంసీల నీటికి ఆశపడి పోలవరాన్ని అడ్డుకోకూడదని, ఖమ్మంలోని గిరిజనుల భూములు, ఇళ్ళు మునిగినా నోరుమూసుకోవాలని, అలా చేయకపోతే మహాబూబ్ నగర్ జిల్లా ఎడారవుతుందని ముఖ్యమంత్రి హెచ్చరిస్తున్నారు. ఇప్పుడర్థమయిందా? ఎవరికి అవగాహన లేదో ఈ లింకు భాగోత్మేమిలో?

- ఆర్ విద్యాసాగర్ రావు

కేంద్ర జల సంఘం మాజీ చీఫ్ ఇంజనీర్

ప్రాణాలు తీసేందుకే ప్రాజెక్టులా?

- జంజర్ల రమేష్బాబు

విధ్వంసం, నిర్ఘంధం పాలనా విధానంగా మారిన కాలంలో మనం ఉన్నాము. ఒక జాతిని మరొక జాతి పీడించే దురన్మాయానికి ఆమోదం లభించే అప్రజాస్వామిక పాలనకు సహి సాక్షిభూతులుగా బతుకుతున్న సమాజం మనది. లేకపోతే మాడు లక్ష్మల మంది ఆదివాసులను, లక్ష్మ యాబైవేల ఎకరాల భూమిని, 400 గ్రామాలను, వేలాది ఎకరాల రిజర్వ్ఫారెస్ట్సు, పరిసరాలతో తరాలుగా పెనవేసుకున్న అనుబంధాన్ని తెంచివేస్తూ ‘ప్రపంచ ఆదివాసీ దినం’ సందర్భంగా, ఏ చట్టబధ్య అనుమతులు లేకున్న పోలవరం ఆపే ప్రస్త్రే లేదు. అని మాట్లాడటం ఊహించగలమా? రాజ్యాంగం కల్పించిన అన్నిరకాల హామీలను, రక్షణలను, హక్కులను బేకాతరు చేస్తు ముఖ్యమంత్రి పోలవరాన్ని నిర్మిస్తానని అంటున్నారు. ప్రాజెక్టు నిర్మించడం ద్వారా ఆదివాసులను, దేశాన్ని అభివృద్ధి చేస్తామనే వాళ్ళు దేన్ని అభివృద్ధిగా పేర్కొంటున్నారు? దానికి కొలమానం ఏమిటి? మానవీయ స్పందనను, ప్రజాస్వామిక స్వార్థిని కోల్పోయిన మన ప్రభుత్వాలు ఏ విలువలవైపు పయనిస్తున్నాయి?

తాను తిరగాడే నేలను, బతుకుతెరువునిస్తున్న ప్రాంతాన్ని, పెంచుకున్న అనుబంధాన్ని తెంచుకుని నిర్వాసితుడు కావాలని ఏ మనిషి కోరుకోడు. అందులోనూ అడవితో జీవనం ముడిపడి ఉన్న ఆదివాసులు అసలే కోరుకోరు. కట్టు, బొట్టు, కట్టుబాటులో వైవిధ్యం కలిగిన ఆదివాసులకు తాము నిర్మించుకున్న ప్రపంచం అంటూ ఒకటి ఉంటుంది. వారికి ఒక ఆవరణం ఉంటుంది. రాజ్యాంగం ద్వారా వారి హక్కులను కాపాడుతామని హామీ ఇచ్చిన ప్రభుత్వమే ఇప్పుడు వారికి ప్రధాన శత్రువై ఆదివాసీ జాతి అంతానికి కోరలు చాస్తున్నది. పోలవరాన్ని నిర్మించడం ద్వారా వారి సంస్కరితి, సంప్రదాయాలను, అస్తిత్వాన్ని రూపుమాపె కుట్రుకు పాల్పడుతున్నది.

ప్రభుత్వ అంచనాల ప్రకారమైనా, ‘సెన్’ రిపోర్టు ప్రకారమైనా, ఆంధ్రప్రదేశ్లో 276 గ్రామాలు, ఒడిషాలో 24, ఛత్రీస్‌గంగ్లో 12 గ్రామాలు, లక్ష్మ యాబైవేల ఎకరాల భూమి 8 వేల ఎకరాల రిజర్వ్ ఫారెస్ట్, అరుదైన జీవజాతులు, ఔషధమొక్కలు, పేరాంటాలపల్లి, పాపికొండలు లాంటి రమణీయ ప్రాంతాలు పోలవరం ప్రాజెక్టు నిర్మాణం ద్వారా మునిగిపోనున్నాయి. ఇంతచేసి ప్రభుత్వం సాధించే డెల్టా ఆయకట్టు స్థిరీకరణ, కొత్తగా సాగులోకి వచ్చే వ్యవసాయ భూమి ఎంత? ప్రభుత్వం చెపుతున్నట్టుగా ఏదు లక్ష్మల ఇరవైబక్కువేల ఎకరాలు అంకెల గారడీ మాత్రమే! తీరప్రాంతంలో నెలకొల్పుతున్న ‘జండ్రియల్ కారిడార్కు నీటిని అందించడం ద్వారా బహుళజాతి కంపెనీల ప్రయోజనాలు కాపాడడంకోసమే. అభివృద్ధి అంటే ప్రకృతి వనరులు, వృక్షసంపద, జంతుసంపదలు నాశనం చేయడం కాదని, అలాగే ఒక వర్గం ప్రజల ఆదాయ అవకాశాలను మెరుగుపరచడంకోసం ఇతర ప్రాంతాల ప్రజల భవిష్యత్తును బలిపెట్టడం కాదని అంతర్జాతీయ ప్రాజెక్టుల కమిషన్ తేల్చిచెప్పింది. ప్రజలలో ‘భారీ నిర్మాణాల’ పట్ల ఉన్న ఆరాధనాభావం వారి అవినీతి కార్యకలాపాలకు చట్టబధ్యత కల్పిస్తున్నది. కాబట్టి అవి ప్రజలను లభీపొందే వారిగా, నష్టపోయేవారిగా విభజించడం ద్వారా విద్యుత్పాత పెంచుతున్నాయి. అందుకే నిర్లజ్జగా ప్రభుత్వం పోలవరం ప్రాజెక్టు నిర్మాణానికి పూనుకుంటున్నది. ప్రాజెక్టును వ్యతిరేకిస్తున్న వారిపై అభివృద్ధి వ్యతిరేకులుగా ముద్రలు వేస్తున్నది. ఈ దేశంలో నిరసన తెలపడంకూడా రాజద్రోహంగా పరిగణించే స్థితి ఉన్నది. ఉద్యమకారులపై రకరకాల చట్టాలపేరిట

నిర్వంధాన్ని ప్రయోగిస్తున్నది.

పోలవరం ప్రాజెక్టు నిర్మాణం కేవలం సాగునీరు, తాగునీరు, అభివృద్ధిలాంటి వాటితోనే ముడిపడి లేదు. ఇది మానవహక్కుల సమస్య ఇది ఆదివాసుల సమస్య మాత్రమే కాదు, పర్యావరణ సమస్య. రాజ్యంగం 5,6 షెడ్యూల్ ద్వారా గపర్చరు ఆశ్వార్యంలో ఆదివాసుల అభివృద్ధిని, వారి ఇష్టాయిష్టాలపై ఆధారపడి గిరిజన సలహాపుండలి సలహాతో పాలించే వీలు కల్పించింది. 1/70 చట్టం ద్వారా ఎజెన్సీ ఏరియాలో ఆదివాసేతరుల అక్రమ చొరబాట్లను నిపేధించింది. భూముల క్రయ వికయాలపట్ల కలిన వైఖరిని తెలియజేసిమంది. పేసా లాంటి చట్టం ద్వారా గ్రామసభ ఆ ప్రాంత అభివృద్ధి నిర్దియించే అధికారం కలిగి ఉంటుంది. ఆదివాసులకు అనేక హక్కులు, రక్షణలు ఉన్నాయి. వీటన్నించిని తుంగలో తొక్కడం ద్వారా ప్రభుత్వం తన దోషించి నీతిని బయట పెట్టుకుంటున్నది. నిరంకుశంగా ఏజెన్సి ఏరియాల్లోకి చొరబడి, ఆ ప్రాంతాల్లో నిక్షిప్తమై ఉన్న ఖనిజ సంపదను, అటవి సంపదను పెట్టుబడిదారులకు, యం.యస్.సి. కంపెనీలకు దోచిపెట్టేందుకే ప్రయత్నిస్తున్నది.

పోలవరం నిర్మాణం పట్ల అభ్యంతరాలు కేవలం ఆంధ్రప్రదేశ్‌కే పరిమితమైలేవు. తమ రాష్ట్రాలలోని ఆదివాసీ ప్రాంతాల మునకపట్ల, వారి నిర్వాసిత్వం పట్ల ఒడిపో, ఛత్రిస్ గఢ్ ప్రభుత్వాలు సైతం అభ్యంతరాలను వ్యక్తం చేస్తునే ఉన్నాయి. 1986 రిపోర్టులో కేంద్ర జల సంఘానికి తెలియజేసిన వివరాల ప్రకారం ఈ ప్రాజెక్టు సామర్థ్యం 36 లక్షల క్యాసెక్కులుగా నిర్దియించింది. కానీ తదనంతరం దానిని 50 లక్షల క్యాసెక్కుల సామర్థ్యంగా పెంచబడినది. డిజైన్ మార్పినా దానికి తగిన అనుమతులు తీసుకోలేదని సి.డబ్బ్లూ.సి దృష్టికి తీసుకురావడంతో నివేదికను తిప్పి పంపడం జరిగింది. 1986లో భారి వరదల కారణంగా (36 లక్షల క్యాసెక్కులు, 182 అడుగుల నీరు) భద్రాచలం రామాలయం గుడిమెట్ల వరకు మునిగిపోయింది. డ్యూమ్ నిర్మాణం తర్వాత 50 లక్షల క్యాసెక్కుల వరకు వరద ప్రమాదం ఉంటుందని అంటున్నారు. 2010 ఆగస్టు 7న నేపస్ట్ రిమోట్‌సెన్సింగ్ ఏజెన్సి తీసిన ఉపగ్రహ చిత్రం 28.5 లక్షల క్యాసెక్కుల నీరు వల్ల 369 గ్రామాలు మునుగుతాయని హెచ్చరించింది. అంటే 50 లక్షల క్యాసెక్కుల నీటితో మునిగే గ్రామాలను ఊహించగలమా? అంతేగాక ఏదైనా ప్రమాదం జరిగితే ప్రాజెక్టు కింద ఉన్నప్రాంతాలు, 25 నుంచి 30 లక్షల జనాభా, ఇప్పటివరకు జరిగన అభివృద్ధి అంతా కూడా జల సమాధి అవుతుంది.

అందుకే విధ్వంసకర అభివృద్ధికి సజీవసాక్ష్యంగా నిలుస్తున్న పోలవరం ప్రాజెక్టుకు వ్యతిరేకంగా ఆదివాసులు మరోసారి పోరాటానికి సిద్ధమవుతున్నారు. పచ్చికబయళ్లో, వెన్నెల రాత్రుల్లో జరుపుకునే అకాడి పండుగలకు, కొత్తల పండుగలకు, గోదావరి తీరానికి దూరం అవుతామనే ఆందోళన చెందుతున్నారు. తమ సంస్కృతిని, సంప్రదాయాలను, జాతిని అంతం చేసే అధికారం ప్రభుత్వాలకు ఎవరిచ్చారని ప్రశ్నిస్తున్నారు. జల్, జంగల్, జమీన్ కోసం, ఆత్మగౌరవం కోసం పోరాడిన తమ ఆదివాసి వీరులు రాంజీగోండు, బిరాముండా, గుండాధర్, కొమరంభీమ్, సమ్మక్క సారలమ్మలను గుర్తు చేసుకుంటున్నారు. ఇప్పట్లా వనాలలో దాచుకున్న విల్లంబులను తీసేలా తమను రెచ్చగొట్టవద్దని హెచ్చరిస్తున్నారు. అభివృద్ధి పేరిట జరుగుత్తు విధ్వంసం పాలకులకు పట్టడంలేదు. పర్యావరణం, జీవావరణం అన్న పదాలు వారికి నచ్చడంలేదు. అభివృద్ధి అంటే అర్థమే నిర్వాసిత్వానికి పర్యాయ వదంగా ఉండటమే నేటి సమాజపు విషాదం.

- జంజల్ రమేష్బాబు

పోలవరం ప్రాజెక్టు వ్యతిరేక ఐక్య పోరాట వేదిక

(పోలవరం ప్రాజెక్టును వ్యతిరేకిస్తూ ‘గిరిజన సంక్షేప పరిషత్’ చేస్తున్న రిలే నిరాపోర దీక్షల సందర్భంగా)
2-9-2012, నమస్తే తెలంగాచ

పోలవరం: ఉత్తర తెలంగాణ మరో సోమాలియా కానుందా?

-చిక్కుడు ప్రభాకర్

మన దేశానికి స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన తొలినాళ్లోనే అప్పటి ప్రభుత్వం గోదావరి జలాలను వినియోగించే నిమిత్తం నేటి పోలవరం ప్రాజెక్టు ప్రతిపాదిత స్థలంలోనే) శ్రీరామపాద సాగర్ పేరుతో ప్రాజెక్టు కట్టి ఆంధ్రప్రాంత ఆయకట్టు దాదాపు పదిలక్షల ముపై నాలుగువేల ఎకరాలకు సాగు నీరందించాలని, నూట యాబై మెగావాట్ల విద్యుత్ ఉత్తర్తి చేయాలని నిర్ణయించింది. కానీ దశాబ్దాలుగా ఆ ప్రాజెక్టు ప్రతిపాదనలు పెండింగ్లోనే ఉండిపోయాయి. 1983లో రామారావు నాయకత్వంలోని తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం విస్తృతంగా సర్వే చేసి 1985లో కేంద్ర జల సంఘానికి ప్రతిపాదనలు పంపింది. సదైన వివరణలు లేనందున 1987లో రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ప్రతిపాదనలు కేంద్ర జలసంఘం తిప్పిపంపింది. 1990లో మరో ప్రయత్నం జరిగినా, ప్రాజెక్టుకు కేంద్ర జల సంఘం ఆమోదం తెలుపలేదు.

ఇంతకాలం ఈ ప్రాజెక్టు పెండింగ్లో ఉండటానికి మూడు కారణాలు ప్రధానంగా చెప్పావచ్చు. 1. దాదాపు రెండు లక్షలమంది ప్రజలు, విశాలమైన అడవి ఇందులో ముంపునకు గురికావడం. 2. ఇంత భారీ ప్రాజెక్టుకు అవసరమయిన నిధుల కొరత. 3. గోదావరి పరీవాహక ప్రాంతం ఇరవైశాతం కూడాలేని ఆంధ్రప్రాంతానికి ఈ ప్రాజెక్టు కట్టి నీరివ్వడం ద్వారా మిగతా ఎనబైశాతం నది పరీవాహక ప్రాంతమన్న ఉత్తర తెలంగాణలో అలజది రేగుతుందని భావించడం. పై మూడు కారణాలలో మొదటి రెండు కారణాలే బలంగా ఈ ప్రాజెక్టు ఆగేందుకు దోహదపడ్డాయని చెప్పావచ్చు.

కానీ రెండు సంవత్సరాల క్రితం అధికారంలోకి వచ్చిన కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం ప్రతిపోత్వకంగా ప్రారంభించిన జలయజ్ఞంలో పోలవరం ప్రాజెక్టుకు ప్రథమ ప్రాధాన్యత ఇవ్వబడింది. తెలంగాణలో పూర్తిగా వివాదాస్పద ప్రాజెక్టులుగా పేరొందిన పోలవరం, పులిచింతలను ప్రభుత్వం ఈ బదు సంవత్సరాల కాలంలో నిర్మించాలని నిర్ణయించింది. గతంలో ఈ ప్రాజెక్టుల డిజైన్లు మార్చి, తాను కొత్త డిజైనులు చేసి కేంద్ర జలసంఘానికి ప్రతిపాదనలు పంపింది. కేంద్ర జలసంఘం ఆమోదం పొందిన తర్వాత కేంద్ర ఆర్థిక సంఘం ఆమోదం కూడా పొందవలసి ఉంటుంది. అలాగే గిరిజన ప్రాంతంలోనైతే రాజ్యాంగంలోని ఐదవ షేడ్యూల్లు ప్రకారం దేశ అధ్యక్షుడు గిరిజన కమిషన్ సలహా తీసుకుని ప్రాజెక్టుకు అనుమతి ఇవ్వాల్సి ఉంటుంది. అలాగే గిరిజన ప్రాంతంలోని ప్రాజెక్టు కడుతున్న స్థలంతో పాటు ముంపునకు గురవుతున్న ప్రాంతంలోని గ్రామాలు గ్రామసభలు జరిపి ప్రాజెక్టుకు అనుమతినిస్తూ తీర్మానాలు చేయవలసి ఉంటుంది. ప్రశాంత వాతావరంలో ప్రజాభిప్రాయం సేకరించి రాష్ట్రపతికి ప్రభుత్వం పంపించవలసి ఉంటుంది.

వీటిలో ఏ నియమం కూడా పాటించని ప్రభుత్వం యుద్ధ ప్రాతిపదిన టెండర్ల ప్రక్రియ ముగించి ప్రాజెక్టు పనులు ప్రారంభించింది. వివాదాస్పద ప్రాజెక్టు అయిన పులిచింతలలో విశాల సున్నపురాయి గనులు, తెలంగాణలోని, పల్నాడులోని కొన్ని గ్రామాలు ముంపునకు గురవుతుండగా, పోలవరం ప్రాజెక్టు వలన దాదాపు మూడు రాష్ట్రాలు వరుసగా ఆంధ్రప్రదేశ్, ఛత్తీస్గఢ్, ఒరిస్సాలలోని పలుగ్రామాలు ముంపునకు గురవుతాయి. వరుసగా 276 గ్రామాల్లో 1,77,512 ప్రజలు: 16 గ్రామాలు 12,000 ప్రజలు: 11 గ్రామాల్లో 7000 ప్రజలు ఈ రాష్ట్రాలలో ముంపున జారిన పదుతున్నారని ప్రభాత్వం అంచనావేసింది. ఆంధ్రప్రదేశ్లో ముంపునకు గురవుతున్న గ్రామాల

ప్రజలలో తెలంగాణ జిల్లా అయిన ఖమ్మం జిల్లాలోనే కనీసం ఏడు మండలాలు, దాదాపు ఒకటిన్నర లక్షలమంది ప్రజలు ముంపునకు గురవుతారు. కానీ ఒక్కసారి ఈ భారీ ప్రాజెక్టు నిండితే ఇతకు రెట్టింపు ప్రాంతం ముంపునకు గురికావడం ద్వారా లక్షలాది గిరిజన ప్రజలు ముంపునకు గురవుతారని గతంలో భారీ నీటి ప్రాజెక్టులలో పనిచేసిన వారు చెబుతున్నారు. కానీ కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం తన అంచనా ప్రకారం పరిహారం చెల్లిస్తానని ప్రకటిస్తా ఈ నిపుణులు ఇస్తున్న ముంపు అంచనాను బుట్టదాఖలు చేసింది.

గోదావరి నది పరీవాహక ప్రాంతం, జస్టిన్ బచావత్ అవార్డు సామాజిక న్యాయం ఇలా ఒక్కో అంశాన్ని పరిశీలిస్తే గత కొన్ని రోజులుగా ప్రభుత్వాలు కొన్ని ప్రాంతాల పట్ల చూపేడుతున్న వివక్ష, కొన్ని ప్రాంతాలపై చూపేడుతున్న అపరిమితమైన ప్రేమవలన కొన్ని ప్రాంతాలు వెనుకబడిన ప్రాంతాలుగానే చరిత్రలో మిగిలిపోవలసినస్తుందేమో అనే అనుమానం వస్తుంది.

మహారాష్ట్రలో పుట్టిన గోదావరి నది మన రాష్ట్రంలో నిజామాబాద్ జిల్లాలో ప్రవేశిస్తుంది. నిజామాబాద్ తర్వాత ఆదిలాబాద్, కరీంనగర్, వరంగల్, ఖమ్మం జిల్లాల తర్వాత ఉభయ గోదావరి జిల్లాల ద్వారా ‘ఆంధర్స్త్ర్యది’ దగ్గర సముద్రంలో కలుస్తుంది. మన రాష్ట్రంలోకి ఈ నది ప్రవేశించిన తర్వాత ఉభయగోదావరి జిల్లాలు మినహాయిస్తే మొత్తం పరీవాహక ప్రాంతం ఉత్తర తెలంగాణ జిల్లాల్లోనే ఉంటుంది. ఈ నది ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో ప్రవేశించిన తర్వాత ఉత్తర తెలంగాణ ప్రాంతంలో మంజీర, ప్రాణహిత, పెన్గంగ, శబరి, ఇంద్రావతి లాంటి ఉప నదులను కలుపుకుంటుంది. ఈ ఉపనదులే కాక ఎన్నో పెద్ద, చిన్న వాగులు, వంకలు కలుపుకుంటుంది.

జస్టిన్ బచావత్ నాయకత్వంలోని గోదావరి జిల్లాల ట్రిబ్యూనల్ 1980లో తన నివేదికను కేంద్ర ప్రభుత్వానికి సమర్పించింది. ఈ ట్రిబ్యూనల్ ఆంధ్రప్రదేశ్‌కు గోదావరి జిల్లాల వాటా 1480 శతకోటి ఘనపుటడుగులు (టీఎసి)గా నిర్ణయించింది. అంతకుముందే ఉత్తర తెలంగాణలో శ్రీరామసాగర్ ప్రాజెక్టు (113 టీఎసిల వినియోగం) ఆంధ్ర ప్రాంతంలో ధవళేశ్వరం లేదా సర్ అర్థర్ కాటన్ ప్రాజెక్టు (263 టీఎసిల వినియోగం) కలిపి గోదావరి నదిమీద కట్టబడినాయి. దాదాపు 80 శాతం గోదావరినది పరీవాహక ప్రాంతం కలిగిన ఉత్తర తెలంగాణలో ఒక్క శ్రీరామసాగర్ ప్రాజెక్టు తప్ప, 100 టీఎసిల నీరు వినియోగించగల ఒక్క ప్రాజెక్టు కూడా లేదంచే ఆశ్చర్యంకాదు, ఇది అక్షర సత్యం. ఇప్పటికే ఆంధ్రలో కనీసం 350 టీఎసిల వరకు, తెలంగాణలో 300 టీఎసిల వరకు అంటే దాదాపు 600 నుండి 700 టీఎసిలు రెండు ప్రాంతాలు కలిపి మధ్యతరగతి, భారీ, చిన్నతరహాగా పంచాయతీరాజ్ పథకాల లాంటి చిన్నసీటి వనరుల ద్వారా వాడుకుంటున్నారు. ఇందులో ఎనబైశాతం నదిపరీవాహక ప్రాంతం కలిగిన తెలంగాణ ప్రాంతం 20 శాతం పరీవాహక ప్రాంతం కలిగిన ఆంధ్రప్రాంతం సమానంగానే ఈ నది నీరు ఉపయోగించుకుంటున్నారు. ఇప్పుడైనా 80 శాతం పరీవాహక ప్రాంతం కలిగిన తెలంగాణలోనే ఎక్కువమోతాదులో ఆయకట్టుకు నీరందించే ప్రయత్నం ప్రభుత్వం చేయాలి. కానీ ప్రభుత్వం ఉద్దేశపూర్వకంగానే అలా చేయడం లేదు.

ఎనబైశాతం పరీవాహక ప్రాంతం కలిగిన ఈ అయిదు జిల్లాల్లో ప్రతి సంవత్సరం వర్షాకాలంలో వేలాది గ్రామాలు ముంపునకు గురవుతున్నాయి. వేసవి కాలంలో కనీసం రక్షిత మంచి నీరయినా దొకరక, కలుపిత నీరు తాగి అతిసారతో వేలాది ప్రజలు మరణిస్తున్నారు. మరణించేవారిలో ఎనబై శాతం గిరిజనులే. ఈ అయిదు జిల్లాలలోని మెజారిటి ప్రాంతాలలో భూగర్జు జిల్లాలు దాదాపు 200 అడుగుల లోతుకు పడిపోయాయి. దాదాపు 60 పట్టణాలు, 2,000 గ్రామాలు ఫ్లోరోసిస్ వ్యాధి బారిన పడినాయి. స్వీతంత్ర్యానికి పూర్వం తవ్విన చెరువులు, కుంటలు పూడిక నిండిపోయి, ఇసుకమేట్లలు పేరుకుపోయి వర్షాకాలంలో అతి తొందరలో చెరువులు కుంటలు నిండి కట్టలు తెగిపోతున్నాయి. ఆనాటి చెరువులు, కుంటలు నేటికి పూడిక తీయకపోవడం ఈ ప్రభుత్వాలు తెలంగాణ పై వివక్షకు మరో మచ్చుతున్న మాత్రమే. ఫలితంగా రైతాంగం ఇటు ఖరీఫ్లోను, అటు రబీలోను సాగునీరందకపోవడం వలన పూర్తిగా ఇబ్బందులు పడుతున్నది. దీనికి తోడు గత పదిహేను సంవత్సరాలుగా అమలవుతున్న ప్రపంచీకరణ నూతన ఆర్థిక విధానాల ద్వారా విత్తనాలు, పులరుగు మందులు, ఎరువుల ధరలు

పెరిగిపోయాయి. పైగా నకిలీ పురుగుమందులు, ఎరువులు, విత్తనాలు కూడా మార్కెట్టులోకి విస్థుతంగా ప్రవేశించాయి. వాటిని అదుపుచేయగలిగే చిత్తశుద్ధి, నిజాయితీ కలిగే రాజకీయ వ్యవస్థకాని, అధికార యంత్రాంగం కాని లేకపోవడం, అరకొరగా పండిన ఉత్పత్తులకు సరియైన ధర లేకపోవడం వలన ఈ ప్రాంతంలోని వ్యవసాయం హృదిగా సంక్లేఖంలోకి నెట్లివేయబడింది. ఘలితంగా కనీసం ఐదువేలమంది రైతులు ఆత్మహత్యలు చేసున్నారు.

కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం చేపట్టిన జలయజ్ఞాలో పోలవరం, పలిచింతల ప్రాజెక్టులకిచ్చిన ప్రాధాన్యత, నిధుల కేటాయింపులు, ఏ ఇతర ప్రాజెక్టులకిప్పాలేదు. ఉత్తర తెలంగాణలో గోదావరి నదిమీద నిర్మించుచున్న ప్రాణహిత - ఎల్లంపల్లి, దేవాదుల, దుమ్ముగూడెంలాంటి ఎత్తిపోతల పథకాలకు అరకొర నిధులను కేటాయించింది. ఈ ప్రాంతంలో అతి పెద్దగిగా భావిస్తున్న ఎల్లంపల్లి-ప్రాణహిత ఎత్తిపోతల పథకానికి మొదట 220 టిఎంసిల నీరు నిర్ణయించి తర్వాత 165 టిఎంసిలకే సర్వే చేయాల్చిందిగా ప్రభుత్వం జీవో విడుదల చేసింది. ప్రజాసంఘాల మేధావులు ప్రజాస్వామికవాదుల ఒత్తిడి వలన తర్వాత ఆ జీవో ఉపసంహరించుకుంది. ఇంకొకవైపు నిర్దేశించిన లక్ష్యం కంటే ఎక్కువ నీటిని నిల్వ చేయగల డిజైన్ చేసి పోలవరం ప్రాజెక్టు ప్రతిపాదనలు కేంద్ర జలసంఘానికి పంపింది. అలాగే గతంలో 9,000 కోట్ల రూపాయలుగా నిర్ణయించబడిన ఈ ప్రాజెక్టు వ్యయం తిరిగి 13,000 కోట్లుగా నిర్ణయించబడి నెలరోజుల క్రితం రాష్ట్ర ఉన్నత న్యాయస్థానానికి ప్రభుత్వం సమర్పించిన అభిదవిట్లో రు 16,000 కోట్లుగా పేరొస్తున్నది. వ్యయం ఎంత పెరుగుతున్న లెక్కచేయకుండా, నిధులు కేటాయిస్తూ కుడి, ఎడమ కాల్చల రాక్షఫిల్ ద్వాం టెండర్ ప్రక్రియ ముగించి వరుసగా రు. 1,700 కోట్లు, రు. 1,590 కోట్లు, రు. 883.99 కోట్లుగా నిర్ణయించి పనులు నడిపిస్తున్నది. ప్రభుత్వం ఇప్పటికే పోలవరం ప్రాజెక్టు గురించి మూడుసార్లు అభిలపక్క సమావేశాలు నిర్వహించింది. ఈ మూడు సమావేశాలు కేవలం మొక్కుబడిగానే జిరిపి, ఈ ప్రాజెక్టు ఉద్దేశాలను మాత్రం ఫిబ్రవరి 14న నిర్వహించిన సమావేశంలో వివరించింది. మూడువందల ఇరవై ఐదు టిఎంసిల కొరకు ఉద్దేశించినదని చెప్పబడుతున్న పోలవరం ప్రాజెక్టు కేవలం ఏదు లక్ష్ల ఇరవై ఎకరాలకు సాగునీరందించే ఉద్దేశ్యం కాదు, ఏకంగా ఇరవైమూడు లక్ష్ల ఎకరాలకు నీరందించే ఉద్దేశ్యంతో ప్రాజెక్టు డిజైన్ నిర్మిస్తున్నది. ఈ విషయం నీటిపారుదల శాఖ ముఖ్య కార్యదర్శి ఆభరు సారిగా ప్రభుత్వం నిర్వహించిన అభిలపక్క సమావేశంలో చెప్పారు. కాని మొదటి విడతగా మాత్రం కేవలం 7.20 లక్ష్ల ఎకరాలకు, రెండవ విడతగా 14 లక్ష్ల ఎకరాలకు సాగునీరందిస్తామని ప్రభుత్వ ఉద్దేశ్యం చెప్పారు. అన్ని నీళ్ళు ఎలా అందిస్తారని నీటిరంగ నిపుణులడిగితే, నికర జలాలు, వరద జలాలు ఉపయోగిస్తామని చెప్పారు. ఈ విధంగా ప్రభుత్వం 23 లక్ష్ల ఎకరాలకు సాగునీరు, 80 టిఎంసిలు రాయలసీమకు ఇవ్వడం, విశాఖపట్టంకు మంచినీరు ఇవ్వడం, ఉభయగోదావరి జిల్లాల సముద్ర తీరంలోని పరిశ్రమలకు నీరందించి, అలాగే ఉత్తరాంధ్రకు కుడా కొంత సాగునీరు ఇవ్వాలంటే ప్రభుత్వం ఇచ్చిన లెక్క ప్రకారమయినా ఒక టిఎంసి నీరు 3,800 ఎకరాలు సాగుకు వినియోగం అయినా, దాదాపు ఎనిమిది వందల టిఎంసిల నీరు ఈ ప్రాజెక్టు ద్వారా ఉపయోగంలోకి వచ్చే తీరుగా ప్రభుత్వం ప్రాజెక్టును రూపొందించింది. అందులో భాగంగానే ప్రాజెక్టు కుడి, ఎడమ కాల్చలు విశాలంగా తను అనుకున్న లక్ష్యం నెరవేరే దిశవైపు (85 మీటర్ల వెడల్పు, 8 మీటర్ల లోతు) ఆలోచించి తవ్వుతున్నారు. ప్రభుత్వం చెబుతున్న వరద జలాలు లభ్యంకాపోతే నికరజలాలనె వరద జలాలుగా వాడుకునె అవకాశం ఉన్నది. కొద్దిరోజులు పోయిన తర్వాత ఆ నికరజలాలయినా లేదా వరద జలాలయినా అది మా హక్కు అన్నట్లుగా ఆ అయకట్టు రైతాంగం ఉద్యమించేందుకు ప్రభుత్వమే అవకాశం కల్పించేటట్లుంది. మొత్తం మిగిలిన ఎనిమిది వందల టిఎంసిల నికర జలాలు అంధ్రప్రాంతం (ఇరవై శాతం నది పరీవాహక ప్రాంతం కలిగిన) ఉపయోగిస్తే రాబోయే రోజులలో (ఎనష్టైటాం నది పరీవాహక ప్రాంతం కలిగిన) ఉత్తర తెలంగాణ ప్రజల నోట్లో మన్నుకొట్టే ప్రయత్నం ప్రభుత్వం ఉద్దేశపూర్వకంగా చేసున్నది. ఈ ప్రభుత్వ ప్రయత్నానికి మొత్తం రాజకీయ (అధికార, ప్రతిపక్ష) నాయకత్వం మద్దతిస్తున్నది. ఒక తెలంగాణ రాష్ట్ర సమితి మాత్రమే ప్రభుత్వ, మిగతా రాజకీయ పార్టీల అభిప్రాయానికి భిన్నంగా పోలవరంపై మాట్లాడుతున్నది. కాని ప్రాజెక్టు ఆపగలిగే స్థాయిలో ఉద్యమించడం లేదు.

పోలవరం ప్రాజెక్టుపై వివిధ రాజకీయ పార్టీల వైభాగి

సిపిఐ, బిజిపి ప్రాజెక్టుకు పూర్తి మద్దతు ప్రకటించాయి. సిపిఎం మాత్రం ప్రాజెక్టు ముంపు ప్రాంతంలో ద్వాం వద్దని, డిజైన్ మార్పాలని, ముంపు బాధితులకు సరైన పునరావాసం కల్పించాలని సూచిస్తున్నది. రాష్ట్ర రాజధాని, ధిల్లీలో పోలవరం ప్రాజెక్టుకు ప్రజాభిప్రాయం తీసుకురావాలని, ప్రత్యామ్నాయం చూడాలని అంటూ రకరకాల వాదనలు ముందుకు తీసుకువస్తున్నది. ఇటు ఎవబై శాతం పరీవాహక ప్రాంత ప్రజలను, అటు ప్రాజెక్టు ద్వారా లభించాలన్ను ప్రజలనే కాక మొత్తం ప్రజలను గందరగోళపరచే విధంగా ప్రవర్తిస్తున్నది. తెలుగుదేశం పార్టీ శాసనసభలోను, అభిలపక్ష సమావేశాలలోను ప్రాజెక్టును సమర్థిస్తు నిర్ణయం తీసుకుంటూ, ఇంకొకవైపు తెలంగాణ జిల్లాలో మాత్రం గోదావరి జిల్లాలు ఇతర ప్రాంతాలకు తరలిస్తే ఊరుకోమంటూ పాదయాత్ర, బహిరంగసభ నిర్వహించి తన రెండు నాల్గుల ధోరణిని బయటపెట్టుకున్నది. ఒకవైపు తెలంగాణ ప్రాంతాన్ని ఎడారి చేసే పోలవరం ప్రాజెక్టుకు మద్దతు తెలుపుతూ ఇంకొకవైపు తమ గొంతులో ప్రాణముండగా గోదావరి జిల్లాలు ఇతర ప్రాంతాలకు తరలించనివ్వమని ప్రగల్భాలు పలుకుతున్నారు. సిపిఐ (ఎంబెల్) న్యాడెమ్యూక్రసి లాంటి పార్టీలు కూడా పోలవరం ప్రాజెక్టు నిర్మాణానికి అనుగుణంగా నిర్ణయం తీసుకోవడం చాలా శోచనీయం. తెలంగాణ ప్రాంతంలో ముఖ్యంగా గోదావరి పరీవాహక ప్రాంతంలోని కోట్లాది ప్రజల మీద బలమైన ముద్దవేసిన విషపు పార్టీలు (మాహోయిస్టు, జనశక్తి) ఈ ప్రాజెక్టును వ్యతిరేకించినా, నిర్మాణానికి వ్యతిరేకంగా విశాల ప్రజానీకాన్ని ఉద్యమించేటట్లు ప్రోత్సహించడం కాని, విస్మృత ప్రయత్నం కాని ఇప్పటివరకు చేయలేదు. అక్కడక్కడ ప్రజా సంఘాలు, ఐక్య ఉద్యమాలు చేసినా, ప్రాజెక్టు నిర్మాణాన్ని ఆపే స్థాయిలో లేవు. ఘలితంగా మొత్తం ఉత్తర తెలంగాణ గోదావరి పరీవాహక ప్రాంత జిల్లాలు రాబోయే రోజులలో ఎడారిగా మారే ప్రమాదం ఉంది.

ఎన్బైశాతం గోదావరి నదిపరీవాహక ప్రాంతం కలిగిన ఈ ఐదు జిల్లాల్లో నిర్మిస్తున్న ఎత్తిపోతల పథకాలు సుమారు 400 - 500 మీటర్ల ఎత్తు నుండి నీర్దేశిత ప్రాంతాలకు నీరందించాల్సివుంది. ఈ నీరును ఎత్తిపోసేందుకు కావలసిన విద్యుత్తను ఏ ప్రాతిపదికగా అందిస్తారు? ఇలా ఎంతకాలం అందిస్తారు? ఇలా ఎత్తిపోసిన నీరును రిజర్వ్యాయర్లు కట్టి నిల్వచేసినా, ఆయా ప్రాంతాలలోని చెరువులు, కుంటలు పూర్తిగా పూడికతో నిండిపోయి ఉన్నాయి. వాటికెలా పంపుతారు? చెరువులు, కుంటల పూడిక తీసేందుకు నిర్ధిష్ట కార్బూక్రమం ఏమైనా ప్రభుత్వం దగ్గరవుతుండా? అనే విషయాలు ప్రభుత్వం ప్రజలకు చెప్పడం లేదు. ఇంత అస్పష్టమైన విధానాలతో ఎత్తిపోతల పథకాల నిర్మాణం చేపడుతున్న ప్రభుత్వం భవిష్యత్తో ఈ పథకాల నిర్వహణ భర్యకూడా రైతాంగమే భరించాలన్నట్లుగా వ్యవహరించదలచుకున్నట్లు అర్థం అవుతుంది. అప్పడు తెలంగాణ రైతాంగం పరిస్థితి “మూలిగే నక్కమీద తాటిపండు పడినట్లు” అవుతుంది. ఇప్పటికే ఈ ఎత్తిపోతల పథకాల సాగునీటి వినియోగం ఒక టిఎంసికి నలబైలే ఎకరాల సాగునీరు ఉపయోగించాలని తన జివోలో రూపొందిస్తున్నది. ఇప్పటికే దేవాదుల ఎత్తిపోతల పథకం కింద పైన చెప్పిన విధంగా రూపొందించింది. పోలవరం ప్రాజెక్టు కింద 3800 ఎకరాలు ఒక టిఎంసి ఉపయోగించగా, దేవాదులలో మాత్రం నలబైలే ఎకరాలు ఒక టిఎంసితో సాగు చేసుకోవాలని మార్గదర్శకత్వం రూపొందించడంలోనే ప్రభుత్వ దమన నీతి అర్థం అవుతున్నది. ఇంత దుర్భర పరిస్థితులలో తెలంగాణ రైతాంగానికి పూర్తిగా అన్యాయం చేస్తున్న ప్రభుత్వ విధానాలను సమర్థిస్తున్న మొత్తం రాజకీయ నాయకత్వాన్ని ఏమనాలి? చట్టప్రకారం, బచావత్త అవార్డు ప్రకారం ఎన్బైశాతం పరీవాహక ప్రాంతానికి దక్కల్చిన నీరును రైతాంగం ఉపయోగించుకునేట్లయినా, లేదా మెజారిటీ పరీవాహక ప్రాంత ప్రజల అవసరాలు తీరిన తర్వాతనయినా ఇతర ప్రాంతాలకు నీరందించాలని ప్రభుత్వం భావించడం లేదు. ఇతర పార్టీలు కూడా ఈ విషయాలు తెలియక కాదు ప్రభుత్వ నిర్ణయానికి మద్దతు తెలిపేది. ఉద్దేశపూర్వకంగానే కోస్తాండ్ర ప్రజలను ఆభివృద్ధి చేయడంతోపాటు, తెలంగాణ ప్రాంతాన్ని ఎడారిచేయడమే ఈ పార్టీల ఉద్దేశంగా అగుపడుతున్నది. గత నాల్గు దశాబ్దాల క్రితం కృష్ణ పరీవాహక ప్రాంతానికి సంబంధించిన

విషయంలో కూడా ఈ విధంగానే అన్యాయం జరిగింది.

కృష్ణానది కర్రాటుక నుండి మన రాష్ట్రంలో మహబూబ్ నగర్ జిల్లాలోకి ప్రవేశిస్తుంది. మహబూబ్ నగర్ నుండి నల్గొండ, కొంత రాయలసీమ, కొంత సర్కారు జిల్లాలో పారుతుంది. కానీ దాదాపు 68 శాతం పరివాహక ప్రాంతం తెలంగాణలో ఉన్న కృష్ణానది నీరు బచావత్ అవార్డు ప్రకారం 810 టీఎంసిల నీరు రాష్ట్రానికి లభించగా, తెలంగాణకు కేవలం మూడు వందల టీఎంసిల నీరు కూడ అందదం లేదు. కానీ 13 శాతం కూడా లేని ఆంధ్ర ప్రాంతానికి ఒక్క నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టు ద్వారా 348.4 టీఎంసిల నీరందించి తెలంగాణ ప్రాంతం మహబూబ్ నగర్, నల్గొండ, మెదక్, రంగారెడ్డి జిల్లాలను దుర్భిష్క ప్రాంతాలుగా నాటి ప్రభుత్వాలు మార్చాయి. ఫలితంగా ఒక్క మహబూబ్ నగర్ జిల్లాలోనే లక్షలాది ప్రజలు సాగునీరు లేక భుమి పదాపు పెట్టి వలస కూలీలుగా జీవితం వెళ్లబుచ్చుతుండగా, నల్గొండ జిల్లాలో కనీసం ఐదువందల గ్రామాలు ఫ్లోరోసిన్ వ్యాధి బారిన పడుతున్నాయి. ఆ ఫ్లోరోసిన్ వ్యాధి బారిన పడిన ప్రజలు శరీర అంగాలు పనిచేయక జీవచ్చువాలుగా మారారు.

ఈరోజు కోస్తాంధ్ర జిల్లాలు కృష్ణానదిలోని నీటిని వాడుకోవడం తమ హక్కుగా భావిస్తూ, రెండవ పంటకు, మూడవ పంటకు పోలవరం ద్వారా గోదావరి జలాలను అందించాలని ఆ ప్రాంత రాజకీయ నాయకత్వం, ప్రభుత్వం పట్టు బిగిస్తున్నాయి. ఫలితంగానే రాజశేఖరరెడ్డి రాబోయే మూడు సంవత్సరాలలో పోలవరం ప్రాజెక్టు కట్టితీరుతామని ప్రకటిస్తు అందుకునుగుణంగా ప్రాజెక్టు నిర్మాణాన్ని యుద్ధప్రాతిపదికగా ముందుకు తీసుకెళుతున్నాడు. అలాగే దశాభూల తరబడి అభివృద్ధికి దూరంగా ఉన్న రాయలసీమ నుండి ఎదిగిన రాజశేఖర రెడ్డి తన ప్రాంత అభివృద్ధికి గోదావరి జలాలను పోలవరం నుండి తన పాలనలోనే అందించాలని ధృఢ సంకల్పంతో ఉన్నాడు. అందుకనే కేంద్ర జలసంఘం, గిరిజన మంత్రిత్వ శాఖ, కేంద్ర ఆర్థిక సంఘం, ఇంకా రాజ్యాంగంలోని ఐదవ షైడ్యూల్లోని కొన్ని అధికరణలు ప్రాజెక్టు నిర్మాణానికి అనుమతినివ్వుకున్నా, పోలవరం ప్రాజెక్టు కట్టి తీరుతామని ప్రకటిస్తూ తెలంగాణ ప్రాంత ప్రజలకు గట్టి సవాలు విసురుతున్నాడు.

నేడు పోలవరం ప్రాజెక్టు గిరిజన ప్రజల ముంపు సమస్యలోపాటు, ఉత్తర తెలంగాణ గోదావరి పరీవాహక ప్రాంత ప్రజానీకానికి సంబంధించిన జీవన్స్టరణ సమస్యగా మారింది. ప్రభుత్వం కడతున్న ఈ డిజైన్ ద్వారా మొత్తం తెలంగాణ రాబోయే రోజులలో సోమాలియాగా మారడం భాయం. ప్రభుత్వం నిర్మిస్తున్న ఎత్తిపోతల పథకాలలోని సారం శూన్యంగా అగుపడుతున్నది. నేతి బీరకాయలో నెఱ్య లేదనేది ఎంత వాస్తవమో ఈ ఎత్తిపోతల పథకాల ద్వారా రైతాంగానికి సమగ్రంగా నీరందుతుందనేది కూడా అంతే వాస్తవం. ఈ రాజకీయ వ్యవస్థ పైన, ఈ అధికార యంత్రాంగం పైన ఆధారపడితే దక్కిణ తెలంగాణ లాగానే ఉత్తర తెలంగాణ కూడా అన్యాయానికి గురవ్యాదానికి రంగం పోలవరం ద్వారా సిద్ధం అవుతున్నది. ఇప్పటికీ ఆ పరిస్థితి మారకుండా అడ్డకోవడానికి ఆ పరీవాహక ప్రాంత ప్రజానీకం సిద్ధపడాలి.

మన ముందున్నవి రెండే రెండు మార్గాలు. 1. మొత్తం పరీవాహక ప్రాంత ప్రజానీకం ప్రభుత్వ, రాజకీయ కార్యక్రమాలను సంభింపజేసి, ప్రభుత్వం మీద ఒత్తిడి చేసి ప్రాజెక్టు నిర్మాణం ఉపసంహరించుకునేటట్లు చేయాలి. 2. ప్రాజెక్టు ప్రతిష్ట స్థలంలో ఆదివాసులకు తోడుగా ఇతర రైతాంగం నిలిచి ప్రభుత్వ చర్యను అడ్డకోవాలి. ఈ రెండూ జరుగకుంటే ప్రాజెక్టు నిర్మాణం ఆవడం ఏ న్యాయస్థానం వల్లనో, రాష్ట్రపతి వల్లనో కూడా కాదు. ఎందుకంటే కోస్తాంధ్ర రాజకీయ నాయకత్వం అంత బలమైనది. ఒక బలమైన వర్గాన్ని ధీకొనాలంటే ప్రస్తుత పరిస్థితులలో రెండు మార్గాలే శరణ్యం. లేదంటే ఉత్తర తెలంగాణ మరో సోమాలియాగా మారుతుంది.

గమనిక: ఈ వ్యాసంలో వాడిన గణాంకాలు 28-02-2005 ప్రభుత్వం విడుదల చేసిన జి.బ.నం. 34 నుండి, అలాగే రాష్ట్రప్రభుత్వం ప్రోకోర్టుకు తన అఫిడవిట్లో రాసినవి, ఇతరత్రా సేకరించినవి.

పోలవరం నిర్మాణం... తెలంగాణకు ఓ గండం

- జనం సాక్షి ఎడిటోరియల్

తెలంగాణను కాలవెట్టి సీమాంద్రకు కావడం పెట్టే తమ బుద్ధిని రాష్ట్ర పాలకులు మరోసారి వెల్లగక్కిపు. ప్రభుత్వం ఎ కార్యం మొదలుపెట్టినా, దాని లాభం సీమాంద్రులకు, నష్టం తెలంగాణకు జరగడం పరిపాటిగా మారింది. కంపెనీలు పెట్టాలంటే, తెలంగాణ భూములు తీసుకుంటారు. ఆ కంపెనీల్లో ఉద్యోగాలు మాత్రం సీమాంద్రులకు ఇస్తారు. ప్రాజెక్టులు కట్టాలన్నా తెలంగాణ భూముల్లో కడుతరు. నీళ్ళు సీమాంద్రకు మళ్ళీస్తారు. నాటి నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టు నిర్మాణం నుంచి నేడు నిర్మించతలపెట్టిన పోలవరం వరకు, అప్పటి పాలకులు, ఇప్పటి పాలకులు అవలంబించిన విధానం ఒక్కటే. అదే తెలంగాణను ముంచడం. ఘలానా ప్రాజెక్టుతో తెలంగాణకు అన్నాయం జరుగుతుందని మొత్తుకున్నా పట్టించుకోరు. సీమాంద్రకు లాభం చేకూరుతుందా లేదా అన్న దానిపైనే దృష్టి పెడుతరు. అదే ఓ ప్రాజెక్టుతో తెలంగాణకు లాభం జరిగి, సీమాంద్రకు ఇసుమంత నష్టం జరుగుతుందన్నా; ఆ ప్రాజెక్టు నిర్మాణానికి ఏమాత్రం ఒప్పుకోరు. దీనికి తెలంగాణలో నిలిచిపోయిన ఇచ్చంపల్లి, సీమాంద్రుల కోసం నిర్మించాలని భావిస్తున్న పోలవరం ప్రాజెక్టులే సాక్ష్యం. భారత మొదటి ప్రధాని సెహ్రూ చేతుల మీదుగా ప్రారంభించబడ్డ నాగార్జున సాగర్ నిర్మాణ సమయంలోనూ ఈ వివక్ష కొనసాగింది. ఈ ప్రాజెక్టును నందికొండ వద్ద నిర్మించాలన్నది మొదటి ప్రతిపాదన. ఈ ప్రతిపాదన అమలయ్యంటే ఎన్నో తెలంగాణ గ్రామాలు ఆ ప్రాజెక్టు నిర్మాణంలో భాగంగా కనుమరుగయ్యాచి కావు. అంతో ఇంతో తెలంగాణకు కూడా నీళ్ళు వచ్చేవి. కానీ, సీమాంద్రులు దీనికి ఒప్పుకోకుండా ప్రస్తుతం ఉన్నచోట దాన్ని నిర్మించి, ఆ నీళ్ళను యథేచ్చగా ఎత్తుకెళ్ళున్నారు. సాగర్ ఉన్న నల్గొండ జిల్లా ప్రజలు మాత్రం గుక్కెడు నీళ్ళకోసం అల్లాడుతున్నారు. ఫ్లోర్సోనెస్ ఓ శాపంలా మారి దయనీయంగా బతుకులు వెల్లదీస్తున్నారు. ఇదంతా సీమాంద్ర పాలకులకు పట్టదు. కృష్ణా డెల్టాకు నీళ్ళు పట్టుకుపోవడమే వారి లక్ష్యం. నల్గొండలో ఫ్లోర్సోనెసెస్ జినాలు జీవచ్చవాల్లా మారుతున్నా, గుక్కెడు మంచి నీళ్ళు ఇద్దామన్న ఆలోచన కూడా సీమాంద్ర పాలకులకు కలుగదు. రాష్ట్ర పాలకుల దృష్టిలో సీమాంద్రులు మనుషులు... తెలంగాణాల్లో పురుగులు. ఇదే విషయాన్ని మరోసారి రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రి కిరణ్ కుమార్ రెడ్డి సుప్పుం చేశారు. ప్రభుత్వం ప్రతిష్ఠాత్మకంగా చేపడుదామనుకుంటున్న పోలవరం ప్రాజెక్టు వల్ల తెలంగాణలో అంతర్భాగమైన ఖమ్మం జిల్లాలోని 350కి పైగా ఆదివాసీ గ్రామాలు అంతర్భాగమై, ఆ అడవి బిధ్వల సంస్కృతి కనుమరుగై, వారి మనుగడ ప్రశ్నార్థకంగా మారే ప్రమాదమందని, పైగా పెద్ద ఎత్తున పర్యావరణ నష్టం జరుగుతుందని తెలంగాణవాదులు నెత్తి నోరు బాదుకుంటున్నా సీఎంకు చీమ కుట్టినట్లు కూడా లేదు. అందుకే, ప్రస్తుతం ఆంధ్రలో పర్యాటిస్తున్న సీఎం పోలవరం ప్రాజెక్టును కట్టి తీరుతామని ప్రకటించేస్తున్నారు. పరోక్షంగా తాను సీమాంద్ర సీఎంని రుజువు చేసుకుంటూనే, తెలంగాణకు జరిగే నష్టాన్ని పట్టించుకోకుండా, ఏం చేస్తారో చేసుకోండి... మేము మాత్రం పోలవరాన్ని కట్టే తీరుతామని ఇక్కడి ప్రజల మనోభావాలను కించవర్షేలా వ్యవహరిస్తున్నారు. కిరణ్ సాబ్ తీరు చూస్తుంటే ‘ఆంధ్రప్రదేశ్ ఛాతీ మీద తన్ని గుజరాత్కు గ్యాస్ తీసుకొచ్చిన’ అని గుజరాత్ సీఎం నరేంద్ర మోడి చేసిన వ్యాఖ్యలకు దగ్గర పోలిక ఉన్నట్లుంది. సీఎం పోలవరం ప్రాజెక్టు విషయంలో కనబరుస్తున్న అత్యుత్సాహంలో పైన మందమైనా తెలంగాణకు మేలు చేసే ఇచ్చంపల్లి ప్రాజెక్టు నిర్మాణంలో చూపడం

లేదు. అదేమంబే అంతరాష్ట్ర, పర్యావరణ సమస్యలు కారణమని దాటేస్తున్నరు. మరి ఇవే అంతరాష్ట్ర, పర్యావరణ సమస్యలు పోలవరం నిర్మాణంతో తలెత్తువా? కచ్చితంగా ఉన్నాయి. కానీ పోలవరం సీమాంధ్రులకు 'వరం' కదా! అదే ఇచ్చుంపల్లి తెలంగాణ కోసం కదా!, అందుకే విషక్ష! ఇక్కడ చెప్పుకోవాల్సిన మరొక్కు ముఖ్య విషయమేమిటంటే, ఇంకా కేంద్రం పోలవరం నిర్మాణానికి గ్రెన్ సిగ్చర్ ఇవ్వలేదు. దీని కేసు ఇంకా సుప్రీం కోర్టులో విచారణలో ఉంది. ఇవేమీ పట్టించుకోకుండా సీఎం తెలంగాణను ముంచే ఆ ప్రాజెక్టును కట్టి తీరుతామని ప్రకటిస్తూ ఇక్కడి ప్రజల మనస్సులను గాయపరుస్తూ, సీమాంధ్రులను సంతోషపెడుతున్నరు. పోలవరంపై మరి ఇంత ప్రేమ ఒలకబోయడం పాలకులకు మంచిది కాదు. అయినా, తెలంగాణవారులు పోలవరం నిర్మాణాన్ని ఆపమనడంలేదు. డిజైన్ మార్పి, నష్టపోతున్న ఆదివాసుల కోసం చేపట్టే నష్ట నివారణ చర్యలను వెల్లడించాలని కోరుకుంటున్నరు. ఇది కూడా సాధ్యం కాదంటూ ఆదివాసి గూడేలను ఈ ప్రాజెక్టుకు బలివ్వడం ఎంతవరకు న్యాయం? ఆ వన మిత్రుల బతుకులను కాంక్రీల్ జంగల్లో వదలాలని అనుకోవడం ఎంతవరకు ప్రజాస్వామ్యబద్ధం? అందుకే, ప్రభుత్వాలు పోలవరం నిర్మాణ విషయంలో తెలంగాణ ప్రజల అభిప్రాయాన్ని, ఆదివాసుల ఆవేదనను, ధృష్టిలో పెట్టుకుని నిర్ణయం తీసుకోవాలి. వారి ఆకాంక్షను గౌరవిస్తూ, ఆ ప్రాజెక్టు డిజైన్ మార్పి నిర్మించాలి. దానివల్ల నష్టపోయేవారికి పటిష్ట పరిహారాన్ని అందించాలి.

- జనం సాక్షి ఎడిటోరియల్

20-8-2012

అవగాహన పెంచుకుండా!

**సమస్యల పుట్టి తెలంగాణ
కాగడా పట్టి చూసినా కానరాని అభివృద్ధి
ఆయా అంశాల గురించి చర్చిద్దాం
వాస్తవాలను వెలికిటిద్దాం
వాటిని నలుగురికి చాటి చెబుదాం**

చైతన్యవంతులను చేధ్వాం!!

ఇప్పటి వరకు చర్చించిన అంశాలు :
తెలంగాణ ఉద్యమంలో మహిళల పాత్ర
పారిత్యాగిక కాలుప్పుం, పర్యావరణం
శ్వాసాయంగంలో వెనుకబాటు
విద్యా రంగం తీరుతెన్నులు
తెలంగాణలో గుట్టల విధ్వంసం
తెలంగాణలో పెరుగుతున్న రైతుల ఆశ్చర్యాలు
...ఇంకా మరిన్నీ!

మన వేదన ప్రవంచానికి తెలియాలంటే ఆ వేదన ఏమిటో స్పష్టంగా అవతలి వారికి వెల్లడించగలగలి. అంతే తప్ప మూగజీవిలా బాధపడుతూ ఉంటే మన బాధ ఏమిటో అవతలి వారికి తెలియదు. పట్టించుకునే వారు ఉండరు. నేడు తెలంగాణలో ఎన్నో సమస్యలు. అలాంటి వాటిని ఒక్కు దాని గురించి అవగాహన కల్పించే ప్రయత్నమే ఈ చర్చ. ఈ చర్చలో పాల్గొనడం ద్వారా భావజాలవ్యాప్తికి అవసరమైన సమాచారాన్ని పొందవచ్చు. ఎదుటివారితో వాదనల్లో నెగ్గవచ్చు. వారి ఆలోచనల్లో మార్పు తీసుకురావచ్చు. సరికాత్మ సమాజాన్ని సృష్టించవచ్చు. అందుకు బాట వేసేదే టి.ఆర్.సి 'చర్చ'.

టి.ఆర్.సి. చర్చ
TRC CHARCHA

ఇత్త చేసివార్పం నొంగాల 30 సాలకు

ఒక్కు వార్పం...ఒక్కు అంశం

రండి! చర్చిద్దాం...

"చంద్రం" 490, స్టోర్ నెం. 11, పామార్యుల్ నగర్, హైదరాబాద్ - 500 029. ఫోన్ : 040-64524554 ఫోక్స్ : 040-27635644

E-mail: trchyd@gmail.com website : www.trchyd.org

అభివృద్ధి అంటే నిండా ముంచడమేనా?

- దబ్బేటి మహేష్, కూనూరు శివకుమార్

పోలవరం రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తలపెట్టిన జలయజ్ఞంలో ప్రతిష్టాత్మకమైన ప్రాజెక్టు. దీనిని ఏ విధంగానైనా పూర్తి చేస్తామని పక్క రాష్ట్రాలైన చత్తీన్సిగణ్ణ, ఒడిషా ముఖ్యమంత్రులను కూడా ఒప్పిస్తామని ముఖ్యమంత్రి కిరణ్ కుమార్ రెడ్డి ప్రకటించారు. దీంతో ఆదివాసీ సంఘాలు, ప్రజాస్మామిక ప్రజాసంఘాలు, హక్కుల సంఘాలు తీవ్ర నిరసన తెలిపాయి. అనుమతులు లేకుండానే ప్రాజెక్టు ఎలా నిర్మిస్తారని ప్రశ్నిస్తున్నారు.

పోలవరం ప్రాజెక్టు స్థానిక ఆదివాసులను పెద్దవెత్తున నిర్వాసితులను చేస్తూ ప్రజలకు ఏవిధంగానూ ఉపయోగపడదని, దానితో పెద్దవెత్తున నష్టమే గానీ లాభం లేదని గిరిజనులు వాపోతున్నారు. అలాగే ఇప్పటికే అభివృద్ధి చెందిన ప్రాంతాలను మరింత అభివృద్ధి చేయడానికి, ఇప్పటికే వెనుకబడి ఉన్న ప్రాంతాలను, ప్రజలను ముంచుతూ నిర్వాసితులను చేస్తుందని అంటున్నారు. ఉత్తర తెలంగాణ జిల్లాల్లోని మెట్ట భూములకు గోదావరి జలాలు దక్కుకుండా పోలవరం చేస్తుందని అందోళన వ్యక్తం చేస్తున్నారు. పోలవరం ప్రాజెక్టు స్వరూపాన్ని సమగ్ర నివేదికను ఇప్పటివరకు ప్రభుత్వం ప్రజలముందు ఉంచలేదు. చేపడుతున్న కాలువల నిర్వాణానికి, ప్రకటించుకున్న ప్రాజెక్టుకు పొంతన కనిపించడంలేదు. ప్రభుత్వం పైకి చెబుతున్న సాగు-తాగు నీరు దీని ముఖ్య ఉద్దేశ్యం కాదు. దండకారణ్యంలోని 30 రకాల భిన్నజాలను వెలికితీసి, విశాఖ, కాకినాడ తీరం వరకు ఏర్పడుతున్న కోస్ట్ ల్ కారిడార్కు తరలిస్తున్నారు. పారిశ్రామిక అవసరాలకోసం, ముడి సరకులను శుద్ధి చేయడం కోసం మాత్రమే ఈ ప్రాజెక్టును నిర్మిస్తున్నారు. ఈ ప్రయోజనాలు సాధించడానికి ప్రజల తాగు, సాగు నీరు అని అబద్ధాలు చెబుతున్నది ప్రభుత్వం. బదా పారిశ్రామిక వేత్తల ప్రయోజనాలకోసం ఈ ప్రాజెక్టు చేసే విధ్వంసం గురించి పాలకులు చెప్పడంలేదు. స్ఫోర్చుమైన సమాచారం ఇప్పుకుండా ప్రజలను తప్పుడోవ పట్టిస్తున్నారు. మరోవైపు నిర్వాసితులను అన్నివిధాలా ఆదుకుంటామని చెప్పుకొస్తున్నారు.

ఈ ప్రాజెక్టుతో మూడు లక్షలమంది నిర్వాసితులవుతారు. మూడు జిల్లాల్లోని తొమ్మిది ఏజెన్సీ మండలాలు మునుగుతాయి. 276 గ్రామాలు పూర్తిగానో, పాక్షికంగానో మునిగిపోతాయి. ఈ ప్రాజెక్టు కారణంగా ఎక్కువ భాగం నిర్వాసితులవుతున్నది ఆదివాసులు. వీరికి పునరావాసం ఏ విధంగా కల్పిస్తారో ప్రభుత్వం చెప్పడంలేదు. గిరిజనులకు అటవి ప్రాంతంలోనే భూమి ఇవ్వాలంటే.. ఆక్కడ భూమిలేదు. అలాంటప్పుడు గిరిజనులకు ఎక్కడ, ఎలా పునరావాసం కల్పిస్తారో పాలకులు వివరంగా చెప్పకుండా తప్పించుకుంటున్నారు. మైదాన ప్రాంతాల్లో ఆదివాసులకు నివాసాలు ఏర్పాటు చేస్తే వారి జీవనోపాదిష్టె, సాంస్కృతిక జీవనంపై తీవ్ర ప్రభావం చూపి వారు మరింత కష్టాల పాలయ్యే ప్రమాదమున్నది. అడవిషై ఆధారపడి బతికే ఆదివాసులను అడవినుంచి దూరం చేయడమంటే నీటినుంచి చేపను బయట పదేయడం లాంటిదే. ఈ విషయాన్ని అనేక సందర్భాలను ఉదాహరణగా చూపుతూ ఎందరో మేధావులు, నిపుణులు చెప్పారు.

కేంద్ర రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు ఇలాంటి మానవ విధ్వంసకరమైన ప్రాజెక్టులు నిర్మించడానికి ఆదివాసీ ప్రాంతాలనే ఎందుకు ఎంచుకుంటున్నారు? ఎందుకంటే ఆదివాసులు అమాయకులు కాబట్టి, పట్టించుకునేవారు లేరు కాబట్టి.

సాప్రాజ్యవాద, బహుళజాతి కంపెనీల ప్రయోజనాలకోసం స్థానిక ప్రజలు, గిరిజనులను సమిధలు చేయడం ఈ పాలకులకు పరిపాటి అయింది. దేశంలో ఎక్కడ ప్రాజెక్టు కట్టినా అక్కడ నష్టపోయేది అమాయక ఆదివాసులే కావడం పెద్ద విపాదం. అలాగే నేడు దండకారణ్య భూభాగంలో ఉన్న విలువైన ఖనిజ సంపదను బహుళజాతి కంపెనీలకు కట్టబెట్టేందుకు పాలకులు తీవ్ర ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. ఇనుము, బాక్సెట్, బొగ్గు, ఇతర ఖనిజాల తవ్వకాలను చట్టిన్నగా, ఒడిపా, జార్జండ్, ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రాల్లో పెద్దవెత్తున చేపడుతున్నారు. ప్రైవేటు కంపెనీలకు అండగా పోలీసు బలగాలను ఆదివాసీ గ్రామాల్లో దింపి నిర్మంధాలు, అణచివేతలతో బడా కంపెనీల ప్రయోజనాలను కాపాడుతున్నారు. ప్రజలను సమిధలను చేస్తున్నారు.

స్వాతంత్ర్యానంతరం దేశంలో వివిధ ప్రాజెక్టుల క్రింద సుమారు మూడు కోట్లమంది ప్రజలు నిర్వాసితులయ్యారు. వీరిలో 40 శాతం మంది ఆదివాసీలే. ఆదివాసీల రక్షణకు ఉద్దేశించిన చట్టాలను పాలకులు ఏమాత్రం గౌరవించడంలేదు. రాజ్యాంగంలోని 5,6 షెడ్యూల్ ప్రకారం పార్లమెంటుగానీ, అసెంబ్లీగానీ చేసిన సాధారణ చట్టాలను గిరిజన ప్రాంతాలకు అన్వయించకూడదు. ఆ ప్రాంతంలోని భూమి, సీరు, సంపద, అడవి పంటి సహజ వనరులను ప్రైవేటు వ్యక్తులకు ఆప్యగించరాదు. కానీ ప్రాజెక్టుల విషయంలో, ఖనిజ సంపదల తవ్వకాల పేరుతో ఎక్కువగా ఆదివాసులనే నిర్వాసితులను చేస్తు బలిచేస్తున్నారు.

2007 సెప్టెంబర్ 13న ఐక్యరాజ్యసమితి సర్వ ప్రతినిధి సభలో ఆదివాసీ ప్రజల హక్కులపై వెలువరించిన ప్రకటనపై భారత్ కుడా సంతకం చేసింది. ఇందులోని ఆర్టికల్ 25 ప్రకారం ఒక ప్రాంతంలో జీవిస్తున్న ఆదివాసీలు సాగు చేసుకుంటున్న భూములు, సీరు, సహజ వనరులపై సహజ హక్కును కలిగి ఉంటారు. ఆర్టికల్ 30 ప్రకారం స్థానిక ప్రజల అవసరం, అమోదం కలిగి ఉంటే తప్ప ఆ ప్రాంతాల్లో ఎలాంటి ప్రాజెక్టులు నిర్మించరాదు. కానీ దేశంలోని వివిధ ప్రాంతాల్లో ఆదివాసీ భూముల్లో పెద్ద ప్రాజెక్టులు స్థానిక ప్రజల అమోదం లేకుండానే నిర్మిస్తున్నారు. తమ జీవితాలను అల్లకర్మల్లం చేస్తున్న ప్రాజెక్టులను, ఖనిజవనరుల తవ్వకాలను వ్యతిరేకిస్తున్న ఆదివాసులను తీవ్ర వాడులుగా, మవోయిస్టులుగా ముద్దువేసి అణచివేతలకు పాల్గుడుతున్నారు. నరమేధాలు సృష్టిస్తున్నారు. నాటి ఇంద్రవెల్లి నుంచి నేటి బాసగూడ ఊవకోత దాకా ఆదివాసుల హక్కులపై సాగిన దాడిగానే చెప్పుక తప్పదు. తమ కాలికింది నేల తమది అన్వందుకు, తమ భూములను కాజేసి నిర్వాసితులను చేసే ఖనిజ తవ్వకాలను వ్యతిరేకించినదుకు ఆదివాసులపై ఆపరేషన్ గ్రీన్సహంట పేరుతో యుద్ధం ప్రకటించింది ప్రభత్తుం. మరోవైపు ఎన్నో ఏళ్ళ పోరాటాల ద్వారా సాధించుకున్న 1/70 చట్టాన్ని కూడా తుంగలో తొక్కి ఆదివాసులను స్థానికేతరులు తరిమేస్తున్నారు.

దేశవ్యాప్తంగా నిర్వాసితుల సమస్య రోజురోజుకూ తీవ్రతరమవుతున్నానే ఉన్నది. దీనికి వ్యతిరేకంగా ప్రజలు పోరాటుతూనే ఉన్నారు. నీటి పారుదలకోసం నిర్మిస్తున్న భారీ ప్రాజెక్టులు, రోడ్ విస్తరణ, ప్రత్యేక ఆర్థిక మండలాలు, ధర్మల పవర్ స్టేషన్ల కారణంగా లక్షలాది మంది తమ జీవనాధార భూమిని కోల్పోయి నిర్వాసితులవుతున్నారు. దీంతో దేశవ్యాప్తంగా ఆదివాసీలు భూముల స్వాధీనానికి వ్యతిరేకంగా పెద్దవెత్తున ఉద్యమిస్తున్నారు. ఈ పోరాటాలకు పరిష్కారం వెతికే క్రమంలో పాలకులు కొత్తగా మరో జాతీయ భూసేకరణ-పునరావాస బిల్లు-2011ను రూపొందించారు. ఈ బిల్లువల్ల నిర్వాసితులయ్యే ప్రజలకు జరిగే ప్రయోజనం ఏమీ లేదు. కానీ రైతులు, ఆదివాసుల అమోదం లేకుండానే బలవంతంగా భారీఎత్తున భూములు లాక్షోవదానికి మాత్రమే ఉపయోగపడుతుంది. నిజానికి ఇది తేనె పూసిన కత్తి. పారిశ్రామిక అవసరాల పేరిట లక్షలాది ఎకరాల పంట భూములను కాజేస్తున్నారు. రైతులను భూములనుంచి బే-దభల్ చేసి జీవనోపాధిపై మన్మహిస్తున్నారు.

అభివృద్ధి పేరిట, ప్రాజెక్టుల పేరిట జరుగుతున్న విక్రతాభివృద్ధిలో సమిధలవుతున్నది సాధారణ ప్రజలు, అమాయక ఆదివాసులేనని ఎక్కడ చూసినా తేటతెల్లమవుతున్నది. ఈ అభివృద్ధి నమూనాను ప్రజలంతా వ్యతిరేకిస్తూ ఉద్యమించిననాడే ప్రజల బతుకుకు భరోసా ఉంటుంది. ఆ దిశలో సంఘటిత పోరాటాలకు సన్మద్దంకావాలి. ఇప్పటికే దేశంలో వివిధ ప్రాంతాల్లో సాగుతున్న ప్రజాపోరాటాలకు బాసటగా నిలవాలి. అప్పుడే మన భూములు,

బతుకులను కాపాడుకోవడమే కాదు, మన వనరులనూ రళ్ళించుకోగలుగుతాం. మన స్వేచ్ఛాస్వాతంత్ర్యాలను నిలపుకొని దేశ సార్వభౌమాదికారాన్ని నిలబెట్టుకుంటాం. లేదంటే మనం నిర్వాసితులమై బానిసలవుతాం. భారత్ మరోసారి బహుళజాతి కంపెనీల చేతుల్లో బందీయై పరాధినమవుతుంది.

- దబ్బేటి మహేష్, కూనూరు శివకుమార్
పరిశోధక విద్యార్థులు, కాక్టియ విశ్వవిద్యాలయం

26-8-2012, నమస్తే తెలంగాణ

పోలవరం ప్రాజెక్టు - ప్రస్తుత పరిణామాలు - చర్చ కార్యక్రమంలో
నెగడు - 9 మానవ, ప్రకృతి విధ్వంసం - పోలవరంను ఆవిష్కరించిన
జంజర్ల రమేష్బాబు, దిలీప్కుమార్, వేదకుమార్, ఆకుల భూమయ్య, తదితరులు

అంతరించిపోతున్న ఆదివాసీ 'వైవిధ్యం'!

- గుమ్మడి లక్ష్మీ నారాయణ

జీవ వైవిధ్యానికి ఆవాసాలు ఆదివాసీ ప్రాంతాలు అన్నది గతకాల వైభవంగా మారిపోయింది. ప్రకృతి ఒడిలో కొండలు, కోనలు, నదీనదాల మధ్య పూర్తి స్వేచ్ఛ, స్వాతంత్ర్యాలతో అలరారిన గిరిజన తెగలు 'నాగరికత-అభివృద్ధి ముసుగులో విధ్వంసానికి గురై తరిగిపోతున్న తీరు ఆందోళన కలిగిస్తోంది. ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఇప్పటికే వేలాది గిరిజన తెగలు అంతరించిపోగా, మిగిలిన తెగలు కనీస వసతులకు కూడా నోచుకోక బతుకు భారమై కనుమర్గైపోతున్నాయి. అడవులు, సముద్ర తీరప్రాంతాలమై ఆదివాసుల సహజ హక్కును గుర్తించి, వారి భాషతోపాటు సంస్కృతి, జీవ విధానాలను పరిరక్షించడంలో ఇప్పటిదాకా జరిగిన పది 'అంతర్జాతీయ జీవవైవిధ్య' సదన్సులు ఆచరణలో సాధించింది శూన్యమనే చెప్పాలి. అక్షోబ్ర 1 నుంచి ప్రైందరాబాద్ మహానగరంలో ప్రారంభమై కొనసాగుతున్న 11వ మహాసభల చర్చల తీరుతెన్నులు నిరాశనే మిగిలిస్తున్నాయి.

ఆదివాసీ గిరిజన తెగల సంస్కృతిని, జీవించే హక్కును హరించడంలో మనదేశం కూడా మినహాయింపు కాకపోవడం బాధించే అంశం. ఆది భారతీయులుగా వెలుగొందాల్సిన ఆదివాసీలు, నిత్యం నిరాదరణకు గురవుతున్నారు. ప్రకృతి వనరులు పొంగిపొరలే ఆదివాసీ ఏజన్సీ ప్రాంతాలు కనీస వసతులకు కూడా నోచుకోవడంలేదు. పారిశ్రామికీకరణ ఆదివాసీల మనుగడకు పెనుముప్పుగా పరిణమిస్తోంది. ప్రపంచవ్యాప్తంగా దాదాపు 70 దేశాలలో వివిధ పేర్లతో విస్తరించిన 5 వేల తెగలకు చెందిన ఆదివాసుల సంఖ్య 37 కోట్లకు పైమాటే. ఆష్ట్రేలియాలో 'అబోరిజనల్', న్యూజిలాండ్లో 'మాహోరీలు', జపాన్లో 'అయినీలరు', ఉత్తర-దక్షిణ అమెరికాల్లో 'రెడ్ ఇండియన్లు', ఆఫ్రికాల్లో 'బుషమెన్' వంటి పేర్లతో ఎన్నో గిరిజన తెగలు జీవనం సాగిస్తున్నాయి. ఇప్పటికే వారు మాట్లాడే ఆనేక భాషలు అంతరించిపోయాయని అంతర్జాతీయ సర్వేలు వెల్లడిస్తున్నాయి. ప్రముఖ అంత్రోపాలజిస్టు హెర్బర్ట్ రిస్లే భారతదేశంలోని ఆదివాసులు అప్పులాయిడ్, మంగోలాయిడ్ జాతికి చెందిన వారని పేర్కొన్నారు. 2001 జనాభా లెక్కల ప్రకారం భారతదేశ జనాభాలో ఆదివాసీలు 8.5 శాతం, అంటే దాదాపు 10 కోట్లమంది. వీరిలో సంతాల్, భిల్లు, బోటియా, నాగా, ముండా, హో, ఒరాన్ను, గోండు, కోయ, సవర, చెంచ వంటి తెగలు ఉన్నాయి.

ఆదివాసీల అభివృద్ధికి ఐక్యరాజ్య సమితి అనేక తీర్మానాలను ఆమోదించింది. 1992, ఆగస్టు 9న జెనీవాలో 26 స్వతంత్ర మాన హక్కుల సంఘాలతో సమావేశాన్ని నిర్వహించి వారసత్వ అటవీ వనరుల హక్కులపై చర్చించింది. విద్య, ఆరోగ్యం, ఉపాధి, భూమి సమస్య, పర్యావరణం వంటి అంశాలపై విస్మృతంగా చర్చించిన అనంతరం, 1993లో ఒక తీర్మానం చేసింది. ఆదివాసులకు తగిన గుర్తింపు లభించేలా అన్ని దేశాలు చర్యలు తీసుకోవాలని, ప్రతి ఏడాది ఆగస్టు 9న అధికారికంగా 'ప్రపంచ ఆదివాసీ దినోత్సవం' జరుపుకోవాలని, ప్రకటించింది. 1994-2004ను ఆదివాసుల దశాభ్యంగా పేర్కొంటూ, వారి అభివృద్ధికి ముసాయిదాను రూపొందించింది. ఆదివాసీలకు స్వయం పరిపాలన హక్కు వివక్ష నుంచి స్వేచ్ఛ, భాషా-సంస్కృతుల పరిరక్షణ ఒక హక్కుగా, విద్యా-వైద్య-సమాచార సదుపాయాలు, భూమితో సహా సహజ వనరులపై హక్కు సొంత వ్యవస్థలను నిర్వహించుకునే

హక్కు అందులో ముఖ్యమైనవి.

ప్రపంచంలోని 140 దేశాలు ఈ తీర్మానంపై సంతకాలు చేశాయి. కానీ మానవ హక్కుల గురించి అన్ని దేశాలకు హితబోధ చేసే అమెరికా మాత్రం ఈ తీర్మానంపై సంతకం చేయకపోవడం గమనార్థం. మన దేశం సంతకం పెట్టినప్పటికీ గిరిజన హక్కులను కాపాడే విషయంలోను, అంతర్జాతీయ ఆదివాసీ దినోత్సవానికి

విస్తుతంగా ప్రచారం కల్పించడంలోను విఫలమైంది.

రాష్ట్రంలో అటవీ హక్కుల చట్టాన్ని అటకెక్కించడంలో, అటవీశాఖ అధికారులే సూత్రదారులు కావడం విచారకరం. గిరిజనుల అశ్వర్థనలను పరిశీలించడానికి ఏర్పడిన గ్రామ కమిటీ, సబ్ డివిజనల్ కమిటీ, జిల్లాస్థాయి కమిటీలలో గిరిజనేతరులదే ఇష్టరాజ్యం. ఇష్టటివరకు గిరిజన సంక్లిష్టమానికి ఖర్చు చేసిన నిధులు గిరిజనులకు ఎందుకు ప్రయోజనం చేకూర్చలేకపోతున్నాయో ప్రభ్యుం పరిశీలించాలి. గిరిజన 'ఉపప్రణాళిక' ప్రకారం 6. నెనశాతం గిరిజన నిధులు అందుబాటులో ఉండగా, కేవలం 3 శాతమే ఖర్చు చేసింది. మిగిలిన నిధులు హైదరాబాద్ జెట్ రింగ్ రోడ్సు, హస్సేన్ సాగర్ ఆధునికరణ, హుదా పార్కులు, గెస్ట్ హాస్టల్ నిర్మాణాలకు దారి మళ్ళించింది. ఈ ప్రణాళిక పారదర్శకంగా అమలుజరపడానికి అవసరమైన నోడల్ ఏజెన్సీ లేదు. దీంతో గిరిజన ఉప ప్రణాళిక అమలు, గిరిజన సాధికారత ఒక ప్రమాదనంగానే మిగిలిపోతోంది.

- గుమ్మడి లక్ష్మీ నారాయణ
ఆదివాసీ రచయితల సంఘం

17-10-2012, సాక్షి దినపత్రిక

చందాదారులుగా చేరండి!

చందాదారులను చేల్పించండి!!

మీ సహకారం మాకెంతో ముఖ్యం!

ఒక మాసపత్రికను తీసుకురావడం ఎంత కష్టమో అందరికి తెలిసిందే. ఈ నేపథ్యంలో వనరులు తక్కువే అయినప్పటికీ, ఒక మహాత్మర సంకల్పంతో ఆరంభమైన దక్కన్ ల్యాండ్ ను కాపాడుకోవాల్సిన బాధ్యత మనందరిపై ఉంది. అందుకే మీ అమూల్య సహకారాన్ని మేము కోరుతున్నాం. పత్రికకు అధిక సంబ్యులో చందాదారులను చేర్చించడం ద్వారా, వాటిజ్య ప్రకటనలు అందించడం ద్వారా మీరు మీ సహకారాన్ని అందించవచ్చు. ముఖ్యంగా సమాజాన్ని చైతన్యవంతులను చేయగల శక్తిసాపుర్ణాలున్న మేధావి, ఉపాధ్యాయ, అధ్యాపక, ఉద్యోగవర్గాలకు చెందిన వారు ఈ బాధ్య తను స్నేకరించాల్సిందిగా కోరుతున్నాం. పత్రిక ప్రతీ పారకుడు మరో పది మందిని చందాదారుల రూపంలో పారకులుగా మార్చిందుకు ప్రయత్నించాలి. వార్డ్ చందా (రూ. 150) రూపంలో దక్కన్ ల్యాండ్ ను మీకు తెలిసిన వారికి బహుమతిగా ఇవ్వవచ్చు. ఉద్యోగసంఘాల వారు తమ సభ్యుల కోసం ఏకమొత్తంగా నిర్దిష్ట సంబ్యులో వార్డ్ చందాలను చెల్లించవచ్చు. చందాలను దక్కన్ ల్యాండ్ పేరిట డి.డి. లేదా చెక్కు యం.ఓ. రూపంలో హైదరాబాద్ లో చెల్లుబాటు అయ్యేవిధంగా పంపించవచ్చు. మా చిరునామా:

దక్కన్ ల్యాండ్
DECCAN LAND

"CHANDRAM" 490, St.No. 11, Himayatnagar, Hyderabad - 500 029.

Tel.No. 040-64524554, Fax: 040-27635644, Mobile: 9030626288

చక్రబంధంలో పోలవరం

- ఆర్ విద్యాసాగర్ రావు

నాలుగువేల కోట్ల రూపాయల ఇప్పటికే ఖర్చుయ్యాయని, ఇప్పుడు పోలవరం ప్రాజెక్టు డిజైన్ మార్చే ప్రస్తకీ లేదని ముఖ్యమంత్రి ఖమ్మంలో శక్రవారం నాడు తెగేసి చెప్పాడు. చిన్న చిన్న సమస్యలున్నాయని, వాటిని పరిష్కరించుకుంటామని అంటూ .. ఈ ప్రాజెక్టు కడితే తెలంగాణకు లాభమని కూడా సెలవిచ్చాడు. మీ కామెంట్?

- కోట్ల సూర్యప్రభ, తిరుమలగిరి, సికింద్రాబాద్

ఆయన ముఖ్యమంత్రి. అధికారం ఉన్నది. ఆయన ఏది చెప్పినా రాసుకోవడానికి విలేకర్లు ఉన్నారు. ప్రచురించడానికి పుత్రికలున్నాయి. ప్రసారం చేయడానికి ఛానళ్ళ ఉన్నాయి. ఆయన ఏది చెప్పే అదే 'వేదం'. పాపం ముఖ్యమంత్రికి పోలవరం పుట్టుపూర్వోత్సవాలు తెలిసినట్టు లేదు. చెప్పడానికి ఏ ఇంజనీరు అయినా, అధికారి అయినా సాహసించాడో లేదో తెలియదు. కనీసం ప్రతిపక్షం వాళ్ళైనా డిజైన్ ఎందుకు మార్చలేరు, మారిస్తే నాలుగు వేల కోట్ల రూపాయలు గంగలో కలుస్తాయా' అని అడగరు. ప్రజలపక్షాన, ముఖ్యంగా గిరిజనుల సంక్లేషానికి మాపార్టీ కట్టబడి ఉందని రొమ్ములు విరుచుకునె వామపక్షాలు సైతం అంతే. 'డిజైన్ ను మాత్రమే మార్చుమని అడుగుతున్నాం, పోలవరానికి వ్యతిరేకులంకాము' అని కేంద్ర నాయకులతో తీర్చానం చేయించి ప్రదాని, రాష్ట్రపతిని కలిసి మొమోరాండం అందించిన సీపిఎం కూడా-ముఖ్యమంత్రి అట్లా మాట్లాడుతుంటే, ఏమీ మాట్లాడడం లేదు. ఈ పార్టీయే మాజీ చీఫ్ ఇంజనీర్ ధర్మారావు ప్రతిపాదనను తెరపైకి తీసుకొచ్చి పోలవరానికి ప్రత్యామ్నాయాలు పరిశీలించాలని సభలు, సమావేశాలు పెట్టింది. కాకపోతే రాజ్యసభ సభ్యులు పరిశీలించాలని సభలు, సమావేశాలు పెట్టింది. కాకపోతే రాజ్యసభ సభ్యులు గోవర్ధన్ రెడ్డి ఆపుట్లో మాజీ ఇంజనీర్ ఇన్-చీఫ్ టి. హన్సంతరావు పోలవరం ప్రత్యామ్నాయం ప్రతిపాదనను ముఖ్యమంత్రి దృష్టికే కాక కేంద్రంలో కాంగ్రెస్ పెద్దలందరి దృష్టికి తీసుకొచ్చి చాలా హడావడి చేశారు. ఇప్పుడు కూడా డిజైన్ మార్చువలసిందేనని గొడవ చేస్తున్నారు.

ఇక విషయానికి వస్తే - నాలుగువేలకోట్ల రూపాయలు ఖర్చుయ్యాయి, కనుక ఇప్పుడు ప్రభుత్వం తలపెట్టిన పోలవరం డ్యూంను యథాస్థితిగా ఎలాంటి మార్పు లేకుండా కడ్మాని చెప్పడం ఏ పరిస్థితుల్లోనూ సమంజసం కాదు. అటు చట్టపరంగా ఆమోదయోగ్యం కాదు. నాలుగువేల కోట్ల రూపాయలు ఖర్చుయింది ప్రధానంగా కాలువల నిర్మాణంపైన. డిజైన్ మార్చువలసింది డ్యూం. అంటే నాన్ ఓవర్ఫ్లో, ఓవర్ ఫ్లో (స్పీల్వే) వగైరా కట్టడాల నిర్మాణంలో. ఇప్పటివరకు వాటి కట్టడం మొదలుపెట్టలేదు. కనుక నిర్మించిన కాలువలను వాడుకనే వీలుంది. అసలు కాలువలను ఎందుకు మొదలుపెట్టారు? డ్యూం ప్రారంభించకుండా కాలువల మొదలుపెట్టడం సబబేనా? పైగా కేంద్రం నుంచి ఆమోదం పొందిన కాలువల సైజులను ఆమాంతంగా పెంచి 7,20,000 ఎకరాల సాగుకు సరిపడా నీరందించవలసిన కాలువల సైజును 23 లక్షల 20 వేల ఎకరాలకు సరిపడేంత భారీగా ఎందుకు పెంచారు? కేంద్ర ప్రభుత్వానికి చూపి, అనుమతులుపొందిన సైజులకు భిన్నంగా అక్రమ పద్ధతిలో కేంద్రం కన్నగప్పి ఎందుకు చేస్తున్నారు? దీనివల్ల ఖర్చు పెరగలేదా? ఇవేపీ చూడకుండా కాలువలపైన నాలుగువేల కోట్ల ఖర్చు పెట్టారు. మరి అనుమతులు లేకుండా ఇప్పుడు 4,717 కోట్ల రూపాయలు వెచ్చించడానికి తెండర్లు ఎందుకు పిలిచారు? ఎవరి బాగుకోసం ఈ

పని చేస్తున్నారు? అని ప్రశ్నలైనే బాపుండును. ఆపనీ చేయడం లేదు. ఇటు అధికార పక్కం వాళ్ళు కానీ, అటు ప్రతిపక్కం వాళ్ళు కానీ అడగడంలేదు. ఒక్క తెలంగాణ రాష్ట్ర సమితి మాత్రమే పోలవరం వద్దని, అనుమతులు లేకుండా, ప్రత్యామ్నాయాలు ఆలోచించకుండా.

టెండర్లు పిలవొద్దని అంటున్నది. న్యాయస్థానాల గడవలు తొక్కుతోంది. ప్రధాన ప్రతిపక్షనికి ఎంతకాలం పోలవరం కట్టండి. కానీ ఆ కాంట్రాక్టు మా వర్గం కాంట్రాక్టుకివ్వండి లేకపోతే టెండర్ల ప్రక్రియ అంతా కుంభకోణం అని ప్రచారం చేస్తాం, అవసరమైతే మోకాలికి బోడి గుండుకు ముడి వేసినట్టు సకల జనుల సమ్మే విరమణకు, పోలవరం టెండరుకు లింకుపెట్టి టీఆర్ఎస్ఎస్ అప్రతిష్టపొలు చేస్తాం అన్న వైభరే.

చరిత్ర పుటలు తిరగేస్తే - అంధ్రాల చిరకాల స్వప్సుం ఈ పోలవరం పూర్వుత్రమంలో దీనిపేరు శ్రీరామపాదసాగరం. తొలిసారిగా 1946-47లో రామపాదసాగరాన్ని రూపొందించినప్పుడు దీని లక్ష్యం పదిలక్షల 34 వేల ఎకరాలకు సాగునీరు, 150 మెగావాట్ల విద్యుత్ ఉత్తర్తి. లోగడ ప్రభుత్వాలు ఈ ప్రాజెక్టును సిద్ధించేనుకోవడానికి చేసిన అనేక ప్రయత్నాలు వివిధ కారణాలవల్ల నిష్పలమయ్యాయి. 1980లో అటవీ పరిరక్షణ చట్టం, 1986లో పర్యావరణ పరిరక్షణ చట్టం, ఇంకా గిరిజనుల హక్కుల పరిరక్షణకు సంబంధించిన చట్టాలు మొదలైనవి అవతరించి ఈ ప్రాజెక్టు ముందుకు సాగడానికి అవరోధంగా నిలిచాయి. చివరకు గోదావరి జల వివాద ట్రిబ్యూనల్ (బచావత్ ట్రిబ్యూనల్) పోలవరం ప్రాజెక్టుకు ఓ పరిష్కార మార్గం చూపింది. ఆంధ్రప్రదేశ్, మధ్యప్రదేశ్, ఒరిస్సా రాష్ట్రాలు 2-4-1980నాడు ఓ అవగాహన పత్రంపై సంతకం చేయడంతో ప్రాజెక్టు అవతరణ ఇక నల్గొలుపై నడకే అనిపించింది. ట్రిబ్యూనల్ ఇచ్చిన ఆదేశాలైతేనే ఒడిషా, మధ్యప్రదేశ్ (జప్పుడు చట్టీస్‌గఢ్) రాష్ట్రాల ఒప్పందం మేరక్కెతేనేం ఈ ప్రధానాంశాలు 'పోలవరం' ప్రాజెక్టు రూపకల్పనలో ముఖ్య భూమికను పోయించాయి.

పోలవరం డ్యాం దగ్గర నీటి స్థాయి ఏ పరిస్థితిలోనూ 150 అడుగులకు మించకూడదు. 36 లక్షల కూడానేక్కుల వరద ప్రవాహం మించరాదు. ఆ దశలోనూ పోలవరం వద్ద నీటిస్థాయి 150 అడుగులే ఉండి తీరాలి. అలాంటి పరిస్థితుల్లో ఒడిషా, చట్టీస్‌గఢ్ (మధ్యప్రదేశ్) లో ఏర్పడే ముంపునకు పరిషోధనప్పం గానీ, ముంపు వద్దనుకుంటే కరకట్టులను నిర్మించాలి. పరిషోధనా? కరకట్టులా? నిర్మించుకనే అధికారం ఆయా రాష్ట్రాలకు ఉంటుంది. 36 లక్షల కూడానేక్కులకు పైగా వరద వస్తే రాసుకున్న ఒప్పందం చెల్లదు. మళ్ళీ ఆయా రాష్ట్రాలను సంప్రదించాలి. (ఇప్పుడు గరిష్ట వరద పరిమాణం 50 లక్షల కూడానేక్కులవుతుంది.)

డ్యాం డిజైన్ కేంద్ర జల సంఘం ఆధీనంలో భరారపుతుంది. పోలవరం డ్యారా 80 టీఎంసీల గోదావరి నీటిని కృష్ణ బేసిన్కు తరలించవచ్చు. అలాంటప్పుడు 35 టీఎంసీల వాటాను మహారాష్ట్ర, కర్ణాటక లకు వదలాలి.

1983లో తొలిసారిగా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం పోలవరం డ్యాం, ఎడమకాలువల ప్రతిపాదనను కేంద్ర జల సంఘానికి పంపింది. ఇక నాటి నుంచి మొదలైంది రాష్ట్ర ప్రభుత్వం, కేంద్ర ప్రభుత్వం మధ్య ఎడతెగని సంప్రదింపులు, ఉత్తరప్రత్యుత్తరాల పర్యం. సాంకేతిక విషయాలపై ఆధ్యయనం ఒకవైపు సాగుతూ ఉండగానే, పర్యావరణ నివేదికలు తయారై పర్యావరణ మంత్రిత్వశాఖ గడవ చేరాయి. అంతమంగా పర్యావరణ అటవీ మంత్రిత్వ శాఖ 'పోలవరం' ప్రాజెక్టుతో పాటు 'ఇచ్చుంపల్లి' ప్రాజెక్టును కోల్డ్ స్టోరేజీలో పెట్టింది. కారణం ఈ ప్రాజెక్టుల మూలంగా ముంపుకు గురయ్యే అటవీక్షేత్రం, భారీ సంఖ్యలో నిర్వాసితులవుతున్న గిరిజనులు. చంద్రబాబు హాయాంలో వక్క రాష్ట్రాలను ఒప్పించే యత్నాన్ని కేంద్ర జలసంఘం సహకారంతో నిరంతరం కొనసాగించినా ఎలాంటి ఫలితం లేకపోయింది. చివరికి విసిగిపోయిన తెలుగుదేశం అధినేత తాత్కాలికంగా 'తాటిపూడి', 'పుపురం' 'చాగల్నాడు' లాంటి ఎత్తిపోతల పథకాలు చేపట్టి గోదావరి నీటిని ఉపయోగించుకునే ప్రయత్నానికి నాంది పలికారు. వైఎస్ఎర్ ముఖ్యమంత్రి పదవి చేపట్టగానే 'రూల్స్ గెల్స్ జాన్సన్' అంటూ, పోలవరం ప్రాజెక్టుకు గ్రెన్ సిగ్నల్ ఇచ్చారు. పర్యావరణ చట్టం అనుసరించి మొదట సైట్ కీయరెన్స్ అనుమతి, పర్యావరణ అనుమతి, విడిగా అటవీ మంత్రిత్వ శాఖ అనుమతి, ప్రత్యేకంగా గిరిజన సంక్షేప మంత్రిత్వ శాఖ అనుమతి, 'వక్క రాష్ట్రాల ముంపునకు సంబంధించి వారి ఆమోదం,

నీటి లభ్యత విషయం, అంతర్ రాష్ట్ర ఒప్పందం ప్రకారం సవ్యంగా ఉంటే ముందుకుపోవాలన్న నియమ నిబంధన, సాంకేతిక సంఘం అనుమతి వంటి వాటన్నిటిని దృష్టిలో పెట్టుకుని కేంద్ర జలవనరుల మంత్రిత్వశాఖ - వారి సాంకేతిక సలహా సంఘం (టీఎసీ) అనుమతి, చిట్టచివరగా ప్రణాళికాసంఘం పెట్టుబడిక్కియరెన్న అనుమతి - అన్ని అనుమతులు కావాలి ప్రాజెక్టు ముందుకు సాగాలంటే - అనుమతులకేం - అవే వస్తాయి. కేంద్రంలోనూ, రాష్ట్రంలోనూ మన ప్రభుత్వమే ఉంది అన్న ధీమాతో, మొండిగా, దూకుడుగా పచ్చజెండా ఊపడంతో ఈ చిక్కులు దాపరించాయి. న్యాయమూర్ఖుల దృష్టికి మొదట 500కోట్ల రూపాయలు ఖర్చుపెట్టాం. అనుమతి ఇవ్వండి అని మొరపెట్టుకున్నప్పుడు 'ఇదే విషయాన్ని మేం రికార్డు చేసుకోమంటారా?' అని బెంచ్ హెచ్చరించినప్పుడు రాష్ట్ర ప్రభుత్వం తమ విన్నపొన్ని ఉపసంహరించుకున్న వైనం గతంలో జరిగినవే. అంటే డబ్బు ఖర్చుచేశాం కనుక అనుమతి ఇవ్వండని భ్లాక్మెయిలింగ్ టెక్నికును ఉపయోగించుకని, కోర్టు సానుభుతిని ప్రజల సానుభూతిని సంపాదించవలసిన దౌర్ఘాగ్య పరిస్థితిని ఎదుర్కొంటుందే తప్ప, సాంకేతిక, చట్టపరమైన అంశాలతో సాధించే శక్తి రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి లేదు. ఇక చట్టపరమైన అవసరాల విషయానికి వస్తే - ఎన్విరాన్సెంటల్ యాక్ట్ 1980 అనుసరించి పక్కరాష్టోల్ ముంపు ఉంటే విధిగా ప్రజాభీప్రాయ సేకరణ జరపాలి. జరపలేదు కనుక ప్రాజెక్టు అపమని కేంద్రం సలహా ఇచ్చినా, మన ప్రభుత్వం పనులు ఆపే ప్రయత్నం చేయకుండా 4717 కోట్ల రూపాయల పనులకు గతంలో ఓసారి, మళ్ళీ ఈసారి టెండర్లు పిలిచింది. ఒకభేళ సుట్టిం కోర్టు అంతిమంగా ప్రాజెక్టుకు అనుమతి ఇవ్వకపోతే' ఇదివరకే ఖర్చుపెట్టిన 4 వేల కోట్ల రూపాయలకు తోడు కోర్టు నిర్ణయం వచ్చేలోపు మళ్ళీ పెట్టబోయే అదనపు ఖర్చు మాటేమిటి? అన్న విషయం ఆలోచించడంలేదు. ఎట్లాగూ సుట్టిం కోర్టు, కేంద్ర ప్రభుత్వాలు ఇంత జరిగాక మనకు చచ్చినట్లు అనుమతులు ఇస్తాయన్న మొండిదైర్యం. చివరకు ఇవ్వకపోతే పోయేది ప్రజల సామ్యకదా. మన సాంత డబ్బు కాదు అన్న ఆలోచనకుడా కావచ్చు. ఇక ప్రత్యామ్నాయాల విషయానికి వస్తే పర్యావరణ చట్టం కింద రూపొందించిన మార్గదర్శకాల ప్రకారం ఏనమనా అయినా ఖరారుచేసే ముందు ప్రత్యామ్నాయాలను శోధించి, అన్న పరిశీలించాకే ఉత్తమమైన ప్రత్యామ్నాయాన్ని ఎంపిక చేసుకోవాలి. పోలవరంకన్నా గుజరాత్లో చిన్న ప్రాజెక్టు 'హెరాన్' విషయంలో సరిగ్గ ఇదే జరిగింది. పోలవరంలో దాదాపు పద్మ వంతు సైజు హెరాన్ది. గిరిజన ప్రాంతాలు, అటవీప్రాంతం ముంపుకు గురవుతుంటే విషయం ఆనాటి ప్రధానమంత్రి ఇందిరాగాంధీ దృష్టిని సైతం ఆకర్షించింది. ఆమె ప్రమేయంతో హెరాన్కు ప్రత్యామ్నాయంగా చిన్న చిన్న స్టోరేజీల ప్రతిపాదనను గుజరాత్ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అన్వేషించింది. సోనియా గాంధీ దృష్టికి పోలవరం తెచ్చినప్పుడు వెంటనే ప్రత్యామ్నాయాలు పరిశీలించమని వైవెన్ఱార్కు తాఫీములందినప్పుడు తూతూ మంత్రంగా వెంకట్రావ్ అధ్యక్షతన కమిటీ వేసి పోలవరానికి అనువుగా ఉండే టర్న్యూ అండ్ కండిపన్స్ కమిటీకి రూపొందించి నాటకీయంగా పోలవరమే బెస్ట్ అని తేల్చిన దుర్మార్గ ప్రభుత్వం ఇది. పోలవరం ముందుకు కదిలితేనే ప్రజల ఓట్లు, కాంట్రాక్టర్ల నుంచి నోట్లు దండిగా ఒక్కో పడతాయి. ప్రత్యామ్నాయాల గురించి ఆలోచిస్తుంటే ఎన్నికల కాలం 2014 ముంచుకువస్తున్నది. కాంగ్రెస్ ప్రజల ముందుకు వచ్చి ఏం ముఖం పెట్టుకుని ఓట్లు అడుగుతుంది. అందుకనే ఆరునూరైనా సరే, పోలవరం కట్టవలసిందే అని అటు కిరణ్ కుమార్, ఇటు చిరంజివి, చంద్రబాబు అందరూ కోరన్ పాడుతున్నారు. వారికి గిరిజనుల సంక్షేమం, అటవీ క్లైట్రం మునక, పాపికొండల పరిరక్షణ పట్లలేదు. ఓట్ల చక్కబంధంలో ఇరుక్కున్న ప్రభుత్వం ఇట్లగే ప్రకటనలు గుప్పిస్తూ గందరగోళం సృష్టిస్తూ ఉంటుంది. అంతిమంగా సుట్టిం కోర్టు ఏం చెబితే అదే వేదం. కిరణ్కుమార్ చెప్పింది కాదు.

- ఆర్ విద్యాసాగర్ రావు

కేంద్ర జలసంఘం మాజీ చీఫ్ ఇంజనీర్

పోలవరం నిర్వాసితులకు ప్రభుత్వం భూమి, పెన్సన్ ఇవ్వాలి విద్య, వైద్య, ఉద్యోగ సాకర్యాలు కల్పించాలి

- ఎస్. సూర్యప్రకాశ్

వాతావరణ కాలుష్యం ప్రకృతి విధ్వంసం ఇప్పటి స్థాయిలోనే పెరిగితే ఈ శతాబ్దం చివరికల్లా భూ సగటు ఉప్పోంగ్రహితలు 4 డిగ్రీల సెంటీగ్రేడ్ వరకు పెరుగుతాయని, ఫలితంగా సముద్ర మట్టాలు పెరిగి తీర ప్రాంత నగరాలు ప్రపంచ పటంలో ఇక కనిపించకుండా కొట్టుకుపోతాయని ఐక్యరాజ్య సమితి ఏర్పాటు చేసిన నిపుణుల కమిటీ పేర్కొన్నది.

మన దేశంలో ప్రభుత్వాల నిర్వాకం, మేధావుల, నిపుణుల నిర్మాక్యం, మర్మీ నేషనల్ కంపెనీల జోక్యం, అదునుకోసం ఎదురుచూస్తూ ప్రకృతి విధ్వంసానికి ప్రణాళికలు వేసుకునే కాంట్రాక్టర్ల స్టోర్సం వెరసి మన దేశంలోని అడవులు, కొండలు, గుట్టలు, నదులు, చెరువులు, వృక్ష సంపద, ఖనిజసంపద క్రమక్రమంగా క్లీటించి పోతున్నవి. ఇలాంటి నేపథ్యంలో పోలవరం ప్రాజెక్టు నిర్మాణం, ప్రజావ్యతిరేక నిర్ణయం, ముంపుకు గురయ్యే ప్రాంతాలు, నిర్వాసిత జీవితాలు అవలోకించాం....

పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా పోలవరం పొలిమేర్లలో అంటే దాదాపు మూడు కిలోమీటర్ల దూరంలో పోలవరం ప్రాజెక్టు నిర్మాణానికి ప్రభుత్వం ఉపక్రమించింది. భారతదేశం అందమైన ప్రకృతికి నిలయం. చారిత్రక కట్టడాలు, జౌపథమెక్కలు, వ్యవసాయ భూములు గలగలపారే సెలయేర్లు కల్లాకపటం ఎరుగని పల్లె ప్రజలు, నాగరిక ప్రపంచపు ఎత్తుగడలకు, కుట్టలకు దూరంగా ప్రశాంతంగా నివసించే గిరిజనులు, ఆదివాసీలు ఒకవైపు, పారిశ్రామికరంగం రణగొంధ్వనులు, కాలుష్యవాతావరణం, విరామమెరుగక యంత్రాలవలె పనిచేసే పట్టణ ప్రజలు ఇలా రెండు రకాల మనుషుల మనుగడ మనకు కన్నిస్తుంది. పోలవరం ప్రాజెక్టువల్ల ఆ ప్రాంతంలోని జౌపథ మొక్కలు, వనమాలికలు, నదులు, వన్యప్రాణులైనట్టి పులులు, జింకలు, తోడేళ్ళు, ఎలుగుబంట్లు అంతరించిపోతాయి. ఆహార పదార్థాలైన చింతపండు, ఉసిరి, తేనె, చిరుధాన్యాలు, జీడిమామిడి లాంటి అనేక ఆహార పదార్థాలు ఈ ప్రాజెక్టుకు బలైపోతాయి. ముఖ్యంగా ఆదిమ తెగల సంస్కృతి, సాంప్రదాయాలు ఉనికిని కోల్పోతాయి.

ఎందుకీ ప్రాజెక్టు? ఎవరి ప్రయోజనం కోసం ఈ నిర్మాణం? కాంట్రాక్టర్లు, రాజకీయ నాయకులు, బహుళజాతి కంపెనీలు ప్రయోజనం పొందుతాయి. పుట్టినదాదిగా అడవితల్లి ఒడిలో పెరిగిన అడవి బిడ్డలు తెల్లవారితే కోకిల రాగాలు, సెలయేరుల గలగలలు, ఆడుతు, పొడుతు ఆనందంగా గదిపే అడవి బిడ్డలు జింకలను చూసి పరుగుపండం కాస్తు, ఏనుగులను మచ్చికచేసుకుంటూ, పులులు, సింహోలతో పోరాటాలు చేస్తూ ప్రకృతిలో మమేకమైతాదవిని తల్లి ఒడిగా భావిస్తూ అక్కడి చెట్లు, చేమా, పుట్ట గుట్ట అట్టే గుర్తుపెట్టుకుని తమకోసమే అడవితల్లి అన్నీ ఇస్తుందని నమ్మీ ఆదివాసీలు పచ్చటి చెట్లకు ఎలాంటి హని చేయని గుణం, చెట్లతో చెలిమిచేసే నైజం, జంతువులను, పక్కలను మచ్చిక చేసుకునే మంచితనం కల్గి జీవితాల్లో చిచ్చరేపి, నిర్వాసితులను జేసి కొంతమంది బదా బాబుల, వ్యాపారవేత్తల, రాజకీయ నాయకుల, కాంట్రాక్టర్ల ప్రయోజనం కోసం ఈ ప్రాజెక్టు కట్టడం మూర్ఖత్వం.

ఎదేమైనా 1988 పంచాయతీరాజ్, 2006 అటవీ హక్కుల చట్టంతోపాటు వన్యప్రాణుల రక్షణ చట్టం,

కాలుప్య చట్టం, గిరిజనుల హక్కుల చట్టంపై అధ్యయనం జరగాలి. అవసరమైతే సవరణలు చేయాలి.

వల్లెలు ముంపుకు గురైనపుడు నిర్వాసితులుగా మిగిలినవారిని నిర్దక్ష్యం చేయకుండా భూములు పంచాలి. పెన్నన్ ఇవ్వాలి. ఇళ్ళు నిర్మించి ఇవ్వాలి. అడవిని నమ్ముకుని జీవిస్తున్న ఆదివాసీలకు గిరిజనులకు పునరావాసం కల్పించి, ఉద్యోగాలివ్వాలి. ఆరోగ్య భద్రతను, విద్యా బోధన, పెన్నన్ శాకర్యం కల్పించి పూర్తి స్థాయిలో అడుకోవాలి. ముంపునకు గురైన ప్రాంతపు ప్రజలకు ఈ ప్రాజెక్టు నిర్మాణంలో నిర్మితమైన డ్యూం పనిచేసే ప్రక్రియలో ఉద్యోగాలలో రిజర్వేషన్ కల్పించాలి.

చివరగా.....

ఈ ప్రభుత్వమా ఆలోచించు.....

ప్రకృతిని విధ్వంసం చేసే ప్రణాళికలతో ఏం ప్రయోజనం? సంస్కృతిపై దాడిచేసి సాధించేదేముంది? పర్యావరణ పరిరక్షణలో ప్రజల భాగస్వామ్యమేది? పంటలు, పొలాలు, వృక్షాలు, పశువులు, పక్కలు, సెలయేర్లు, వనమూలికలను, అడవితల్లిని మింగేసే ప్రాజెక్టులకు ఘానుకుంటే పుట్టగతులుంటాయా? ఒకవేపు జీవవైధ్యానికి కట్టుబడి ఉన్నట్లు నటిస్తూ, అంతర్జాతీయ ఒప్పందాలన్నింటిని అమలు చేస్తామని ప్రకటిస్తూ మరోవేపు పర్యావరణానికి తీవ్ర విఫూతం కలిగించే జాతీయ పెట్టుబడుల బోర్డు ఏర్పాటుకు ప్రయత్నాలు చేయడం ఎవరికి పట్టం కట్టడానికి? ఏపెట్టుబడి వర్గానికి అడుగులకు మడుగులు వొత్తడానికి?

ఈ ప్రభుత్వమా ఆలోచించు.....

- ఎన్. సూర్యప్రకాశ్

రిపోర్టు

పోలవరం ప్రాజెక్టు-ప్రస్తుత పరిణామాలు-చర్చ

- జంజర్ల రమేష్బాబు

‘అభివృద్ధి’ ఒక అమూర్త భావన. ఆది సమయాన్ని బట్టి, సందర్భాన్ని బట్టి, మాటల్లాడేవారి అవసరాలకనుగుణంగా మారిపోతోంది. దేశంలోనే ఒక అద్భుతమైన అభివృద్ధికి సహిత సాక్ష్యంగా పోలవరం ప్రాజెక్టు నిర్మాణం కొరకు పాలకులు శతవిధాలుగా ప్రయత్నిస్తున్నారు. ఇప్పటివరకు దేశంలోనే ఎక్కడా లేని విధంగా పునర్నిర్మాణ పునరావస పథకాన్ని పోలవరం ప్రాజెక్టు నిర్వాసితులకు అందచేస్తున్నామని, దీని ద్వారా భవిష్యత్తులో నిర్వాసితుల జీవితాలలో గణియేమనై అభివృద్ధి కనబడుతుందని ఊదరగొడుతున్నారు. గత అనుభవాల నేపథ్యంలో, పాలకవర్గ స్వభావం తెలిసిన, మేధావుల, ఉద్యమకారుల, పర్యావరణ, సామాజికవేత్తల సాంకేతిక నిపుణుల అభ్యంతరాలను పెడచెచినపెట్టి, పెద్ద ప్రాజెక్టుల నిర్మాణం వల్ల అభివృద్ధి సాధించిన డాఖలాలు లేవన్నవారిని అభివృద్ధి వ్యతిరేకులుగా ముద్రించున్నారు. కేవలం వేళ్ళమీద లెక్కపెట్టగలిగే పెద్ద పరిశ్రమాధిపతులు, కాంట్రాక్టర్ల లాభాపేక్షను తీర్చడానికి టెండర్లను ఆమోదించేందుకు, తద్వారా వేలకోట్ల రూపాయల కమీషన్లను తమ భాతాలలో వేసుకునేందుకు ఆత్మత పదుతున్నారు. ఇటువంటి సందర్భాలలో ఆగస్టు 5, 2012న సుందరయ్య విజ్ఞాన కేంద్రం, హైదరాబాద్ వద్ద “పోలవరం ప్రాజెక్టు - ప్రస్తుత పరిణామాలు” అన్న అంశంపై విధి ఆదివాసీ, ప్రజా సంఘాలు, సాగునీటి నిపుణుల, పర్యావరణ, సామాజికవేత్తలు అందరూ సమావేశమై పోలవరం ప్రాజెక్టు నిర్మాణం వల్ల పర్యావరణంపై కలిగే ప్రభావాలను చర్చించడం జరిగింది.

ఉదయం 11 గంటలకు సమావేశం మొదలైంది. అందరికి క. రమేష్బాబు (జర్లులిస్టు) స్ట్రగతం పలికారు. సమావేశానికి అధ్యక్షత వహించిన జంజర్ల రమేష్బాబు (కో-కన్సెనర్, పోలవరం ప్రాజెక్టు వ్యతిరేక ఐక్య పోరాట వేదిక) మాటల్లాడుతూ ఎవరెన్ని చెప్పినా పోలవరం ఆపే ప్రస్తకే లేదని, ఆంధ్రప్రదేశ్ ముఖ్యమంత్రి కిరణ్ కుమార్ రెడ్డి మాటల్లాడడంలో ప్రభుత్వం ఎవరి పక్షాన నిలబడుతుందో స్పష్టమయ్యాడని అన్నారు. 3 లక్షల మంది ప్రజలను సుమారు 2 లక్షలమంది ఆదివాసులను, వేలాది ఎకరాల రిజర్వ్ ఫారెస్టును, అరుదైన భారీజాలు, వనరులు, జీవవైభావాన్ని నాశనం చేస్తు ఆదివాసి చట్టాలను అవహాళనచేస్తు నిర్మిస్తున్న ఈ ప్రాజెక్టునుతక్కణం నిలిపివేయమని ఆజ్ఞాపించవలసిన న్యాస్థానాలు సైతం టెండర్ సాంకేతికతపైననే దృష్టి పెట్టడం విచారణీయమన్నారు. అందుకే ముంపు ప్రాంతాల ప్రజలు (ఆంధ్రప్రదేశ్, బరిస్పా, ఛత్రీస్సఫుడ్) ఆదివాసి సంఘాలు, హక్కుల ప్రజాసంఘాలు, పర్యావరణ, సామాజిక, సాంకేతిక నిపుణులు అందరూ ఒక్కతాటిపైకి వచ్చి పోలవరం నిర్మాణంను నిలిపివేసేందుకు తగిన కార్యాచరణ రూపొందించుకోవాలని అభిప్రాయపడ్డారు.

ప్రముఖ సాగునీటిరంగ నిపుణులు, సూపరింబెండెంట్ జంజనీర్ డి. భీమయ్యగారు మాటల్లాడుతూ సాంకేతికంగా పోలవరం ప్రాజెక్టు నిర్మాణం సాధ్యం కాదని అన్నారు. 1946 సం॥లో మద్రాసు ప్రభుత్వ నివేదిక ప్రకారమే దీనికి తగ్గ రాతిపొరలు పునాదికి తగిన లోతులో లేకపోవడంతో విరమించుకున్నట్లు తెలిపారు. 1986లో కేంద్ర జలసంఘం ప్రాజెక్టు నిర్మాణం వల్ల ప్రకృతికి, మానవజాతికి, జీవవైభావాన్నికి కలిగే ఆపర నష్టాన్ని గమనించి తిప్పిపంపిందన్నారు. అనుకోని ప్రమాదాలు (భూకంపాలు) జరిగిన డ్యాం బద్దలైతే సంభవించే విపత్తుల నిర్వహణ పరీక్షను జరపని

కారణంగా క్రింది ప్రాంతంలో నివసించే 30 లక్షలమంది ప్రజల ప్రాణాలు, జీవితాలు ప్రమాదంలో ఉంటాయని పేర్కొన్నారు. తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్ ఛైర్యూన్ శ్రీ ఎమ్. వేదకుమార్ గారు మాటల్లాడుతూ దక్కున్ ప్రాంతం ఎత్తులో ఉండటంవల్ల మైనర్ ఇరిగేసన్లోనే సస్టేన్ అవుతుందని అభిప్రాయపడ్డారు. జీవరాశిని నాశనం చేయడం అభివృద్ధి కాదంటు, సీమాంధ్ర పాలకుల స్వార్థం కారణంగా హైదరాబాద్ చుట్టూప్రక్కల 2000 పార్కులు, వందలాది చెరువులు, ఆక్రమణకు గురయ్యాయని విమర్శించారు. వారి అక్రమాలకు, చారిత్రక కట్టడాలు, వారసత్వ కట్టడాలు కూడా మినహాయింపు కాకపోవడం విషాదమని వాపోయారు. నదీగర్జులలో, మట్టికట్టలతో ప్రాజెక్టులు నిర్మించిన దొబులాలు చరిత్రలో లెవని శ్రీ డి. లక్ష్మీనారాయణ (తెలంగాణ ఇంజనీర్స్ ఫోరం) స్పష్టం చేశారు. నేతలు సీమాంధ్ర పెట్టుబడిదారుల ప్రయోజనాలు కాపాడేందుకే ఈ ప్రాజెక్టు నిర్మాణం అని విమర్శించారు. 1986లో వచ్చిన వరదలు (28 లక్షల క్రూసెక్టులు) 379 గ్రామాలు జలమయం చేశాయనీ, ప్రాజెక్టు సామర్థ్యం నేడు 50 లక్షల క్రూసెక్టులు అయితే ఎన్ని గ్రామాలు ముంపునకు గురవుతాయో ఊహించలేమన్నారు. ఎమ్మేల్చీ దిలీప్ కుమార్ మాటల్లాడుతూ - ఎన్ని ఉద్యమాలు చేస్తున్న ఇరిగే విధ్వంసం జరుగుతూనే ఉందని వాపోయారు. ఓపెన్కాస్టలు, మైనింగ్ల వల్ల ప్రకృతికి కలిగే విధ్వంసం ఊహించలేనిదన్నారు. ఎమ్మేల్చీ, ఎంపి, ఎమ్మేల్చీలకు నిజమైన ట్రైనింగ్ కావాలని అభిప్రాయపడ్డారు. ఏ కాంట్రాక్టర్ లాభాలకొరకు ఈ టెండర్లు పిలుస్తున్నారు? అని ప్రభుత్వాన్ని నిలదీసారు. తెలంగాణ ప్రజాప్రంట అధ్యక్షులు శ్రీ ఆకుల భూమయ్య మాటల్లాడుతూ - పోలవరం ప్రాజెక్టు కట్టినా, కట్టకున్న 16,000 కోట్ల ప్రజా ధనం దోచుకునేందుకే ఈ టెండర్లని, 4000 కోట్ల ఖర్చు చేశాము కాబట్టి అనుమతులు ఇవ్వమని అడగడాన్ని సిగ్గుమాలినతనగా అభివర్ణించారు. చర్చలు ఒకసారి అయినా అవగాహననివ్వాలని, అవగాహన ఆచరణాత్మకంగా పోలవరం ప్రాజెక్టు నిర్మాణం నిలుపుదలకు ఉద్యమ నిర్మాణం కొరకు కృషి చేయాలని అభిప్రాయపడ్డారు. ప్రజల పోరాటశక్తి అజేయమైనదని, కళింగనగర్, నందిగ్రాం, కాకరాంపల్లిలు నిరూపించాయని తెలిపారు. ఉద్యము, ఆదివాసీ సంస్లాప ప్రయోజనమే పోలవరం విధ్వంసకర అభివృద్ధి పనులను అడ్డుకోగలమని పిలుపునిచ్చారు.

పల్లా త్రినాథరావు (అధ్యక్షేట్) మాటల్లాడుతూ నిద్రపోతుస్తుల్లు నటిస్తున్న ప్రభుత్వాన్ని ఉద్యమమనే ముల్లుకర్తో కదిలించాలని పిలుపునిచ్చారు. ఆదివాసులు నిజంగా అనుకుంటే పోలవరం ప్రాజెక్టును ఆపవచ్చునని, (అడవితల్లి మీద ఒట్టు వేసి) త్యాగాలకు సిద్ధమవ్వాలని అభిప్రాయపడ్డారు. రాజకీయ నాయకత్వం వైభఱి ఉద్యమానికి తీవ్ర నష్టం చేసిందనీ, అన్ని పార్టీలకు పోలవరం ప్రాజెక్టు అవసరమని భరత్చభూషణ విమర్శించారు. నిజాయితీగా కృషి చేయ్యాలని, ఇందుకొరకు ఇతర రాష్ట్రాలవారిని సంప్రదించాలని అన్నారు. ప్రోమిషన్ సూర్యేపల్లి సుజాత (సోషియలజి) ఈ సందర్భంగా మాటల్లాడుతూ తెలంగాణ జీవన విధ్వంసంలో పోలవరం, పోలేపల్లి, కరీంనగర్ గుట్టల విధ్వంసం కలిపి చూడాలని అన్నారు. పోలవరం అంతర్జాతీయ అంశంగా మార్కెట్ ఉండని, నూతన నాయకత్వంలో ఉద్యమ నిర్మాణాలు జరగాలని స్పష్టం చేశారు. సీనియర్ జిర్మల్ శ్రీధర్ ధర్మాసనం పోలవరం ప్రాజెక్టు జాతి వ్యతిరేక, ఆదివాసీ వ్యతిరేక ప్రాజెక్టున్నారు. దీని ద్వారా నదుల అనుసంధానం కొరకు ప్రభుత్వం ప్రజల్ని నమ్మిస్తుందని అన్నారు. తెలంగాణ జాగ్రత్తి వరలజ్ఞీ మాటల్లాడుతూ అర్థన్ ప్రజలు గ్రామ ప్రజలమై ఆధారపడి ఉన్నారు. పోలవరం వల్ల గ్రామీణ జీవన విధ్వంసం అంతిమంగా పట్టణ జీవితాలపై ప్రభావం చూపుతుందన్నారు.

ఆదివాసి నేన ప్రతినిధి సంపత్తి కుమార్ - మాతో ఏవిధమైన సంబంధాలు లేనివారు, మమ్మల్ని అన్ని విధాల మౌసం చేస్తున్న, ఈ ప్రభుత్వాలు ఆదివాసుల జీవితాలను సర్వాశసనం చేస్తున్నాయని విమర్శించారు. ఆదివాసులను మానవ మృగాలుగా పైతుం గుర్తించడం లేదని తాము కనీసం జంతువులపాటి చేయటేదా? అని విచారం వ్యక్తం చేశారు.

గిరిజన సంక్షేమ పరిషత్ ఉపాధ్యక్షులు, ముర్రం వీరభద్రం ఈ సందర్భంగా మాటల్లాడుతూ - మానవ సమాజం ఎంతో ఉన్నతమైన నాగరికతను నేర్చుకుండనేవారు. నాగరికతకు అర్థం ఒక జాతిగా సమూలంగా నాశనం చేయడానికి ఇరిగే కుటులో భాగం పంచుకోవడాన్ని ఏమంటారో స్పష్టం చేయాలన్నారు. సాటి మనుషులను

మనుషులుగా గుర్తించలేనివారు నాగరికులెలా అవుతారని నిలదీశారు. ఆదివాసుల సంఘులు గతంలో అనేక ఉద్యమాలు చేశాయని, తమ పోరాటాలకు తగిన సపోర్ట్ దొరకదం లేదని, డాట్లు నాగేశ్వరరావు (ఎవన్సపి రాష్ట్ర అధ్యక్షులు) వాపోయారు. టైగర్జోన్లు, సెజ్లు, నేపఫల్ పార్కుల పేరిట అంతటా ఆదివాసీ సమాజాన్ని నిర్వాసితుల్ని చేస్తున్నారని, ఎమ్మెల్యేలు, ఎంపిలు లాంటి ప్రజా ప్రతినిధులు సైతం తమకు సహకరించడంలేని, ఎవరు దీనిగురించి మాట్లాడకపోతే ఏమనుకోవాలని ప్రశ్నించారు.

సమావేశంలో వ్యక్తమైన మెజారిలీ అభిప్రాయం పోలవరం ప్రాజెక్టు జాతి వ్యతిరేక, ఆదివాసీ వ్యతిరేక, రాజ్యాంగ వ్యతిరేకమైనదిగా తీర్మానించడమైనది. పోలవరం ప్రాజెక్టుకు వ్యతిరేకంగా కలిసివచ్చే అన్ని సంఘుల, శక్తులు, వ్యక్తులను కలుపుకోవాలనీ, జాతీయస్థాయిలో ప్రజా ఉద్యమ వేదికను నిర్మాణం చేయాలని తీర్మానించడమైనది.

ఈ సమావేశంలో ప్రొఫెసర్ ఇజాష్ ఉల్ రెహమాన్, జె. శ్రీనివాసరావు(తెలంగాణ భూ పరిరక్షణ సంఘం) బురక మల్లయ్య (ఎవన్సపి), సి. హెచ్. ప్రభావతి(జాగ్రత్తి), బోనక్కుర్ సోమేశ్వర్ (ఉన్నానియా యునివర్సిటీ సోషియాలజీ విభాగం), కట్టారి రాంబాబు (జిఎస్పి), ఇ. కృష్ణయ్య(ఎస్.ఇ రిటైర్డ్) తురం రాములు (ఎ.ఎస్), ఉదయానందరెడ్డి (జన జాగ్రత్తి) నయనాల సతీష్ (ఇఎఫ్ఎల్యు), డా॥ రాంబాబు (పిడిఎఫ్) పోడి చలపతి, యిరప ప్రకాష్ (జివిఎస్పి), మందాల భాస్కర్ (టిఎస్జెఎసి) తదితరులు పాల్గొన్నారు.

- జంజర్ రమేష్బాబు

(కో-కన్స్సినర్, పోలవరం ప్రాజెక్టు వ్యతిరేక పోరాట వేదిక)

పోలవరం ప్రాజెక్టును అడ్డుకొని తీరుతాం

ప్రజాసంఘుల నేతల స్పీకరణ

ప్రైదరాబాద్, స్వాన్సీల్డ్: ఆదివాసీలను నీట ముంచే పోలవరం ప్రాజెక్టుని అడ్డుకొని తీరుతామని ప్రజాసంఘుల నేతలు స్పృష్టం చేశారు. ఈ ప్రాజెక్టునిర్మాణ పనులను అడ్డుకొనేందుకు త్వరలోనే.. పార్టీలు, ప్రజా సంఘులలో కలసి ముందుకు సాగుతామన్నారు. పోలవరం ప్రాజెక్టు వ్యతిరేక కమిటీ, తెలంగాణ ప్రజాప్రధం ఇతర ప్రజా సంఘుల అధ్యార్థును ప్రైదరాబాద్లోని సుందరయ్య కానిలయంలో పోలవరం ప్రాజెక్టుప్రస్తుత పరిణామాలు' అంశంపై అదివారం చర్చ జరిగింది. ఇంచులో తెలంగాణ యునైటెడ్ ప్రంట్ నేత, ఎమ్మెల్యీ దిలీప్కమార్ మాట్లాడుతూ.. పోలవరం ప్రాజెక్టు నిర్మాణంలో మానవ విధ్వంసం జలగుతున్నది అందోళన వ్యక్తం చేశారు. లక్ష్మాది ఎకరాల పంట, 300 గ్రామాలు నీట మునగడంతోపాటు, గిరిజనుల సంస్కృతి, పర్యావరణం దెబ్బ తీంటాయన్నారు. తెలంగాణ ప్రజా

ప్రైదరాబాద్లో పోలవరం చై జరిగిన చర్చలో మాట్లాడుతున్న వేదనుమార్. చిత్రంలో ఎమ్మెల్యీ దిలీప్కమార్ తదితరులు

ప్రంట్ అడ్డుకొడు ఆకుల భూమయ్య మాట్లాడుతూ.. పోలవరం ప్రాజెక్టు పేరిట నుమారు రూ.1.ఒచ్చేల కోట్ల క్రెంకర్యం జరుగుతోందని అరోపించారు. ఈ ప్రాజెక్టు చేపడితే తెలంగాణకు అన్నివిధాలా తీవ్ర సప్పమన్నారు. ప్రాజెక్టు పద్ధత వ్యౌపించు పనులను అడ్డుకొంచుతూ. తెలంగాణ సహజ పనులను కొల్లగొట్టేందుకు సేమాంద్ర

ప్రభుత్వం అర్థులు చాస్టోండని తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్ షైర్పున్ వేద కుమార్ అరోపించారు. సమావేశంలో పోలవరం ప్రాజెక్టు వ్యతిరేక పోరాట కమిటీ కో కన్స్సినర్ జంజర్ రమేష్, గిరిజన సంఘం నేత పీరబద్రం, ఆదివాసీ సంఘం నేత నాగేశ్వరరావు మాట్లాడారు. అనంతరం 'నెగడు' పుస్తకాన్ని అవిష్కరించారు.

అనుబంధం - 1

పోలవరం ప్రాజెక్టు - అడవులు ఆదివాసులు

- మైపతి అరుణ్ కుమార్

తెలంగాణలో అడవుల పరిరక్షణ అనే అంశంపై తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్ నిర్వహించిన చర్చ కార్బోక్రమంలో మైపతి అరుణ్ కుమార్ ప్రసంగాన్ని సంకీర్ణంగా అందిస్తున్నాం.

చరిత్ర కాలంనుంచి అడవిని రక్షించేది ఆదివాసులే. అడవులు అంతరించిపోవడానికి కారణం ఆదివాసులు అనడం సమంజసంకాదు. ప్రభుత్వాలు ఆదివాసీ ప్రాంతంలోకి గిరిజనేతరులు రావడం, అటవీ హక్కుల వట్టం 2006లోని లొనుగులు ఫారెస్ట్ డిపార్ట్మెంట్లు, అడవులు అంతరించడంలో భాగస్వామ్య పక్కాలు.

అడవులను, ఆదివాసిలను కాపాడాల్సిన ప్రభుత్వాలు, ప్రాజెక్టుల పేరుతో ఖనిజ సంపదను తరలిస్తున్నారు. అందులో ఒకటి పోలవరం. పోలవరం ప్రాజెక్టు పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలోని పోలవరం గ్రామానికి 3 కి.మీ. సరిగ్గా సముద్ర మట్టానికి 30 కి.మీ. దూరంలో గోదావరి నదికి అడ్డంగా నిర్మించడం ద్వారా తెలంగాణ ప్రాంతంలోని ఖమ్మం జిల్లాలో తొమ్మిది ఆదివాసి మండలాలు, తూర్పుగోదావరి జిల్లాలో 2 మండలాలు, పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలో 1 మండలం మునిగిపోతాయి. ప్రభుత్వ లెక్కల ప్రకారం 276 గ్రామాలు, 1,20,000 ఎకరాల సాగుభావి మునిగిపోతుందని చెప్పుతున్నాయి.

పోలవరం ప్రాజెక్టు కట్టకముందే (1) 1986 ఆగస్టు 15 వరదలు చూస్తే, దుర్గంపాడు, భద్రాచలం నియోజకవర్గాలలో 14 మండలాలు, 314 గ్రామాలు జలసమాధి అయ్యాయి. (2) 1990లో చూస్తే 250 గ్రామాలు నీటమునిగి 1 లక్ష 12 వేలమంది ఆదివాసీలు నిర్వాసితులు అయ్యారు. (3) 2006 ఆగస్టు 7 ఉపగ్రహా చాయాచిత్రం ప్రకారం కనుక చూస్తే భద్రాచలం, రామచంద్రాపురం, చింతూరు, వేలేరుపాడు, దుమ్మగూడెం, దేవీపట్టం, పోలవరం, చింతూరు, కాటేరుపల్లి మొగి. 369 గ్రామాలు పోలవరం కట్టకముందే మునిగిపోయాయి. అంటే పోలవరం ప్రాజెక్టు గోదావరికి అడ్డంగా కట్టేది ఉంటే ఇంకా ఏధమైన ప్రమాదముంటుందో గమనించవచ్చు.

అదేవిధంగా ఈ పోలవరం ప్రాజెక్టు వల్ల కేవలం ఆదివాసులే మనగుతారా? ఏమైనా ప్రమాదం ఉండా అని చూస్తే ఈప్రాజెక్టు వల్ల ఆదివాసి సంస్కరితి, సంప్రదాయాలు, ఉమ్మడి సంప్రదాయ జీవన విధానం భిన్నాభిన్నమవుతుంది. ఇంకా 402 చారిత్రక కట్టడాలు, సుందరమైన పాపికొండలు పూర్తిగా జలసమాధి అయ్యే ప్రమాదం ఉంది. అదేవిధంగా అటవీ సంపద అయిన జంతువులు, చిరుతపులులు, పులులు, వన్యమృగాలు, నెమళ్ళు అనేక జంతుజాతి పూర్తిగా కనుమరుగవుతాయి. 44 వేల పౌక్కల రిజర్వ్ ఫారెస్ట్ కూడా మునిగిపోతుంది అనేది మనం గమనించవచ్చు.

1984లో పురావస్తు శాఖ బృద్ధం పోలవరం ముంపు ప్రాంతాలను సందర్శించడం జరిగింది. అప్పుడు బయటపడ్డ విషయాలు ఏమిటంటే, పశ్చిమగోదావరి, ఖమ్మం ఏజన్సీ ప్రాంతంలో క్రీ.పూ.॥5000 సం॥ నాటి అవశేషాలు, ఈప్రాంతంలో ఆదివాసులు వాడే వస్తు సామాగ్రి, మొనని బయటపడ్డాయి. వీటినిబట్టి పరిశీలిస్తే మానవుడి ఉనికి 1 లక్ష 5 వేల సం॥ పురాతన మైందని తేలింది. శీలేరుపాడు దగ్గర లక్షీపురంలో పాతరాతి యుగం కాలంనాటి అవశేషాలు బయటపడ్డాయి. పోలవరం సింగనపల్లివద్ద కోయ దొరల నాటి అవశేషాలు బయటపడ్డాయి. కొమరందిబ్బి వద్ద 14వ శతాబ్దానికి సంబంధించిన మధ్యయగం నాటి అవశేషాలు బయటపడ్డాయి. పోలవరం ప్రాజెక్టు కట్టడం వల్ల ఇలాంటి అవశేషాలు కనుమరుగయ్యే ప్రమాదం ఉంది. 1927 నుంచి 1973వరకు పెంటిన టేకు ప్లాంటేషన్ కూడా జలసమాధి అయ్యే ప్రమాదం ఉంది. ఈవిధంగా పోలవరం కట్టడం వల్ల అడవి

ఉత్పత్తులు, సిల్లగింజలు, చింతగింజలు, చింతపండు, ఇప్పటువ్యు, కరక్కాయ, తునికాకు, వెదురు, పుట్టుతేనే, వంట చెఱకు లాంటి అడవి ఉత్పత్తులు కోల్పోయే ప్రమాదం ఉంది.

స్వాతంత్రం వచ్చి 60 సంగా దాటినా ఇంకా ఆదివాసులు అడవి ఉత్పత్తులపైనే ఆధారపడి బ్రతుకుతున్నారు. ప్రభుత్వం 10 లక్షల నష్టపరిహారం ఇచ్చి మైదాన ప్రాంతం తరలించే ప్రయత్నం చేస్తున్నది. మైదాన ప్రాంతంలో అడవి ఉత్పత్తులు దొరకవు. వారు మైదాన ప్రాంతంలో నివసించనూలేరు. 1980 ఏప్రిల్ 2, నాటి మధ్యప్రదేశ్(నేటి చత్తీస్గఢుడ్) ఒరిస్సా, అంధ్రప్రదేశ్ ఒక ఒప్పందం కుదుర్చుకున్నారు. అది ఏమిటంటే పోలవరం ప్రాజెక్టు 36 లక్షల కూసెక్కులతో డిజైన్ చెయ్యాలని, కానీ 2006లో వైవెన్సర్ వచ్చిన తర్వాత 36 లక్షల కూసెక్కులకు బదులుగా 86 కూసెక్కులు “పోలవరం డ్యూం”గా చేశారు. కానీ 50 కూసెక్కుల పెంపు డిజైన్ చెయ్యేదు. 36 కూసెక్కుల డిజైన్ 86 కూసెక్కులను తట్టుకుంటుందా? ప్రభుత్వ కమిటి, రూరిక్కేశం అధ్యయనం ప్రకారం కట్ట తెగితే ఆంధ్రప్రదేశ్లోని 25 మండలాలు, 45 లక్షల జనాభా కేవలం 10-12 గంటల్లోనే జలసమాధి అవుతుంది.

అసలీ ప్రాజెక్టు ఉద్దేశ్యం ఏమిటి? ప్రభుత్వం 7 $\frac{1}{2}$ ఎకరాలకు సాగునీరు అందిస్తామని చెబుతుంది. 965 మెగావాట్ల విద్యుత్ ఉత్పత్తి చేస్తామంటుంది. 80 టిఎసీల నీరు కృష్ణా దెల్ఫూకు తరలిస్తామంటుంది.

పాసువానికి పోలవరం డిజైన్ పేదలకు ఒక ఎకరానికి నీరు అందించలేదు. 7-1/2 లక్షల ఎకరాలలో తోచిగడ్డ, తాటిమూరు నుంచి 5 $\frac{1}{2}$ లక్షలకు నీరు అందుతుంది. అంటే పోలవరం అక్కరలేదుకదా! ఒక కృష్ణా దెల్ఫూ(2 వ పంట తీస్తున్న కృష్ణా దెల్ఫూ) ను బంగారుమయం చేయడానికి 80 టిఎసీలు అందించడానికి చూస్తున్నారు. ఆదివాసులను నిర్మాణితం చేసే కారిడారుకు విద్యుత్తీను అందించడం కోసం బదా రాజకీయ నాయకులకు తొత్తుగా ఈ ప్రభుత్వం పనిచేస్తుంది. ఓపెన్ కాస్ట్ వల్ మొత్తం గోదావరి ప్రాంతంలో ఆదివాసి నివాసాలను బొందలగడ్డగా మార్చాలనిచూస్తోంది. కావ్యాల, అభయారణ్యం, టైగర్జోన్.. 41 జోనల ద్వారా భయపెట్టి అడవినుంచి ఆదివాసులను వెళ్గాగ్చే ప్రయత్నం చేస్తున్నది. ఆదివాసులు జంతుజాతిని నాశనం చేస్తున్నారు. అని చెప్పున్న ప్రభుత్వం చరిత్రలో ఎప్పుడైనా ఆదివాసులు అడవిలో ఉన్నారు. ఆ అడవిలో జంతువులు ఉన్నాయి. అదీగాక అతి ప్రాచీనమైన చెంచుజాతి వేరేదగ్గర జీవించలేదు. అలాంటి చెంచులను జీవో 236-237 స్ఫోర్చుంచి చెంచులను బయటకు పంపి అటవీ సంపద, వజ్రాలు, భాక్ట్రోట్ తదితర ఖనిజ సంపదను త్రవ్యుకోవడం కోసం ఇదంతా చేస్తున్నారు.

ఆదివాసులు సాంప్రదాయ వేటపై ఆధారపడేవారు. కానీ ఆదివాసేతరులు విద్యుత్ పొకులు పెట్టి వేటద్వారా వ్యాపారం చేశారు. అడవులలో ఇప్పుడు 20 శాతం ఆదివాసులు ఉంటే 80 శాతం ఆదివాసేతరులు నివసిస్తూ అడవులను నరికివేస్తు, టేకు, మద్ది చెట్లను నరికి వ్యాపారం చేస్తున్నారు. మరోవైపు ఆదివాసులు పొయ్యాలకు కట్టెలు కొడితే కేసులు పెడుతున్నారు. ఇవన్నీ ఆగిపోవాలంటే అడవిపై ఉమ్మడి వారసత్వ చట్టం, అడవిపూక్క చట్టం, సెక్షన్-5 (2005, డిసెంబర్ 13) ను సరిగ్గా అమలు చేస్తే పోలవరం ఆగిపోతుంది. దానితోపాటు శ్రీకాకుళం ఎలిఫెంట్ జోన్, విశాఖపట్టంలో భాక్ట్రోట్ తవ్వకాలు, కన్యాదార కొండపై గ్రావేట్ తవ్వకాలు ఆగిపోతాయి. కుంతల జలపాతం (రాజీవ్ వాపర్ ప్రాజెక్టు) ఆగిపోతుంది. టైగర్జోన్ ఆగిపోతుంది. అంటే ఇది గిరిజనులకు ఉపయోగపడుతుంది. తెలంగాణ అడవులను రక్కించాలంటే 1996 పంచాయితీ రాజ్ చట్టం ప్రకారం ఏజెన్సీ ప్రాంతంలో ప్రాజెక్టు చేపట్టాలంటే గ్రామ సభ తీర్మానం చేయాలి. ప్రజాభిప్రాయ సేకరణ జరపాలి. ఇవన్నీ చేయకుండా కడుతున్న ప్రాజెక్టులను ఆపివేయాలి. ఆదివాసి ప్రాంతాలకు స్వయం ప్రతిపత్తి కల్పించాలి.

పెద్దుల్డు ప్రాంతంలోని ఒక గ్రామ హోదాను తొలగించే ఆధికారం ఒక రాష్ట్రపతికి మాత్రమే ఉంటుంది. (భారత రాజ్యాంగంలోని 5వ పెద్దుల్డు రాష్ట్ర 1వ పేరా ప్రకారం) కానీ పోలవరం ప్రాజెక్టు వల్ల 369 గ్రామాల హోదాను తొలగించే ప్రయత్నం చేస్తున్నది. కాబట్టి ఇవన్నీ ఆగాలంటే 5వ పెద్దుల్డు అమలు చేయాలి.

1996 పంచాయితీరాజ్ చట్టం సరిగ్గా అమలు చేయాలి.

(తెలంగాణలో అడవుల పరిరక్షణ అనే అంశంపై తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్ నిర్వహించిన చర్చ కార్బూకమంలో మైపతి అరుణ్కుమార్ ప్రసంగానికి అక్కరీకరణ - బోనక్కరి సోమేశ్వర్)

- మైపతి అరుణ్కుమార్

అనుబంధం - 2

శ్రీశైలం గుడి - చెంచుల హక్కు TRC CHARCHA - 23

శ్రీశైలం గుడి - చెంచుల హక్కు అనే అంశంపై తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్ నిర్వహించిన చర్చ కార్యక్రమంలో వక్తలు మాటల్లాడిన అంశాలను సంక్లిష్టంగా అందిస్తున్నాం.

“శ్రీశైలం గుడి - చెంచుల హక్కు” చర్చ 23 కార్యక్రమంలో పాల్గొన్న వక్తలు శ్రీ గురువయ్యగారు, ప్రో॥ జి. సత్యనారాయణ, డా॥ డి. రామకిషన్, శ్రీ రవిమాస్టర్, యాదయ్య, శ్రీకపిలవాయి లింగమూర్తి, డా॥ దయానందస్వామి.

తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్ ఆధ్వర్యంలో “శ్రీశైలం గుడి - చెంచుల హక్కు” అనే అంశంపై 23.06.2012 శనివారం సాయంత్రం హిమాయత్ నగర్ లోని చంద్రం భవన్ లో చర్చ కార్యక్రమం జరిగింది. ఇందులో వక్తలు: కవి, పండితులు, చారిత్రక పరిశోధకులు శ్రీకపిలవాయి లింగమూర్తి, ప్రో॥ జి. సత్యనారాయణ, శ్రీ రవిమాస్టర్, డా॥ దయానందస్వామి, శ్రీ గురువయ్యగారు, శ్రీ యాదయ్యగారు, డా॥ డి. రామకిషన్ ఇంకా టిఆర్సి షైర్స్ వేదకుమార్, శ్రీమతి కె.విమల, శ్రీ బలరాం, ముచ్చర్ల దినకర్, సంబరాజు రవిప్రకాష్, రాజేంద్ర ప్రశాంత్, ప్రో॥ అన్వర్భాన్ మొదలగువారు పాల్గొన్నారు. అనేకమంది వక్తలు పాల్గొన్నారు. ఈ కార్యక్రమానికి డా॥ రామకిషన్ అధ్యక్షత వహించారు.

రవి మాస్టర్ :

నాపేరు భూమిని రవీంద్ర. చెంచుజాతి, పెద్దమంత్యాల గ్రామం. భూమి పుట్టినప్పటినుండి ఉన్న జాతి కాబట్టి మా ఇంటి పేరు భూమిని. అని మా పెద్దలు చెప్పినారు.

చెంచుల సంస్కృతి, ఆచారాలు, సంప్రదాయాలు ప్రత్యేకంగా ఉంటాయి. నల్లమల అడవి ప్రాంతంలో శ్రీశైలం దేవాలయాన్ని ఆధారంగా చేసుకుని కృష్ణానది ఇరువైపుల ఉన్న చెంచు పెంటలు(చెంచుల గ్రామాలు) అన్ని కూడా

శ్రీశైలం దేవాలయంతో సంబంధం కల్గి ఉంటాయి. మా చెంచుపెంటల పేర్లు కూడా శ్రీశైలం దేవాలయానికి సంబంధించినవిగా ఉంటాయి. మేం ముఖ్యంగా శివుడిని కులదైవంగా ఆరాధిస్తాం. శ్రీశైల భ్రమరాంబ మాచెంచుల ఆడపడుచు, శ్రీశైల మల్లన్న మా చెంచు అల్లుడిగా మేం భావిస్తాం. చెంచులు జీవించినట్లు ఆధారాలు, మా పొయ్యిరాళ్ళు, మా కత్తులు నూరిన రాళ్ళు, వీటితోపాటు మేం శివుడిగా ఒక రాయిని పెట్టుకుని పూజిస్తాం ఇవి మాత్రమే మేం అక్కడ జీవించినట్లు ఆధారంగా ఉంటాయి. నల్లమల ఆడవి మొత్తం ఇవి కనబడుతాయి.

ఇక్కడి చెంచులు శ్రీశైలం గుడి ఆధారంగా బతికేవాళ్ళు. శ్రీశైలానికి 4 ముఖద్వారాలు అదేవిధంగా 5 దారులు ఉంటాయి. వాటిని తాపాలు (మెట్టు) అంటాం. ఒక చెంచుపెంటనుంచి మరొక చెంచు పెంటలకు వచ్చేవారికి దారిచూపడం, నడవలేని వాళ్ళను డోలల్లో మోసుకొచ్చేవాళ్ళం. ఎక్కడ నీళ్ళు త్రాగాలి, ఎక్కడ నీరు త్రాగవద్దు, ఎక్కడ నిదించాలి, పాములు, తేళ్ళు, ఎలుగుబంట్లు లాంటివాటినుంచి ప్రమాదాలు జరగకుండా జాగ్రత్తగా ప్రయాణీకులను శ్రీశైల మల్లన్న దర్శనాన్ని చేయించి తిరిగి పంపించేవాళ్ళం 1970 వరకూ ఇలా సాగింది. కానీ రోడ్లు వేసిన తర్వాత పూర్తి జీవనాధారమైన శ్రీశైలం దేవాలయానికి మాకుసంబంధాలు పోయాయి.

శ్రీశైలంలో మొదటి పూజ చెయ్యాల్సింది చెంచులు. చెంచులు చాలా పద్ధతిగా పూర్తి ఉపవాసం ఉండి, నీళ్ళను కూడా త్రాకగుండ (ప్రాద్యున నుంచి సాయంత్రం 4 గం॥ వరకు) పూజ చేశారు. అదేవిధంగా మాకు అషోరంగా దొరికిన కాయ, పండు, ప్రేళ్ళు మొంగోలింగం ఏప్పులు మొదట దేవుడికి అర్పిస్తాం. కాని అభివృద్ధి అనే సాకుతో మమ్మల్ని గుడికి దూరం చేశారు. చెంచులకు తాత్కాలిక పద్ధతిలో ఉండ్చేపనిలో కేవలం నాల్గు, ఐదుగురికి తప్పుబింబికి ఎలాంటి ఉపాధి లేదు. గుడిముందు ప్రదేశం అంతా ఇతరులు ఆక్రమించుకున్నారు. ఒకప్పుడు శివుడికి మొదటి పూజ చేసిన చెంచులు, ఇప్పుడు గుడిముందు భిక్షమెత్తుకునే పరిస్థితిలో ఉన్నారు. ఇంతకుముందు పండగల సమయంలో, జాతర సమయంలో కుర్రలు, గడ్డలు అమ్ముకునే వాళ్ళం కాని ఇప్పుడా పరిస్థితి లేదు.

1970లో రోడ్లు వేసినప్పుడు మాకు శ్రీశైలం గుడిపై హక్కు ఉందని రాతపూర్వకంగా ఇచ్చిన పత్రాలు ఆపులయ్య అనే పెద్దమనిషి (పక్షవాతంతో ఉన్నాడు) దగ్గర ఉన్నాయి. చుట్టూ వస్తున్న అభివృద్ధిలో మాకు భాగం లేకపోగా మాబుతుకులు ఆధ్వర్యాన్నంగా మారుతున్నాయి. చచ్చిపోయ్యేవాళ్ళు చచ్చిపోతుంటే శవాలను వదిలేసి వేరేచోటకు వెళ్ళిపోతున్నాం. ఇది చెంచుల ప్రస్తుత పరిస్థితి.

గురవయ్య (మహాబూబ్‌నగర్ జిల్లా అప్పాపూర్ చెంచుగూడెం) :

నల్లమల ఆడవి మొత్తం చెంచులది. శ్రీశైలం మాకు ముఖ్యకేంద్రం. ఆ క్షేత్రంలో చెంచులు ఉన్నంతకాలం చెంచులందరిలో మంచి సంబంధాలు ఉండేవి. కృష్ణానదిని మేం ఏరు అంటాం. కృష్ణానదికి అవతలి భాగాన్ని ఏటి అవతల, ఇవతలి భాగాన్ని ఏటి ఇవతల అంటాం. ఈమొత్తం ప్రదేశం, నల్లమల జిల్లాలుగా విడగొట్టారు. కర్మాలు, ప్రకాశం మహాబూబ్‌నగర్, నల్లోండ, గుంటూరు, మరియు వికారాబాద్ (రంగారెడ్డి) ప్రాంతాలలో చెంచులు ఉన్నారు. అయినప్పటికి శ్రీశైలం కర్మాలులో ఉన్నా చెంచులంతా నల్లమల వాసులుగా టక్కంగా ఉంటాం.

చెంచులకు ఆవాసంగా శ్రీశైలం ఉన్నది. మేం శివుడికి చెంచుమల్లన్న అంటాం. అంటే మా ఆడవిలో ఉన్నవారిలో మొదటివాడు అని మేం భావిస్తాం. “మల” అంటే ఆడవి, అన్న అంటే పెద్దవాడు. ఆడవిలో పెద్దవాడు అనే అర్థంలో మేం మల్లన్న అని పిలుస్తాం. శ్రీశైలంలో చూస్తే ఇప్పుడు వృద్ధ మల్లిభార్తునుడుగా పిలుస్తున్న దగ్గర లింగం ఉంటుంది. అదే వాస్తవంగా వెలసిన మల్లన్న. అక్కడ మేం పూజలు చేసేవాళ్ళు. ఇప్పటికి అక్కడ నంది కూడా ఉండదు. వృద్ధుడు అయినాడు అని మధ్యలో గుడికట్టారు. కాని నిజమైన దేవుడు వెలిసింది వృద్ధమల్లిభార్తునిడిగా ఇప్పుడు పిలుస్తున్నదే ఆని పెద్దలు చెప్పినారు.

మొట్టమొదటి నుంచి మల్లిభార్తునుడి దగ్గర “తోకలోళ్ళు” ఇంటిపేరుగలవారు, పైన అమ్మవారి దగ్గర మండివాళ్ళు, పిట్టలోళ్ళు... ఇలాంటి చెంచుజాతులే పూజలు చేస్తుండేవారు. మిగతావాళ్ళకు, (బంధువులకు) వచ్చిన ఆదాయాన్ని పంచుకునేవారు. ఈవిధంగా చెంచులు తమకు అందుబాటులో ఉన్న ప్రతిదియానిని ఉమ్మడి ఆస్తిగా భావిస్తారు. సమిష్టి

జీవితం గడువుతారు.

శ్రీశైలంలో పాగ ఉత్సవం శివరాత్రి రోజు అర్థరాత్రి జరుగుతుంది. చెంచులలో పెద్దమనిషి, పాగలోని బారేడు తీసుకుని నడుంకు చుట్టుకొనేవారు. అది నడుముకు సపోర్ట్స్‌గా ఉంటుంది. దీన్ని మేళదట్టి అని పిలుస్తారు. ప్రతి శివరాత్రి ఉత్సవం రోజున దారిచుట్టూ ఉన్న గ్రామ దేవతలకు కుంభ ఉత్సవం జరిగేవాళ్ళం. కానీ ఇప్పుడు చెంచులను దూరం చేసిన తర్వాత దాన్ని ఎవరు జరుపడంలేదు. పోలేరమ్మ గుడి పూర్తిగా కనుమరుగైంది. పూర్తిగా ఇళ్ళు కట్టుకున్నారు. గ్రామదేవతలను పూర్తిగా మరచిపోయారు.

1940 మధ్యలో ఎండోమెంట్ వాళ్ళు రోడ్సును అధినపరచుకున్నప్పుడు మా పెద్దలకు ఈగుడి మీదే, మీ సంప్రదాయం ప్రకారమే పూజలు జరుగుతాయి. ఇక్కడ ఉద్యోగాలు మీకే వస్తాయి అని హామీ ఇచ్చారు. కానీ రాను రాను చెంచులను దూరం పెడుతూ వచ్చారు. గుడికి ఆదాయం పెరుగుతున్నకొణ్ణి చెంచులను గుడికి పూర్తిగా దూరం చేశారు. పూర్తిగా బయటినుంచి వచ్చిన వాళ్ళు (వాళ్ళు ఎవరయినా మేం సుదరోళ్ళు అంటాం) సుదరోళ్ళు పూర్తిగా వశపర్చుకున్నారు. ఇప్పుడు దేవాలయానికి చెంచులను అంటరానివాళ్ళగా చూస్తున్నారు. ఒకప్పుడు మల్లిన్నను అల్లుడిగా భావించిన మేం ఇలా వెలివేయబడ్డాం. మాకు కనీసం ఈ మాత్రం తెలుసు. కానీ వచ్చే తరానికి ఈ చరిత్ర తెలుసుకునే అవకాశం లేదు.

శ్రీశైలం మొత్తం చెంచులదే అని సవమన్మధుడు అనే గ్రంథంలో శ్రీనాథుడు మరియు మరోఫోటు పాల్యూరికి సోమనాథుడు కూడా వ్రాశారు అని విన్నాం ఇంతవరకు వాటిని చూడలేదు. గతంలో సల్లమల అడవి చాలా మంది రాజుల అధినంలో ఉన్నది అని పెద్దలు చెపుతారు. 1వ శతాబ్దంలో శాతవాహనులు, యిక్కువుకులు, పల్లవులు, విష్ణు కుండికులు, కదంబులు, చాణిక్యులు, కాకటీయులు, కొండవీటి రాజులు, శివాజీ, తర్వాత నవాబులు వీళ్ళందరూ శ్రీశైలం వచ్చి వెళ్ళేవాళ్ళకాని చెంచులను అవమానపరచలేదు. ఆరోజుల్లో మాకు చాలా గౌరవం ఉండేది. ఇప్పుడేమో మేం వెలివేయబడ్డవాళ్ళగా ఉన్నాం 300 పర్మినెంట్ ఉద్యోగాలలో చెంచులు కేవలం 5గురు అప్పి అటోండర్ పోస్టులలో మాత్రమే ఉన్నారు. కాబట్టి అందరు చెంచులను గురించి ఆలోచిస్తున్నందుకు కృతజ్ఞతలు.

యాదయ్యి :

మహోనుభావుడు బైమన్డడార్ట్ మూలాన చెంచ జాతి గురించి సమాజానికి తెలిసింది. చెంచజాతి అంతరించిపోయే దశలో ఉన్నదని తెలియజెప్పి 70 సం॥ కావస్తోంది. అయినా ఇప్పటివరకు కూడా త్రాగడానికి మంచినీళ్ళు లేక మురుగు నీళ్ళు త్రాగి చనిపోయే పరిస్థితిలో చెంచజాతి ఉన్నది. ఒకవైపు వాళ్ళపై సంస్కృతిక దాడి జరుగుతుంది. వాళ్ళ వసరులు వాళ్ళకు దక్కకుండా ఆర్థిక దోషిణి జరుగుతుంది. చివరకు వాళ్ళ దేవుళ్ళను కూడా వాళ్ళ నుంచి దూరం చేసే ప్రక్రియ జరుగుతుంది. శ్రీశైలంగుడిలో చెంచలే పూజారులు. ఈరోజు కూడా శివరాత్రి రోజు, కుంభాభిషేకం రోజు ప్రథమ పూజ చెంచలే చేస్తారు. అంటే ఏ హక్కు లేకుండా వాళ్ళకు ఈరోజు మాత్రమే పూజ చేసే హక్కు రాలేదు కదా! దీన్నిబట్టి చూస్తే గతంలో శ్రీశైలం గుడిపై చెంచులకు ఉన్నహక్కు మనకు అర్థం అవుతుంది. చాలా దేవాలయాలలో జరిగినట్టుగా క్రింద వర్ధాల, కులాల దేవుళ్ళకు కొద్దిగా ప్రచారం రాగానే ఆదేవాలయాలు బ్రాహ్మణుల చేతుల్లోకి వెళ్ళున్నట్టుగానే ఇక్కడ జరిగింది. కానీ మనం చెంచజాతి అంతరిస్తుంది అంటున్నాం తప్ప వాళ్ళు హక్కును కోల్పోతున్న(కనీసం దేవాలయం) వాటిపై వాళ్ళకు హక్కును కల్పించలేక పోతున్నాం.

ఆదివాసేతర సమాజం అని తరచుగా అంటుంటారు. మేం ఎన్ని ప్రయత్నాలు చేసినా ఎంత చేసినా వీళ్ళు(ఆదివాసులు) బాగుపడడంలేదు. అవకాశాలు ఉపయోగించుకోవడంలేదు. అని వాదించేవాళ్ళు. బయటి నుంచి చూస్తే ఇది బాగానే ఉంటుంది. కానీ అనుభవంలో చూస్తే అందుకు విభిన్నంగా ఉంటుంది. మా తమ్ముడి కూతురు ఒక థెరఫిస్టు కోర్సును చేసింది. ఆకోర్సుకు చాలా ఉపాధి అవకాశాలు ఉన్నాయి. సరే అని నేను కాలేజి యాజమాన్యంతో మాట్లాడి 10మంది కోయ పిల్లలను ఆకోర్సులో చేర్చించాను. కానీ 10 మందిలో 8 మంది

ద్రావపుట్. కారణం ఏంటి? వాళ్ళకు కాలేజీ ఉంది. ఉండడానికి వసతి ఉంది. హోస్పిట్ భోజనం ఉంది. హోయిగా చదువుకొవచ్చు. కానీ కనీసం బస్సుపాస్ వచ్చేవరకు కనీసం బస్సు చార్టీలు పెట్టుకునే స్థోమత వారిదగ్గర లేదు. ఎప్పుడైనా ఆకలి వేస్తే తినడానికి డబ్బు కావాలి. వీటన్నింటికి కనీసం నెలకు 500/- కావాలి. అవి ఇచ్చే దిక్కులేదు. అందుకే వాళ్ళు ద్రావ్ అవతున్నారు. వాటితోపాటు తోటి పిల్లలు వీరిని వింతగా చూడడం, భాషపై, వీళ్ళ అలవాట్లపై ఉన్న వివక్షను తట్టుకోలేకపోవడం కూడా కారణం.

అందుకే వాళ్ళు ఈ సమాజంలోకి రాలేకపోతున్నారు. గతంలో గ్రామీణ సమాజంలో దౌరకండ్ల పడితే ప్రమాదమని అందవికారంగా కన్నించే ప్రయత్నం ఆనాటి ట్రీలు చేశారు. ఈనాడు ఇక్కడ బతుకు చిత్రం ఇంకోల నాశనం అవతుందనే భయం పనిచేస్తుంది.

ఆనాటినుంచి నేటివరకు ఆదివాసులను అంతం చేయుదానికి అనేక ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి. ఆనాడు భద్రాచలంను తీసుకుంటే రాందాసు గుడి కట్టడం వెనుక కారణం కేవలం భక్తికాదు. దానికి రాజకీయ కారణాలు ఉన్నాయి. అడవిలో శత్రువేషాలు తయారు కాకుండా ఉండడము ప్రథాన కారణం. ఆదే విధంగా జగ్గయ్యపేట సంస్థానాధీశుడు వాసిరెడ్డి వెంకటాధి నాయుడు చెంచు పెద్దమనుమ్మలందరినీ భోజనాలకు పిలిచి వాళ్ళు భోజనాలు చేస్తుంటే వెనకనుంచి తలలు నరికివేయించాడు. ఆ తలలు వాళ్ళు తినే విస్తరలో పడ్డాయి. 600 తలలు అంటే 600 పెంటలు (గ్రామాలు) ఆనాడు ఉన్నాయి. (ఇది జరిగింది 19వ శతాబ్దంలో) మరి ఇప్పుడు ఎన్ని పెంటలున్నాయన్నది ప్రశ్న. దాడులు అప్పట్టునచి ఉన్నాయి. కాబట్టి చెంచులు త్రాగడం వెనక అంతర్ధనం ఉంది. ఆ అంతర్ధనం నుంచి ఎలా బయటవడాలో వాళ్ళకు తెలియకపోవడం కారణం.

డా॥ రామ్కిషన్:

గతవారం సమ్మక్క-సారక్కలపై చర్చ జరుగుతున్నప్పుడు శ్రీశైలం గుడికి సంబంధించిన చర్చ వచ్చింది. వెంటనే ఈ అంశంపై చర్చను ఏర్పాటు చేసిన టిఅర్సి కి కృతజ్ఞతలు.

చెంచుకు ముఖ్యంగా ఆంధ్రప్రదేశ్లో కృష్ణానది ఇరువైపుల 6 జిల్లాలలో ఉంటున్నారు. ప్రభుత్వం వీరిని ప్రిమిటివ్ ట్రైబ్స్ గా గుర్తించింది. ఈమధ్య వీరిని ప్రి-ప్రిమిటివ్ ట్రైబ్స్ గా గుర్తించింది. అంటే వీళ్ళ రాతియగంకంటే పురాతనమైన తెగ, వీళ్ళ మంగోలయడ్స్ జాతికి చెందినవారు. వీళ్ళ పోలికలు ఉన్నవాళ్ళు శ్రీలంకలో ఉన్నట్టు గుర్తు. ఇలాంటి తెగను అపురూపంగా కాపాడుకోవాలి. ఇప్పుడు మన జనాభా విస్తేటనం జరుగుతుంది. జనాభా పెరుగుతుంది. అని ఆలోచించే మనలో చాలామందికికి ఒక ఆదివాసి జాతి అంతరించిపోయేదశలో ఉన్నదని తెలియదు. ఈ చెంచుల నివాసం పైదరాబాద్క 100 కి.మీ. దూరంలో ఉన్న మనం పట్టించుకోకపోవడం బాధాకరం.

ప్రపంచీకరణలో భాగంగా మైదానాలు, పట్టణాల దోషిదీ అయిపోయింది. ఇప్పుడు అడవులను దోషిదీ చెయ్యడంలో భాగంగా అక్కడ పులులు ఉన్నాయని, ఆదివాసులను అడవి నుంచి తరలించే ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. ప్రభుత్వం పొర్కమెంట్లో ప్రవేశపెట్టిన 2005 అటవీ హక్కు చట్టం ప్రకారం ఏ ప్రాంతంలోనియన మూడు తరాలు నివసిస్తే వాళ్ళకు అడవిలో వ్యక్తిగత, సామాజిక హక్కులు ఉంటాయని ప్రభుత్వం చెప్పోంది. 1940లో నిజాం తన రాజ్యంలో చెంచు జాతి అంతరిస్తుందని తెలిసిన వెంటనే చెంచు రిజర్వ్సు ఏర్పాటు చేశాడు. ఈ చట్టం ప్రకారం 75 సం॥ కంటే ముందు ఏ చట్టం అమలులో ఉండో దాన్ని అమలు చెయ్యాలని చెప్పుంది. కాబట్టి చెంచు రిజర్వ్సు డిక్సెంట్ చెయ్యాలి. ప్రాచీన హక్కులు ఏవైతే ఆదివాసులకు ఉన్నాయని ప్రభుత్వం చెప్పుందో దాని ప్రకారం శ్రీశైలంపై హక్కు చెంచులది. చెంచులకు శ్రీశైలం గుడి అప్పచెప్పాలనేది మా డిమాండ్.

ప్రో॥ జి. సత్యనారాయణ:

చెంచుల యొక్క సామాజిక, ఆర్థిక, సాంస్కృతిక అంశాలపైన వాళ్ళ జీవన విధానంపైన నేను ఒక ప్రాజెక్టు చేశాను. ఆ సందర్భంలో కొన్నిసార్లు వాళ్ళ దగ్గరకు వెళ్ళడం జరిగింది. ట్రైబ్స్కు, మిగతావాళ్ళకు గాని ట్రైబ్ అంటే

తెలియదు. ట్రైబ్ అంటే ఒకేరకమైన జీవనవిధానం, ఒకేరకమైన వారసత్వం కల్గిన సమూహం. ఒక భౌగోళిక ప్రాంతంలో ఉండేవారిని ట్రైబ్ అంటారు. ఉదా: చెంచు అనే ట్రైబ్ నల్లమల అడవిప్రాంతంలో ఉంటుంది. రాజరికం నుండి నేటివరకు ప్రభుత్వాలు, వారి సంక్షేపం, జీవన విధానం గురించి, జీవన స్థితిగతుల గురించి పట్టించుకోలేదు. వాళ్ళయొక్క రాజకీయ, ఆర్థిక సామాజిక వ్యవస్థలైన దాడులు జరుగుతానే ఉన్నాయి. ఎన్ని ఉద్యమాలు వచ్చినా వాళ్ళకు సరిద్దైన న్యాయం చెయ్యలేదు. అయితే ఆదివాసులకోసం ఉద్యమం చేసిన వాళ్ళను మాత్రం అభినందించాలి.

సోషియాలజిస్టులకు, అంత్రోపాలజిష్టోఁ చాలా దగ్గర సంబంధం ఉన్నది. అన్ని సామాజిక శాస్త్రవేత్తలు, మానవ శాస్త్రం నుంచి వచ్చినవి. అనేది విద్యార్థి దశలోనే నేర్చుకున్నాం ట్రైబ్ అంటే కొందరికి కోపం వస్తది. మనం ఈరోజు అనుకుంటున్న జ్ఞానం, తెలివి, సమైఖ్యతాభావం ట్రైబ్సుకు ఉన్నంత మనకు లేదు.

ఆధునిక సమాజం ఆదివాసులను తోటి సమాజంగా గుర్తించకుండ వాళ్ళ వసరులను దోచుకుంటూ వాళ్ళ జీవన విధానాన్ని దుర్భరం చేస్తున్నాయి. స్వాతంత్యం తర్వాతకూడా వాళ్ళ సంస్కృతిని, ఉనికిని, గుర్తించాల్సిన్నాం, రాజ్యాంగ ప్రకారం అనేక హక్కులు ఉన్న వాళ్ళను గుర్తించడంలో, రక్షించడంలో విఫలమైంది.

అంత్రోపాలజిష్టోఁ అనేది మానవుని గురించి, అతని రాజకీయార్థిక, సామాజిక, స్థితిగతుల గురించి చెబుతుంది. సంస్కృతిని సర్ ఎడ్వర్డ్ బర్నోల్ టైలర్ సంస్కృతిని నిర్వచించాడు. “మానవుడు సమాజంలో సభ్యుడుగా ఉంటూ ఆర్థించే జ్ఞానమూ, కళ, నీతి, చట్టము, ఆచారము అనేక ఇతర సామర్థ్యాలు, వైపుణ్యతలు కలిపి సంస్కృతి అని ఆయన నిర్వచించాడు”. సంస్కృతి అంటే వాళ్ళ వాడే వస్తువులు మాత్రమేకాదు, సంస్కృతిని ఒక రూపంలో చూపెట్టలేం. వాళ్ళయొక్క భావజాలం, ఆలోచన విధానం, స్వత్యం, కళ, పాటలు, ఆటలు, మతం, భాష, నమ్మకాలు, ఆచారాలు, విలువలు, కట్టడాలు మొాఅనగా మానవుణ్ణి సమాజంలో భాగం చేసినవన్ని కూడా సంస్కృతిలో భాగం.

శ్రీశైలం మల్లన్న గుడి చెంచుల సంస్కృతిలో భాగం, వాళ్ళ గుడిని ఆక్రమించుకొని విహారయాత్రా స్థలంగా మార్చుకొని, దర్శనం చేసుకుని, పాపాలు పోవడానికి కృష్ణా నదిలో మునగడం మళ్ళీ చెంచుల సంస్కృతిని విధ్వంసం చెయ్యడమే. శివుడు ఆదివాసుల దేవుడు. వాళ్ళ ప్రాంతంలో ఏర్పడిన గుడిపై ఆదివాసేతరులు ఆ సదుపాయాలను అనుభవిస్తూ, వాళ్ళను నిరాదరణకు గురి చేస్తూ వాళ్ళను ఇంక అడవిలోకి పంపించి వాళ్ళ జనాభాను జీణింపజేస్తున్నారు. వాళ్ళ ఆరోగ్యం సమస్యలు, వాళ్ళ ఐడెంటిటీ, పూర్తి సశిస్తుంది. నేను నా పరిశోధనలో భాగంగా వెళ్తు వెళ్తూ నాకు తెలువకుండా చిన్న ఆరుట్ల గ్రామానికి వెళ్ళాం. అక్కడ కొంతమంది యువకులు త్రాగి పడివున్నారు. వాళ్ళకు అక్కడ కనీస ఆహార వసతులు లేవు. మరే వస్తువులు లేవు ఏమిటి అని అడిగితే నాతో వచ్చిన వ్యక్తి చెప్పిందేంటంబే “వాళ్ళ మామూలుగా ఉంటే పోలీసులు నక్కలైట్స్ అని అంటారు. హింసిస్తారు. కాబట్టి వాళ్ళ అలా తాగుతారు. అని చెప్పారు. ఈదేశంలో ఆదివాసులను, దళితులను, స్త్రీలను అణగారిన కులాలకు, మానవ హక్కులు లేవు, కనీసం మనుషులుగా గుర్తించడంలేదు. స్వాతంత్య భారతదేశంలో ఆదివాసినాయకులు మేధావులు, అందరు ఐక్యంగా వాళ్ళకోసం మేధావులైన సంపద ఇవ్వాలని కోరుకుంటున్నాను. శ్రీశైలం మల్లన్న గుడిపై చెంచుల హక్కుకోసం అందరం కలసి కృషి చేధ్వాం.

కె. విమల :

ఒక శ్రీశైలం గుడిపైన వాళ్ళకు హక్కు ఏంటి మొత్తం అడవి వాళ్ళది కదా. అయితే గుడి అనేది సంస్కృతిక ఆధిపత్యానికి కేంద్రంగా మారుతుంది. కాబట్టి గుడితో మొదలుపెట్టడం మంచిదే. ఐదారు సం॥ల క్రితం టైగర్ జోన్ పేరిట భాళీ చెయ్యమంటున్నారు. ఆ సందర్భంలో ఆదివాసులను ప్రశ్నిస్తే వాళ్ళ మొదట శ్రీశైలం మల్లన్నను కడపమనండి చూధ్వాం అన్నారు. అంటే మల్లన్నను వాళ్ళ వాళ్ళ పూర్వుడిగా చూస్తున్నారు. గతంలో 200 మంది ఒక పెంటలో చనిపోయారు. అంటే ఆత్మహత్యలాంటివి త్రాగడం నదిలో దూకడం చేస్తున్నారు. ఇలాంటి దశనుంచి వాళ్ళను బయటకు తీసుకురావాలి. పోరాటంలో ఆదివాసులను ముందు ఉంచి వాళ్ళు చెప్పిన బాటలో మనం వెళ్ళాలి. ఒకప్పుడు ఉన్న శిల స్థానంలో మల్లిభార్జున్ని ప్రతిష్ఠించి, వెలసిన శిలను వృద్ధ మల్లిభార్జుడిని చెయ్యడం వెంకటేశ్వరజేష్ణలో భాగం.

అక్కడ వీర శైవులతో నేను మాట్లాడినప్పుడు శైవ మతస్థలు గొప్ప రిఫర్మమెంట్, బసవన్నకు సమాజ కార్యాస్థలమయితే చివరి పాయింటగా శ్రీశైలంను ఎంచుకున్నాడు. అక్కడికి వచ్చి చనిపోవాలనుకున్నాడు. బసవన్న శిష్యురాలు అక్క మహాదేవి లాంటివారు. కులాలు, మతాలు, లింగభేదాలు లేవు అని నమ్మిన వాళ్ళకు శ్రీశైలం చివరిపాయింట అయ్యింది. గొప్ప భక్తి ఉద్యమాలకు తావు అయిన ప్రదేశం ఇప్పుడు కులానికో సత్రం ఉండే స్థితిలో ఉంది. మీరు దాన్ని సహించడం సరికాదు అని ప్రశ్నించాను. వీరశైవం ఒక కులం కాదు. మతం కాదు. ఒక జీవన విధానం. సమానత్వం వాళ్ళ ఆదర్శం మీరు దీనిపై స్పందించండి అని చెప్పాను. ప్రపంచంలో ప్రాచీన జాతి అయిన చెంచులను, గొప్ప విలువలు కల్గి సమానత్వాన్ని పాటించే జాతిని వివక్షకు గురి చెయ్యడం సహించరాదు. వాళ్ళ పోరాటం గురించి గనుక రాస్తే చాలా అద్భుతం వాళ్ళ పోరాట పటిమ అమోఫుం వాళ్ళ వాళ్ళ చరిత్ర తెలుసుకుంటే వాళ్ళు మనల్ని నడిపిస్తారు.

డా॥ దయానంద స్వామి :

చెంచుల జీవితాలకు సంబంధించిన ఆధారాలు సంపాదించాలి. హక్కులు ఏవైనా కోట్లాడితేనే వస్తాయి. చెంచులకు ఆరోజుల్లో గుడిపైన ఉన్న హక్కులను డాక్యుమెంటేషన్ చెయ్యాలి. నిపుణులతో కూడిన అధ్యయనాలు చెయ్యాలి. సాంస్కృతిక పరమైన హక్కులను రాఖించాలి.

కపిలవాయి లింగమూర్తి :

చెంచుజాతి అపి ప్రాచీన జాతి. అమరాబాద్ సంబంధించి అక్కడి తపసిల్దార్ ఒక చరిత్ర రాశాడు. అందులో చెంచుల చరిత్రకూడా ఉంది. అందులో చెంచులు తినే పండ్లు రకాలు, ఆహారపు అలవాట్లు, కూరగాయల రకాలను తెలిపినాడు. సల్ల (చిక్కటి మజ్జిగ) బాగా త్రాగేవారు. అన్నంలాంటివి ఎక్కువగా తినేవారుకాదు. అడవి జంతువుల మాంసం తినేవారు. ఉడుం మాంసం ఎక్కువగా తినేవారు.

ప్రో॥ హరనాథ్

చెంచు రిజర్వ్ యాక్ట్, ల్యాండ్ ఎలివేషన్ యాక్టులకోసం పోరాటం చెయ్యాలి. దానికోసం చెంచులు కోట్లాడాలి. ఇప్పుడొస్తున్న చట్టాలు వాటికి వ్యతిరేకంగా వస్తున్నాయి. వాటిని వ్యతిరేకించాలి.

చర్చలో వక్తల సూచనలు :

1. రాష్ట్ర ప్రభుత్వ సబ్ కమిటీకి సూచనలు ఇవ్వాలి.
2. ప్రభుత్వం ఆదివాసులకోసం చేసిన పాలసీలు ఆదివాసేతరులు అనుభవిస్తున్నారు. వాటిని ఆదివాసులకు అందేలా చెయ్యాలి.
3. చెంచులపై జరుగుతున్న దోషించిని నిరోధించాలి.
4. చారిత్రక ఆధారాలు సేకరించి, ప్రభుత్వానకి, గవర్నర్కు, రాష్ట్రపతికి ఇవ్వాలి.
5. న్యాయంకోసం న్యాయయ్వస్థ ద్వారా పోరాటం చెయ్యాలి.
6. చెంచుపెంటలు చాలా దూర దూరంగా ఉంటున్నాయి. వాళ్ళంతా పక్కం అవడం ముఖ్యం. దానికోసం లింగమయ్య జాతరను చెయ్యడం అవసరం. అప్పుడు వాళ్ళంతా ఒకటి అనే భావన ఏర్పడుతుంది.
7. వాళ్ళ సంస్కృతికి సంబంధించిన యక్కగాథలు, కథలు, కళారూపాలు, ప్రదర్శనలు, వాళ్ళ ప్రదర్శించాలి. చెంచు లక్ష్మీ కథ అద్భుతమైన కథ వాళ్ళతో చెప్పించాలి.

ఆక్కరీకరణ - బోసకుర్తి సోమేశ్వర్
సోషియాలజీ విభాగం, ఉన్నానియా యూనివర్సిటీ

స్పెషల్ రిపోర్ట్

చలో పోలవరం బస్సు యాత్ర

- దక్కన్ న్యాస్

పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా పోలవరానికి 3 కి.మీ. దూరంలో నిర్మించే పోలవరం ప్రాజెక్టు వల్ల ఆంధ్రప్రదేశ్‌లో 276, ఒడిస్సాలో 16, ఛత్రీస్‌ఫుడ్‌లో 14 గ్రామాలు ముంపుకు గురవుతాయి. 2 లక్షలమంది ఆదివాసీ, ఆదివాసేతరులు నిర్వాసితులవుతారు. 1.20 :లక్షల ఎకరాల సాగుభూమి ముంపునకు గురవుతున్నది. ఈ పోలవరం ప్రాజెక్టు తెలంగాణ ప్రాంతాన్ని బొందలగడ్డగా మార్చే ప్రాజెక్టుని, దీనివలన ఆదిమ తెగల ఉనికి సాంప్రదాయాలు, సామాజిక జీవనం, అస్థిత్వం, ఆత్మగౌరవం సర్వాశాసనమవుతాయి. 402 చారిత్రక కట్టడాలు, సుందరమైన పొపికొండలు ధ్వంసమవుతాయి. అంతేకాక అడవిలోని జంతుసంపద నశించే ప్రమాదముందని, తెలంగాణ వనరులను పరిరక్షించుకునే బాధ్యతలో భాగంగా తెలంగాణా అడ్యకేట్ జెఎసి, తెలంగాణా ప్రజా ప్రంటల ఆధ్వర్యంలో చలో పోలవరం బస్సు యాత్రను ప్రారంభించారు.

ఈ యాత్రను విద్యార్థి జెఎసి తెలంగాణ విద్యార్థి వేదిక, తెలంగాణ రాజకీయ జెఎసి, ఆదివాసి విద్యార్థి సంఘాలు, తెలంగాణ ప్రజాప్రంట నాయకులు, టిఐఎసి నాయకులు మరియు తదితరులు సంఖ్యాబాపం తెలుపుతూ బస్సు యాత్రను ప్రారంభించారు. ఇంకోవైపు తెలంగాణ అడ్యకేట్ జె.ఎ.సి. బస్సు యాత్ర రంగారెడ్డి కోర్టు ముందు నుంచి ప్రారంభమయ్యాంది. ఈ యాత్రను తెలంగాణ ప్రజాప్రంట నాయకులు, టి.జె.ఎ.సి. నాయకులు మరియు రాజకీయ పార్టీల ప్రతినిధులు ప్రారంభం చేశారు.

ఖమ్మం జిల్లా భద్రాచలం పురవీధులలో వేలాదిమంది కార్యకర్తలతో పోలవరం వ్యతిరేక ర్యాలీ జరిగింది. ఈ ర్యాలీ తర్వాత పోలవరం వలన నష్టాలను ప్రజలకు తెలియజేస్తూ, ప్రజలను చైతన్యపరుస్తూ సమావేశాలు జరిగాయి. పోలవరం నిర్మాణం దగ్గరకు వెళ్లి, ముంపు ప్రాంతాలను సందర్శించాలని నిర్వాసితులను కలుసుకోవడానికి బయలుదేరిన యాత్ర - కుక్కనూరు, వేలేరుపాడు మండలాలను సందర్శిస్తూ, వందల గ్రామాలను సందర్శించే ప్రయత్నంలో ఉండగా సీమాంధ్ర ప్రభుత్వం ఖమ్మం జిల్లా అశ్వారావు పేటకు, పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా జంగారెడ్డి గూడెం మధ్యలో తెలంగాణ ఉద్యమకారులను అరెస్టు చేసింది. ఇదే సమయంలో 26 అక్టోబరు 2011న ఉన్నానియా యూనివరిటీ నుండి బయలుదేరిన విద్యార్థుల బస్సు యాత్ర అక్కడికి చేరుకుంది. ఇటు ఉద్యమకారులకు, అటు పోలీసులకు మధ్యన పెద్ద యుద్ధమే జరిగింది. తెలంగాణను ముంచే పోలవరం మాకు వద్దే వద్దు అనే నినాదాలతో ఆ ప్రాంతం దద్దరిల్చింది. అరెస్టులు నాయకులను, కార్యకర్తలను బేసరతుగా విడిపించుకునేవరకు అక్కడినుండి కదలకుండా వారి పంతాన్ని నెగ్గించుకుని ఇప్పుడు మా బస్సుయాత్రను అడ్డుకున్నా, పోలవరం ప్రాజెక్టును ఆపేంతవరకు పోరాటం చేస్తామని తెలియజేస్తు సీమాంధ్ర ప్రజలకు, తెలంగాణ ప్రజలకు మధ్య ఎటువంటి భేదాభిప్రాయాలు లేవని, తెలంగాణ ఉద్యమం సీమాంధ్ర ప్రజలకు వ్యతిరేకం కాదని, సరిహద్దు ప్రజలతో మాటా, ముచ్చటతో బస్సు యాత్ర ముగిసింది. ఈ యాత్రలో ప్రజాప్రంట నాయకులు చిక్కుడు ప్రభాకర్, వేదకుమార్, నలమాస కృష్ణ తదితరులు పాల్గొన్నారు.

- దక్కన్ న్యాస్

ప్రజా ఉద్యమాలకు దర్శనం

దశాశ్వి కాలంగా దేశంలో, మరి ముఖ్యంగా రాష్ట్రంలో సామాజికంగా, రాజకీయంగా పెనుమార్పులు చోటు చేసుకున్నాయి. ప్రత్యేక తెలంగాణ ఉద్యమం మహాధృతమైంది. హక్కుల పోరాటాలు కొనసాగుతున్నాయి. రాజకీయంగా కూడా ఎన్నో మార్పులు చోటు చేసుకుంటున్నాయి. ప్రత్యేక తెలంగాణతో సహ వివిధ అంశాలపై ప్రజాసంఘాలు తమ పోరాటాలను తీవ్రతరం చేస్తున్నాయి. ఈ నేపథ్యంలో వాటికి అండగా ఒక మాసపత్రిక రావాల్సిన చారిత్రక అవసరం ఏర్పడింది. దీన్ని భర్తీ చేసే రీతిలో తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్ ‘దక్కన్ ల్యాండ్’ పేరిట ఒక మాసపత్రిక వెలువరించేందుకు నాంది పలికింది.

సామాజిక, రాజకీయ మాసపత్రికగా 2012 సెప్టెంబర్ నెలలో తొలినంచికటో అవిర్భవించిన దక్కన్ ల్యాండ్ అనుత్థికాలంలోనే ప్రజాస్వామిక పోరాటవాదులకు కరదీపికగా మారింది. ప్రత్యేక తెలంగాణ రాష్ట్ర ఉద్యమంతో సహ రాష్ట్రంలో, దేశంలో జరుగుతున్న వివిధ ప్రజాస్వామిక ఉద్యమాలకు దక్కన్ ల్యాండ్ అక్షరరూపాన్ని ఇస్తూ నైతిక మద్దతును తెలియజేస్తోంది. వివిధ సామాజిక అంశాలపై ప్రజలను చైతన్యవంతులను చేస్తోంది. ప్రతి సంచికను వైవిధ్యభరిత అంశాలతో ప్రజానీకాన్ని జాగ్రతం చేసే రీతిలో తీసుకువచ్చేందుకు ప్రయత్నాలు జరుగుతున్నాయి.

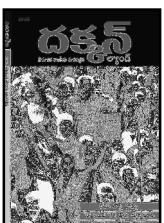
ముఖ్యచిత్రం మొదలుకొని తీసుకున్న అంశాల్లో, కథనాల్లో తన ప్రత్యేకతను దక్కన్ ల్యాండ్ కొనసాగిస్తోంది.

ఇప్పటి వరకూ వెలువడిన దక్కన్ ల్యాండ్ మాసపత్రిక సంచికలలోని ముఖ్యంతాలు

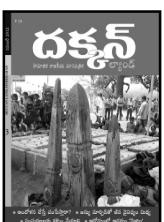
సెప్టెంబర్

- ❖ విద్యుంసకర అభివృద్ధిలో పైదారాబాద్ ఫోరు ఎవరిపై దండయాత్ర ఎవరి కోసం? పోలవరం కాదిది ధనవరం పైదారాబాద్ విస్తరణపై చేసేత ప్రభావం 1948 పోలీస్ చర్చ: భిన్న దృక్పథం
- ❖ సమైక్య రాష్ట్రంలో సమగ్ర దోషిడి శ్రీశైలంలోనూ ప్రభుత్వానికి చెంపదెబ్బి రాజ్యం వెక్కిరించిన వాకపల్లి
- ❖ తెలుగువారి భాగోళిక ఐక్యత ఒక మిధ్య వాల్మేర్యసు వ్యక్తిరేకిద్దాం

ఆక్టోబర్

- ❖ కదం తొక్కె హక్కు నీచివనరుల్లో తెలంగాణకు ఎనలేని అన్యాయాలు విదేశీ కంపెనీల గుప్పిట్లో భారతదేశం కృష్ణానదిలోకి గోదావరి జలాలు జీవ వైవిధ్యసదుస్తు కూడంకుళం ప్రజాగ్రహం పాలమూరు జలసాధన దీక్ష ఎడారిగా కరీంనగర్ జిల్లా విద్రోహ విలీనం ఇండియన్ సినిమా ఆత్మహత్య

నవంబర్

- ❖ ఆందోళన చేస్తే చంపేస్తూ లిప్పి ఇరిగేస్తుకు పరిష్కారం పైదారాబాద్ రాజ్యంలో ఆరోగ్య సంరక్షణ ఓపెన్కొస్ట్ గనులు మేధాపాట్టర్ ఇంటర్వ్యూ కదం తొక్కిన జర్వలిస్టులు సర్చారు బడిని బతికించుకుండాం సంస్కరణల సమైక్యకు కళ్ళిం వేయాలి తెలంగాణకు అడ్డ ఎవరు గోసరిల్లుతున్న గోండు గూడం ముంబైతో తెలంగాణ పేగుబంధం విద్రోహ చరితను చెరిపేద్దాం తెలంగాణపై తెలుగు సినిమా సాంస్కృతిక దాడి

రచనలకు ఆపోస్టసం

దక్కన్ ల్యాండ్ తెలుగు మాసపత్రిక గత మూడు నెలలుగా విభిన్న అంశాలపై పలు ప్రత్యేక కథనాలను ప్రచరించింది. ప్రాఫేసర్ మాడభూషి శ్రీధర్, ప్రాపార్ హరానాథ్, జీవన్కుమార్, మంగారి రాజేందర్, ఈమని శివాగిరిద్ది, ప్రాఫేసర్ డాక్టర్ సత్యలక్ష్మి, ఎ.నర్సింహరెడ్డి, బి.ఎస్.రాములు, మచ్చప్రభాకర్, శ్రీధర్ ధర్మాసనం, టి.వివేక్, బి.నర్సన్, పెంటారెడ్డి, దెమె రాజరాధ్మి, చిక్కుడు ప్రభాకర్, యిర్పుమల్ల రాములు, మైపతి అరుణ్కుమార్, కె.ప్రథమకర్, కి.లక్ష్మీశారాయణ తదితరుల రచనలు దక్కన్ ల్యాండ్లో ప్రచరితమయ్యాయి.

వివిధ ఉద్యమాల్లో చురుగ్గా పాల్గొంటున్న వారి నుంచి, ఉపాధ్యాయ, అధ్యాపక, ఉద్యోగ, కార్బూక, బలహీన, దళిత, మహిళాపర్మాల నుంచి రచనలను ఆపోస్టిస్తున్నాయి. స్థానికం మొదలుకొని అంతర్జాతీయం దాకా వివిధ సామాజిక అంశాలన్నీ కూడా దక్కన్ ల్యాండ్లో చర్చనీయాంశాలే. అణగారిని పర్మాలకు అండగా నిలుస్తుంది దక్కన్ ల్యాండ్. ఈ సామాజిక దృక్పథం నుంచి వచ్చే అన్ని రచనలకూ మా ఆపోస్టసం.

మా చిరునామా: DECCAN LAND

"CHANDRAM" 490, St.No. 11, Himayatnagar, Hyderabad - 500 029. Tel.No. 040-64524554

Fax: 040-27635644 Mobile: 9030626288 E-mail: deccanlandindia@gmail.com website : www.deccanland.com

“పోలవరం ప్రాజెక్టు వల్ల వచ్చే నీళ్ళు మా పంట పొలాల్లో మేం పండించుకోవడానికి కాదు. తూర్పుగోదావరి జిల్లాకే ఆ నీళ్ళకి ముందే అన్ని నీళ్ళుండగా మళ్ళా ఎందుకు? ఇది మమ్మల్ని బతికించడానికి కాదు, పరిశ్రమల కోసం. పోలవరం రావాలి - మేం చావాలా? దీని వెనకాల రాజకీయ ప్రయోజనాలున్నాయి. పోలవరం వచ్చినా మేం ఇక్కడ్డుంచి కడలం”

- ఖమ్మం జిల్లా కట్టూరు గ్రామ వాసి సోంది నారయ్య

